Poštnina plačana v gotovini

Delavska enotnost

GLASILO SLAVNEGA ODBORA VEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Leto IV. Štev. 49. Ljubljana, 3. decembra 1948. Mesečna naročnina 12 din. Izvod 3 din

Zgraditev socializma v naši deželi in dosledna antiimperialistična borba naše Partije, to sta dva faktorja, ki bosta končno vseskozi demantirala klevetniško gonjo, ki jo danes vodijo proti nam.

E. KARDELJ NA II. KONGRESU KPS

GOVOR MARŠALA TITA na II. kongresu KP Hrvatske v Zagrebu

V nadaljevanju II. kongresa KP Hrvatske je podal tovariš Anton Biber še organizacijsko poročilo, ki je obsegalo delo Partije na Hrvatskem od leta 1937 dalje. Po poročilih in diskusiji v prvih dveh referatih je prikazal graditev ljudske oblasti in socialističnega gospodarstva na Hrvatskem še tov. Dušan Brkič, ki je svoje poročilo, podprto z uspehi v proizvodnji, trgovini, prometu in kmetijstvu zaključil:

»To jasno dokazuje, da je bila linija naše Partije pravilna. To odločno in prepričljivo govori o neresničnosti in netočnosti vseh klevet, ki jih Informbiro in nekatere komunistične partije širijo proti naši Partiji in njenemu vodstvu, proti naši državi in ljudstvu. Vse to govori o pravilnosti poti, po kateri smo hodili in po kateri hodimo. Zato se bomo tudi v bodoče pod vodstvom tov. Tita še vztrajneje zavzemali za nadaljnjo graditev svoje države, za izpolnitev in prekoračenje našega petletnega plana, za ustvaritev srečnejšega življenja vseh narodov v naši socialistični domovini.«

Pred zaključkom se je dela II. kongresa KP Hrvatske udeležil tudi generalni sekretar CK KPJ tov. Josip Broz-Tito, ki je zbranim delegatom dejal:

Tovariši in tovarišice! Najprej se moram opravičiti, ker sem prišel ob koncu dela vašega kongresa. Vendar pa sem zasledoval delo kongresa, v kolikor mi je to bilo mogoče. Videl sem, da ste postavili na tem kongresu najaktualnejše probleme in vprašanja zgraditve naše države, vprašanja dela naše Partije ter vloge Partije pri graditvi naše države.

Ne pričakujte od mene, tovariši in tovarišice, da bom imel tu kak programski govor. Povedal vam bom samo nekaj, kar mislim, da je važno. Ugotovili ste vrsto pomanjkljivosti pri našem delu. Opisali ste stanje tako, kakor ste ga videli in razumeli na terenu, govorili ste o težavah, na katere ste naleteli, in v vaših odločitvah je podan način, kako bi jih bilo treba odpravljati. Da so te težave velike, vam pritrjujem. Zato moramo pristopati k njihovemu izvajanju z največjo resnostjo.

Bilo je že nekaj kongresov, kakor n. pr. kongres KP Jugoslavije, kongres KP Bosne in Hercegovine, Črne gore, Slovenije, sedaj je kongres KP Hrvatske in že čez nekaj dni bo kongres KP Srbije in KP Makedonije. Dosedanji kongresi so pokazali eno stvar, ki je za našo državo velikanske važnosti, in sicer popolno enotnost naše Partije. Tudi na vašem kongresu sem zapazil, v kolikor sem ga lahko zasledoval, pri delu soglasnost glede vseh vprašanj. To je tisto osnovno, kar je potrebno za lažjo rešitev vseh problemov, in sicer je to enotnost Partije, enotnost misli in akcije.

Pri izvajanju sklepov, ki ste jih sprejeli, in pri izvajanju sklepov, ki jih je sprejel kongres KP Jugoslavije, je posebno važen način vodstva, to je vprašanje, kako je treba voditi stvari. Vloga komunistov pri vodstvu naše države vam je znana, toda vprašanje načina vodstva in vprašanje, kako morajo komunisti voditi graditev socializma in uresničevati petletni plan, ni tako enostavno. Tovariši in tovarišice! Pogosto sem govoril, da se moramo učiti. Mi moramo učiti množice, moramo pa se tudi učiti od množic. Ko sem n. pr. potoval skozi nekatere naše kraje in vasi, sem videl, da se lahko naučimo mnogo stvari od naših delovnih ljudi na deželi, od naših kmetov. Razume se, da gre za to, kako načnemo ta problem, kako sprejmemo kritiko delovnega ljudstva na deželi, našega delovnega ljudstva v podjetjih, rudnikih, tovarnah itd. Jasno je, da so pravične in nepravične kritike. Če vzamemo za osnovo nepravično kritiko in potem zanikamo vse, kar govorijo na deželi, se ne bomo ničesar naučili. Gledali bomo samo, da izvedemo le to, kar mislimo, ni pa vedno pravilno samo tisto, kar mislimo — če ne vemo, kaj se dela, to je, kaj se dogaja spodaj.

Pripomnil sem, da nekateri tovariši voditelji ne poznajo dovolj naših ljudi, ne razumejo dovolj našega delovn. ljudstva, naših delavcev in kmetov in ne jemljejo jih take, kakršni so, z vsemi njihovimi slabostmi in pomanjkljivostmi, še neizobražene, še z ostanki starega gledanja na svet in družbo. Razume se, da bodo pri svojem pripovedovanju postavili mnogo stvari nepravilno, povedali pa bodo tudi mnogo resnic. Mi pa moramo upoštevati resnico in to, kar je točno, ter si moramo prizadevati, da odstranimo vse kar ni dobro.

Tu vam bom povedal nekaj konkretnih stvari. Na primer danes sem v neki vasi v Zagorju slišal stvari, ki za mene niso nič novega, ker sem slišal iste stvari tudi v Srbiji, Sloveniji in drugih krajih. Zanimivo je, tovariši, da postavljajo na enak način enake stvari in vprašanja delovni ljudje iz raznih krajev naše države, ki so oddaljeni zemljepisno drug od drugega. Če je tako, da postavljajo ljudje v raznih krajih isto vprašanje o istem problemu odnosno navajajo razne, toda iste pomanjkljivosti, pomeni, da je to resna stvar, katero moramo upoštevati in storiti vse, da te pomanjkljivosti odstranimo.

Tu se bom dotaknil z nekaj besedami tudi vprašanja preskrbe našega ljudstva. Razume se, da nas komuniste najbolj zanima uspešno uresničevanje našega plana v vseh panogah našega gospodarstva. Zanima nas, koliko odstotno smo izvršili naš plan, koliko smo zgradili tovarn, koliko kilometrov avtomobilske ceste in drugih cest, koliko smo posejali, z eno besedo, zanima nas to, kar želimo doseči. Premalo pa se zanimamo za ljudi, ki sodelujejo pri teh naporih in pri tej graditvi, za ljudi kot ljudi z vsemi njihovimi slabostmi. To je, ne zanima nas vedno njihovo osebno življenje, kako živijo in delajo in kakšne posledice bo to imelo za njih same in za njihovo bližnjo okolico. Zavedati se moramo, da bo borba s kapitalističnimi ostanki na deželi še huda. Že danes se na vsakem koraku vedno bolj zaostruje. Za te ostanke kapitalizma na deželi so najbolj plodna tla takrat, kadar spregledamo take in podobne stvari odnosno napake, ki bi jih pri odstranjevanju takih pomanjkljivosti lahko odstranili. S tem, da izvršujemo to, kar smo obljubili, in kar lahko damo, odklanjamo in onemogočamo propagando sovražnikov socializma, ki se danes vrši. Lahko rečem, tovariši, da sem prišel osebno do prepričanja, — da na deželi že prihaja do določene stopnje nezaupanja proti ljudskim oblastem. Ljudje me prepričujejo, da je to samo nezaupanje do ljudskih oblasti, ki so spodaj. Tega ne verjamem, ker za napake, ki se pojavljajo spodaj, odgovarjamo mi zgoraj.

Ne more biti nezaupanja samo spodaj. Jaz sem te stvari pojasnjeval, govoril sem, da so napake, da se delajo napake zavestno in nezavestno, zaradi neznanja ali zlonamerno. Da, vse to je lepo. To mi stalno trdimo, in to je tako. Toda gledati moramo, da bomo tako prvo kakor drugo čimprej uničili, tudi tisto, kar delamo nezavestno — in da podpremo ljudi in tisto, kar zavestno delajo — in da ostreje udarimo po teh stvareh, ne samo, da se skesano grajamo, da se izpovemo in začnemo zopet znova delati, tako kot prej, ampak moramo resno prisluhniti glasu ljudstva. Kateremu glasu? Dejal sem kateremu. Poslušati in vzeti moramo tisto, kar mislimo, da je pravilno in bistveno, to pa moramo nato izvajati. Tako bomo obračunali tudi z razrednim sovražnikom na kmetih, ki je včasih bolj, včasih manj delaven.

Vprašanja preskrbe sem se že prej dotaknil in rekel, da je pri nas mnogo krivic. Naj mi oproste tisti, ki morajo za to skrbeti. Toda prav o tem sem največ slišal, kadar sem prišel na kmete tako v Srbiji, na Hrvatskem kakor v Sloveniji pa tudi drugod. Ne gre tu samo za najvišje odgovorne ljudi, ministre, ampak za nas vse v ljudski oblasti. Komunisti kot voditelji ljudske oblasti morajo vedeti, kaj ljudstvo najbolj potrebuje. Vemo pa, kaj je ljudstvu najpotrebnejše. Ljudstvu je sicer potrebno, da bo dobro oblečeno in obuto, če tega še ni dovolj, je to še mogoče pojasniti in ljudje bodo to razumeli. Toda, če ni tistega, brez česar nikakor ne more shajati, brez česar nikakor ne more biti, to pa so, recimo, vžigalice, petrolej in drugi predmeti široke potrošnje, brez katerih ni mogoče biti in za katere ve, da so, potem je to popolnoma drugače. Potem ni tu opravičila. Začudeno vprašam: Kako je to mogoče? Kajti to je stvar, ki jo moremo rešiti. Če bi mi pravočasno ugotovili te pomanjkljivosti, potem ne bi dovolili, da bi se nam spremenila n. pr. taka stvar, kakor je pomanjkanje vžigalic in podobno, v politični problem na kmetih. Oblast, ki ne more rešiti takih vprašanj, je slaba oblast — tako razmišlja preprost delovni kmet na deželi, ko nima teden dni ali še delj vžigalic, petroleja in podobnih potrebščin. Torej ni, tovariši in tovarišice komunisti, v razdobju graditve socializma vprašanje vodstva v gospodarstvu enostavna stvar, ko je vse gospodarsko življenje v naših rokah, ko je vse družbeno življenje na naših plečih, ko moramo biti za vse to odgovorni prav mi komunisti. To je zelo zamotana stvar in o tem moramo mnogo razmišljati. Ni vseeno, če pride tovariš kot predstavnik krajevne ali okrajne oblasti v vas z avtomobilom, z vozom ali peš, da tu samo nekaj zahteva ali odreja, da pogleda zviška naokrog. Ogledati si mora vsako stvar, pogledati v kmečko hišo, da vidi, kako živi kmet. Kmet se bo tudi pritožil. Toda kmet ki se bo pritožil kot posameznik ni merodajen, ampak je treba vprašati še naprej tudi druge v vasi. Treba je iti v šolo in pogledati, če je tam kaj treba, če je higienična, če ne potrebuje pomoči itd., n. pr. če je treba vaško šolo prebeliti, nabaviti klopi itd. Ljudem je treba pojasnjevati, ne ukazovati, ampak vztrajno pojasnjevati. Ljudstvu ukazovati ni pravilno. Ukazovati je mogoče vojski in drugim uniformiranim oddelkom, toda ljudstvu ni mogoče ukazovati. Ljudstvo je navajeno, da se mu pojasnjuje. Komunisti morajo imeti to lastnost, da jim ne bo nikoli presedalo ljudstvu pojasnjevati, za kaj gre, v čem so naše težave. Odkrito vam povem, tovariši in tovarišice, da naši ljudje, naši kmetje, delovni kmetje — ne bom govoril o različnih bogataših — razumejo, če jim stvar temeljito pojasnimo. Zato bodite neutrudni pri vodstvu ljudskih množic pri velikih gospodarskih nalogah, ki jih imamo.

Isto velja tudi za delavce. Niso vsi delavci na isti stopnji razredne zavesti, niso še vsi na isti stopnji, kajti tu so tudi kmetje z vsemi svojimi značilnostmi, na pol kmetje, imamo pa tudi poklicne delavce, se pravi generacije delavcev. Vendar je teh še zelo malo v primeri s tistimi delavci, ki se stekajo danes v naša podjetja. Naši delavci v Jugoslaviji zastavljajo velikanske napore. Vse, kar ustvarjamo, ustvarjajo naši delavci s svojimi delovnimi rokami. Ta veličastna graditev v vsej naši državi pa nas velja velikanskih naporov in trpljenja. To delajo naši delovni ljudje, vendar je pri tem tudi mnogo slabosti, kakor je n. pr. velika fluktuacija delavcev. Napravili smo plan, petletni plan, razdeljen na letne plane, potem je napravila tudi vsaka republika svoj plan, okraji pa svoje, vendar nismo vzeli še nikoli dovolj resno vprašanja delovne sile, to je ljudi. Kje bomo vzeli to realno silo, s katero bomo ta plan izvršili? Zato je treba vztrajno in neutrudno pojasnjevati ljudem pomen vseh teh težav in potreb. Ni dovolj napraviti plan, prisnubiti toliko in toliko delavcev, si delavce med seboj jemati z dviganjem plač itd. Premeščanje delovne sile z enega sektorja na drugega še ni rešitev. Delavcem je treba ustvariti dobre pogoje, ki niso samo v visokih plačah, ampak jim je treba omogočiti, da bodo živeli kulturno, delavca vredno življenje, s čimer jih bomo privezali na tisto delo.

Ne bom se, tovariši in tovarišice, spuščal v to, kakšne naloge so pred nami glede ustvaritve kategorij delavcev kovinarjev, lesnih delavcev in drugih. O tem ne bom mnogo govoril. Točno pa je, da je to za nas problem, ki ga moramo čim prej rešiti. To vprašanje ni samo vprašanje vodilnih ljudi v gospodarstvu spodaj, ampak tudi vseh nas do zgoraj.

Vprašanje zgraditve stanovanj je vprašanje ustvaritve pogojev, da se bodo delavci zanimali za neko podjetje, za nek rudnik itd. Že včeraj sem dejal rudarjem v Trbovljah, da je v prihodnjem l. 1949 ena najvažnejših nalog, da se vržemo na graditev stanovanj za naše delovne ljudi. To je potrebno zato, da ustvarimo za tistega, ki dela, socialistične delovne pogoje. Ni dovolj, da pritegnemo 2000 do 3000 delavcev v neko podjetje, v nek rudnik, in da ti delavci zaslužijo tam sicer dobre plače, njihovo življenje pa je tako kakor v stari Jugoslaviji ali v kaki kapitalistični državi, to je, da jedo v baraki, da spe na slami brez blazine, v prostorih, kjer ni svetlobe, nato pa odhajajo na kmete. Jasno je, da jih zaradi tega bolj privlači vas ali kako drugo podjetje, v katerem mislijo, da bodo našli boljše delovne pogoje. Delavec upravičeno tako misli, kajti v starem podjetju mu je bilo slabo. Zato mu je treba ustvariti stanovanje, da bo pošteno spal na toplem, da bo dobro jedel, da bo imel kulturno življenje, da bo imel svoj dom, da bo imel v podjetju svoj kino, da bo imel radio in vse drugo, kar more imeti v današnji dobi razvoja socializma v naši državi. Tako bomo delavca navezali na podjetje. Zanj se bo bolj zanimal in ne bo odhajal v druga, kajti videl bo, da more doseči v svojem podjetju vse, kar potrebuje. Torej moramo, tovariši in tovarišice, pokazati še danes pri današnjih pogojih vsaj malo socialističnega življenja našim delovnim ljudem tam, kjer oni delajo. To je mogoče, na to smo doslej tudi gledali. Samokritično moram reči, da smo krivi tudi mi, ker nismo posvetili temu vprašanju več pozornosti. Vendar je to že danes toliko dozorelo in se zaostrilo, da tega ne smemo več dovoliti. Zato moram danes tukaj poudariti, da je prihodnje leto 1949 leto velikih naporov pri najglavnejših, najbistvenejših objektih kapitalne graditve, kot so tovarne in stanovanja.

Ko je govora o graditvi in izvajanju petletnega plana, mi dovolite, tovariši in tovarišice, da se malo dotaknem vprašanja kako bomo mogli to izvršiti. Poznate ga tudi ne poznate vseh težav, ki jih imamo in tudi ni mogoče, da bi vedno vse poznali. Toda, tovariši, borimo se z velikanskimi težavami. Večji del teh težav tudi sami poznate, toda nekatere so nastale tudi proti naši volji.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Jugoslovanski narodi so z delovnimi zmagami svečano proslavili 5 letnico obstoja svoje republike

Naši narodi so 29. november — praznik svoje ljudske države, proslavili v znamenju velikih delovnih zmag. Tega dne so s ponosom pogledali na prehojeno pot in velike pridobitve svoje revolucije in njene sadove. Letošnja proslava v drugem, odločilnem letu planske izgradnje in uspehi naših delavcev, so dali temu prazniku še poseben pomen. 29. november smo proslavljali z izpolnitvijo plana vrste naših podjetij.

V počastitev tega velikega dne jugoslovanskih narodov so bile po vsej državi svečane proslave. V LR Sloveniji je na slavnostni akademiji govoril predsednik vlade LR Slovenije tov. Miha Marinko. Na ulicah glavnega mesta in ostalih mest LR Slovenije pa so tisoči delovnih ljudi manifestirali na čast Dnevu republike. Naša severna metropola — Maribor je Dan republike počastil z nastopom najboljših sindikalnih kulturno-umetniških društev Slovenije, ki so dokazala, da se delavski razred nove Jugoslavije bori tudi za socialistično kulturo, kakor je dejal med drugim minister za prosveto LR Slovenije, tov. dr. Potrč, na zaključni akademiji SKUD-ov v Mariboru.

Še posebno svečana pa je bila proslava Dneva republike v glavnem mestu FLR Jugoslavije, v Beogradu. Akademijo v Narodnem gledališču je obiskal tudi maršal Tito, ki so ga navzoči navdušeno pozdravili. Na akademiji je govoril predsednik Prezidija ljudske skupščine FLRJ, tov. Moša Pijade.

Številni delovni kolektivi naših podjetij pa so proslavili 29. november na najboljši način — z izpolnitvijo letnih planov.

Rudnik Trbovlje zmagovalec v tekmovanju na čast 29. novembra

V počastitev 29. novembra so si zmagovalci v tromesečnem tekmovanju rudnikov skupine A, B in C napovedali zopet medsebojno tekmovanje po raznih točkah. Najvažnejše so tiste, ki govorijo o preseganju plana, o preseganju planske storitve na moža in o izboljšanju delovne discipline.

V počastitev 29. novembra so vsi pododbori rudnika Trbovlje prirejali kulturne prireditve, večali delo v študijskih krožkih, 28. novembra pa so proglasili 89 najboljših delavcev za udarnike, 2 za racionalizatorja, 90 pa je bilo pohvaljenih. Da bi bil plan čim prej izpolnjen, je delovni kolektiv Zahodnega obrata organiziral tekmovanje v počastitev obiska tov. Tita.

—★—

APNENICE RUDNIKA ZAGORJE SO 38 DNI PRED ROKOM DOSEGLE LETNI PLAN

V obratu apnenic rudnika Zagorje je bil 24. november pomemben dan, saj je delovni kolektiv obrata apnenice in kamnoloma dosegel 38 dni pred rokom svoj letni proizvodni plan. To veliko delovno zmago si je delovni kolektiv izvojeval s trdno delovno disciplino, ki je vladala v njihovih delovnih edinicah, in s socialističnim tekmovanjem. Delavci so še zlasti živo tekmovali zadnje mesece, ko so se vse tri izmene kurjačev, pomočnikov in apneničarjev kosale med seboj, katera izmed njih bo dosegla višjo proizvodnjo in boljšo kakovost apna.

Diagrami, izdelani za vsako peč posebej, so tekmovanje še bolj podžigali, saj so delavci lahko iz dneva v dan opazovali, kakšne rezultate dosegajo.

23. novembra je manjkalo še okrog 100 ton žganega apna do končne izpolnitve letnega plana. Ves delovni kolektiv je podvojil delovni polet in 24. novembra ob 7 zjutraj je bil plan dosežen in presežen.

Doseženi uspeh pa je v veliki meri tudi rezultat tesne medsebojne povezave delovnega kolektiva in sedanja zmaga je delovni kolektiv prepričala, da je pot, ki so si jo izbrali, pravilna in da jih vodi do predčasne izpolnitve Titove petletke, do socializma.

Nova obveza na čast 29. novembru

Člani sindikalne podružnice in kolektiva Destilacije nafte regeneracije olj, Maribor so s proslave velikega državnega praznika ob peti obletnici zasedanja AVNOJ-a, po proglasitvi udarnikov in racionalizatorjev, poslali GO ZSS resolucijo z novimi delovnimi obvezami.

Letni plan hoče kolektiv doseči do 24. decembra, zato bodo zaktivizirali vse člane kolektiva za dosledno borbo v izvedbi plana. Do konca decembra so se obvezali poleg tega, da bodo uvedli paro v procesu predelave olj. Uredili bodo tudi vse zaostanke v računovodstvu.

V svoji resoluciji poudarjajo, da so te obveze odgovor na klevete proti naši Partiji in dokaz zaupanja v naše vodstvo s tov. Titom na čelu.

ZMAGA DELOVNIH KOLEKTIVOV V KRANJU

Dne 28. novembra je tovarna gumija »Sava«, Kranj, proslavila svojo veliko zmago, izpolnitev plana drugega leta petletke, po količini, sortimentu in finančno. Tega dne so proglasili tudi udarnike in racionalizatorje ter podelili nagrade najboljšim. Inž. tov. **Turžanski Helmut** je bil proglašen za racionalizatorja, ker naše domače tovarne sedaj po njegovi zaslugi izdelujejo klinaste gonilne jermene, katere smo morali doslej uvažati. Za njegovo požrtvovalno delo ga je ministrstvo za lahko industrijo FLRJ nagradilo z vsoto 25.000 dinarji. Ministrstvo je nagradilo tudi osebje tehničnega in administrativnega vodstva tovarne s primernimi nagradami.

Istega dne so proslavili izpolnitev plana po količini, sortimentu in finančno tudi v tovarni »Tekstilindus«, kjer so prav tako najboljše proglasili za udarnike. Med drugimi je bila za udarnico proglašena tov. Pavla, vdevalka, katera se zaradi svoje spretnosti približuje državnemu rekordu.

V obeh tovarnah je bila proslava povezana s proslavitvijo pete obletnice ustanovitve FLRJ in je tem proslavam sledil tudi primeren kulturni spored. S svojimi zmagami na področju gospodarske borbe sta delovna kolektiva »Sava« in »Tekstilindus« v Kranju dala svoj veliki prispevek k graditvi socializma v naši državi in dostojno počastila obletnico ustanovitve republike. J. D.

Uspeh mladinske številke v rudniku Laško

V rudniku Laško dela na številki 17 mladinska brigada pod vodstvom tovariša Bukovška Jožeta. Ker je rudnik napovedal tekmovanje vsem rudnikom Slovenije na čast II. kongresa KPS, so mladinci to tekmovanje podprli s tem, da so v samem rudniku napovedali tekmovanje vsem ostalim številkam. V tem tekmovanju je mladinska številka zmagala, saj je presegala normo povprečno za 27%.

KOLEKTIV »AVTOCENTER« JE IZPOLNIL LETNI PLAN 47 DNI PRED ROKOM

Delovni kolektiv Mestnega avtomobilskega podjetja v Sarajevu je izvršil svoj letni plan 47 dni pred rokom. Šoferji so do 14. novembra prevozili okoli 1,220.000 km in v desetih mesecih prištedili 7049 kg pogonskega goriva. Delavnica je do 14. novembra izvršila plan popravila motornih vozih, in sicer srednjih s 127%, lahkih s 147% in tekočih popravil s 148%.

Kolektiv Šumadijskega električnega podjetja dela za leto 1949

Delovni kolektiv Šumadijskega električnega podjetja v Vreocinu je izpolnil letni plan proizvodnje 40 dni pred rokom. Svojo delovno zmago je kolektiv svečano proslavil. Izpolnitev plana pred rokom je rezultat požrtvovalnega dela članov vsega kolektiva, zboljšanja delovne discipline in povečanja storilnosti dela.

KLJUB REORGANIZACIJI PODJETJA IZPOLNILI LETNI PLAN

Kolektiv lesnoindustrijskega obratovodstva Slov. Konjice je 2. oktobra ob proglasitvi udarnikov in enega racionalizatorja sprejel obvezo, da bo dosegel letni proizvodni plan do 15. novembra. Kljub temu, da so po sprejetju te obveznosti začeli v podjetju z demontažo glavnega stroja ter montiranjem novega z višjo kapaciteto ter je stroj že od 16. oktobra v montaži, je kolektiv s še večjim delovnim poletom nadaljeval borbo za izpolnitev obveznosti, ter je na pomožnih strojih svoj plan dosegel že 14. novembra.

Kolektiv uspešno izpolnjuje tudi plan znižanja proizvodnih stroškov, in sicer z boljšim izkoriščanjem surovin, s skrbno štednjo potrošnega materiala in elektroenergije, kakor tudi z boljšo organizacijo dela in z izboljšanjem delovnih pogojev.

GOVOR MARSALA TITA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Začetek naše socialistične graditve odnosno naš petletni plan smo zasnovali v tistem času, ko so bili splošni politični, zunanjepolitični pogoji z našimi zavezniki mnogo ugodnejši, kot so danes Nismo računali na kaka materialna darila, na to, da nam bo kdo dajal pomoč brez protivrednosti, ampak da nam bo prijateljsko nudil pomoč in roko, da nam bo dal vrednost za vrednost, da nam bo pomagal tako, da bi mu mi dali tisto, kar potrebuje, nam pa bi dal tisto, kar je nam potrebno Danes je položaj že drugačen Nastali so, ne po naši krivdi, taki pogoji, da je prav ta činitelj, to je, ta zunanja pomoč naših prijateljskih socialističnih držav v znatnem obsegu padla, zato pa imamo večje težave, kakor bi jih sicer imeli. Našo graditev smo začeli na zelo široki osnovi Nismo se omejili samo na načrte, ki smo jih napravili, ampak je šla naša graditev, ker smo korakali dalje in dalje, vedno bolj v širino Gradili smo tisto, kar je bilo porušeno, gradimo zadružne domove, ki so brez dvoma zelo dobra in potrebna stvar in jih je treba graditi Gradili smo tudi mnoga druga poslopja in podjetja Zato pa je treba mnogo gradiva, kajti to ni na posameznih mestih, ampak v vsaki republiki v vsej naši državi To pa preveč razblinja naše obstoječe možnosti Kaj moramo sedaj napraviti? Ostati moramo pri tistem, kar je najvažnejše Prepričan sem, tovariši, da bo kdo izven naše države rekel, ko bo slišal to, kar tukaj govorim: Aha, ti so napravili megalomanski načrt, sedaj ga pa ne morejo izvršiti To bodo rekli o našem planu mogoče ne samo imperialisti, ampak tudi tisti, ki nas danes na zelo čuden način kritizirajo. Toda mi odgovarjamo — plan bomo izvršili in izvršili ga bomo, tovariši (Viharno ploskanje delegati so vstali in vzklikali: »Tito — Partija«) Ne bojim se priznati naših težav in naše slabosti Komunisti ne smejo nikoli zatajiti svojih slabosti in svojih težav Govorimo odkrito, in naj govori kdor koli, kar hoče Prav zato govorimo o svojih težavah tako odkrito, ker poznamo naše sile Mi smemo o tem govoriti, ker smo toliko močni, da bomo premagali te težave Tisti, ki je slab, ki je nesposoben — ta jih bo, kar je razumljivo, tajil Nam pa jih ni treba tajiti Mi smo močni, pri nas imamo enotnost Partije in enotnost ljudstva, to pa je osnovno poroštvo za izpolnitev našega plana, za našo graditev

Tega sem se dotaknil zato, da bi vam povedal, da nas čaka zelo naporno delo, da nas čakajo v prihodnjem letu 1949 veliki napori. V tem letu bomo zastavili vse sile za zgraditev tistih objektov naše petletke, ki nam bodo omogočili, da bomo pospešili zgraditev socializma v splošnem in nam zagotovili, da bomo pravočasno izpolnili petletni plan Torej ne smemo iti v kapitalni graditvi preveč v širino, ampak bolj v globino, ustvarjajoč najprej tisto, kar je najvažnejše Kaj pomeni to? To pomeni, da morajo naši delovni ljudje, v prvi vrsti pa vodilni ljudje, komunisti in vsi drugi pošteni voditelji naše države, vedeti eno — da je bistvena in osnovna celota tisto, kar je splošno, in da je lokalno samo del te celote S podcenjevanjem splošnih interesov in s predpostavljanjem lokalnih interesov se ovira naš splošni plan. Zato je potrebno več smisla za skupnost, za našo celokupnost zato ne smejo ljudje gledati na stvari ozko, v svojih lokalnih okvirih, kar se pogosto dogaja. Soglašam s tem, da pomaga reševanje lokalnih vprašanj razvijati samoiniciativo To je dobro, to je pozitivna stvar, to je prav za prav v določenem smislu motorna sila za razvijanje vseh ustvarjalnih sil v našem ljudstvu, vendar ne smemo nikoli pozabiti tisto, kar je najbolj bistveno, kar predstavlja celoto, kar predstavlja skupni interes, to pa so — tovarne, livarne, visoke peči, martinarne, vrtalni stroji, pridobivanje nafte, koks. To so naši najvažnejši problemi To so nadalje stanovanja za delavce in nameščence, za tiste, ki opravljajo težko delo. To je najbolj bistveno, temu moramo posvetiti v letu 1949 največjo pozornost.

Vendar pa to ne pomeni, tovariši in tovarišice, da smo napravili korak nazaj pri izpolnjevanju našega petletnega plana, to ne pomeni, da zmanjšujemo obseg petletnega plana Ne Mi se preurejamo, mi se na znotraj pregrupiramo, reorganiziramo, lotevamo se tistega, kar je najbolj bistveno, da bolj smiselno plansko delamo, da delamo bolj organizirano, da delamo bolj kot enoten kolektiv v vsej naši državi, da delamo bolj kot prava socialistična skupnost To je tisto bistveno, pozneje pa, ko bomo ustvarili osnovne pogoje naše industrializacije, se bomo vrgli še močneje na tisto drugo, na ustvarjanje proizvodov, ki so potrebni našemu ljudstvu, kar bo širokim ljudskim množicam otipljiv dokaz, kaj pomeni socializem.

Tovariši in tovarišice, v letu 1949. bodo potrebni, kot sem že dejal, — tega pa ne govorim, da bi koga strašil — še težki napori, toda vzdržali jih bomo in izvršili kar je potrebno Rekel sem: Glavno je enotnost naših vrst, naše Partije in naših narodov potem pa bo tudi vse drugo. Prav tako pa je tudi potreben organizacijski smisel v gospodarskem pogledu. Potrebno je, da ljudje vedo, kako se bodo lotili določenega dela in kako ga bodo izvršili Tu se bom dotaknil vprašanja, ki je tudi zelo važno To je vprašanje tistih elementov v naši državi, ki nam vtikajo v kolo naše socialistične graditve palice, to so kapitalistični elementi odnosno njihovi ostanki Vem, da bo kdo rekel, da je to, da govorim o tem vprašanju, rezultat resolucije Informbiroja Vendar je znano da nismo tega nikoli zanikali, da nismo nikoli trdili, da tega ne bomo imeli Šli smo postopoma naprej. Vedeli smo, da se bo nekega dne to vprašanje še bolj zaostrilo. Toda pri pravili smo se in se lotili tega problema organizirani in pripravljeni tako, da bo neizogibno naša zmaga, ne pa zmaga teh kapitalističnih elementov na vasi. (Dolgotrajno odobravanje) Kaj je to, na kar se opira naša samozavest, da bomo zmagali? To je tista enotnost ljudstva, izražena v Ljudski fronti, v organizaciji, ki ima velikanski pomen Komunistična partija je vodilni odred v naši državi, najnaprednejši del delavskega razreda, vodilni del delavskega razreda kot najzavednejšega dela našega ljudstva sploh. Ljudska fronta je organizirani kolektiv naše socialistične skupnosti, ki deluje disciplinirano, katerega vedno bolj prežema zavest nujnosti graditve socializma — ne pa nekakšen seštevek nekaterih strank V tem pogledu smo do danes zelo mnogo dosegli Napravili smo to, da imamo enotnost našega ljudstva, izraženo v splošni politični organizaciji — v Ljudski fronti Naša Ljudska fronta tovariši, sprejema danes naše kot disciplinirana organizacija razne prostovoljne naloge, ki jih izvršuje To je tista velika sila, na katero se lahko smelo opremo, in bomo z njeno pomočjo mi, to je ljudstvo sploh, izvršili tisto, kar smo se namenili S to silo bomo lahko obvladali kapitalistične elemente in jih postopoma popolnoma eliminirali.

Vprašanje uničenja razrednega sovraštva, tovariši, je vprašanje taktike Kaj je bolj uspešno, pričeti s frontalnim napadom in doživeti neuspeh, ali najprej dati možnost takim, da uvidijo, da bodo morali nekega dne položiti orožje? Postopoma prehajamo k likvidaciji kapitalističnih elementov Naše kulake smo že takoj v pričetku udarili, toliko da bi vedeli, kaj pomeni revolucija, kaj pomeni, ko korakamo v socializem, da bi vedeli, da se tu ne more nikdo šaliti, da se ne more nadejati nobenih izprememb ali odklonov nazaj ali vstran Ako tega kdo še ne bo razumel, tedaj bomo ravnali ostreje. Povem vam, da nam ne more nihče nikdar preprečiti, da ne bi smelo sledili poti, po kateri smo krenili Potrebno je, da ustvarimo pogoje, da dobimo dovolj žita in kmetijskih pridelkov v dovoljni meri ter onemogočimo razne kapitalistične elemente, da bi špekulirali na škodo delovnega človeka, na škodo naših delovnih ljudi. Imamo dovolj možnosti, da jim postopno z različnimi ukrepi to preprečimo, na koncu pa, če ne bo šlo drugače, tedaj poznamo tudi tisto skrajno metodo. Sta dve vrsti preprečevanja Tovariši, je prepričevanje z besedami, je pa tudi prepričevanje čez hrbet (ploskanje in dolgotrajno odobravanje) Tu sem se izrazil tako enostavno, vendar mislim, da je vsakdo razumel, kaj to pomeni (odobravanje) Nisem tega rekel vam, ker vi to dobro veste, ampak vsem tistim, ki se jih to tiče. Naj ne mislijo, da smo slabiči Naj nihče ne misli, da smo sposobni popuščati, kar bi šlo na rovaš graditve socializma v naši državi Sposobni smo iti samo naprej, v socializem in nič več.

Tovariši in tovarišice Mogoče boste vprašali, zakaj govorim danes s tako ostrimi besedami. Govoril sem sicer vedno odkrito, nisem se pomišljal povedati resnice, danes pa je že čas, da povemo še jasneje, da nas bo vsakdo razumel, kajti politični položaj, ki je nastal po klevetanju naše Partije in naše države, je že vzpodbudil različne elemente v naši državi, različne reakcionarje, da dvigajo glave, in tu in tam je to čutiti Preveč naivni bi bili, če ne bi tega videli To mi vidimo S tega mesta izjavljam, da se bodo taki zmotili Nič nam ne bo preprečilo, da ne bi vseh takih naučili, kako se je treba vesti v državi, ki koraka v socializem, v kateri se velikanska večina ljudstva zaveda, da gre v socializem in da gradi s svojim trpljenjem, s svojimi rokami ta socializem, manjšina pa se mora pokoriti, ali pa bo zginila (vsi delegati so navdušeno odobravali in vzklikali Partiji in Titu).

Pri tem sem doslej v glavnem mislil na reakcionarne kapitalistične elemente Toda dovolite mi, da se sedaj nekoliko dotaknem tudi neznatne peščice ljudi, ki so si vtepli v glavo, da so nekaki marksistični ideologi v naši državi in mislijo, da si moremo v tem splošnem velikanskem naporu dovoliti, da med seboj modrujemo o tem, ali korakamo pravilno ali ne, ali je to delo pravilno ali ne, tako da se enostavno spremenimo v neki splošni razpravljalni klub, da bi vse opustili, kar smo doslej storili, in da bi začeli drugače, znova Toda tovariši in tovarišice, ni dveh vrst socializma, je samo ena vrsta Poti v socializem pa je več vrst in so odvisne od specifičnih pogojev tiste države, stopnje njenega razvoja, na kateri je, njenih gospodarskih pogojev, pa celo od običajev ljudi, tistega, kar je nastajalo v dolgih stoletjih v državi, kakršna je naša Poti je torej več, socializem pa samo eden Zato taki megalomani zelo greše in se motijo, če mislijo, da lahko ustvarijo boljši socializem, kot je tisti, ki ga mislimo mi ustvariti, kajti drugačnega socializma ni Mi pa stremimo po tem edinem socializmu, ki je splošen za vse delovno človeštvo, ki je v Sovjetski zvezi, in ga mi danes ne glede na vse to, kar nam očitajo, pa še kako uspešno gradimo Taki ljudje torej, kolikor bi se pojavili, ali pa se drznili pojaviti — kajti zunaj zelo vztrajno poskušajo izoblikovati pri nas kar koli — taki ljudje bodo naleteli na isti odgovor, ki ga bodo dobili tudi reakcionarni elementi, ki se nam skušajo upirati. Enotnost naše države je nad vsem, kajti brez enotnosti misli in akcije ne more biti uspeha. Nikomur ne bomo dovolili ne glede s katere strani bi to bilo, da nam bi motil pot, po kateri korakamo pri graditvi socializma Videli pa bomo v bodočnosti, v bližnji bodočnosti, če so imeli prav oni ali mi, videli bodo pa tudi oni, da so napravili napako in da nismo mi grešili.

Tovariši in tovarišice! Zunaj naše države mnogo pišejo o nas, — vendar nikar ne mislite da jaz vse to čitam — pišejo o krizi v naši državi, pišejo na pamet o gospodarskem položaju pri nas in o mnogih drugih stvareh, samo da pišejo, samo da bi bilo čim več laži in klevet. Toda tisti, ki nam bi morali pomagati, ne pišejo samo, ampak tudi ponatiskujejo tisto, kar piše Hearstov in drug tisk. Najbolj zanimivo je, da so se znašli na isti liniji s Hearstovim tiskom, tako da, recimo »Humanité«, enostavno ponatiskuje od drugega, tako da drug od drugega ponatiskujejo in si izposojajo njegove umotvore To klevetanje ne škoduje samo naši državi, ampak tudi žali našo državo naše ljudi in naše narode. Jasno je, da nam ni to lahko čitati, nas to boli. Toda, ali nas more to omajati? Ne more. To nas more samo še bolj utrditi v naših stremljenjih, pri našem sklepu, da vztrajno korakamo naprej, ne da bi se odvračali niti na levo niti na desno. Nekoč, mislim, da jim bo dovolj jasno, da so se predaleč zaleteli Vendar pa prav tako mislim, tovariši, da odobravate nam, da z njimi ne govorim na isti način, s klevetanjem Mi tega ne moremo, ker smo mišljenja, da to ni vredno komunista, ker je danes največja žaloigra ki je prizadela mislim vsakega poštenega komunista, prav to, da je bilo mogoče najti v vrstah komunistov ljudi s tako majhno politično moralo Komunisti so se odlikovali vedno z visoko lastnostjo pravičnosti, kot iskreni resnicoljubni ljudje, ki so bili drugim za vzgled Proti kapitalističnim elementom, proti kapitalističnemu buržoaznemu razredu se nam ni treba boriti z lažjo, ampak z resnico Resnica je, da je kapitalistični sistem izkoriščevalski, in opozarjamo ljudstvo da je tak To dokazujemo z dejstvi, golimi dejstvi, tako da ljudstvo to razume Povsod, tovariši kjer se razvija revolucionarno gibanje, more napredovati samo, če koraka po poti resnice, nikakor pa ne če se poslužuje laži Če pa skušajo z lažmi klevetati kako državo in če jo prav socialistične države, komunisti, tako prikazujejo — je to zares žalostno Zato mi dovolite, da mi s temi sredstvi njim ne odgovarjamo, ampak da to storimo s točno izpolnitvijo petletnega plana v tem letu, v prihodnjem letu in v teku drugih dveh let, ki preostajata. To je naš odgovor njim

Tovariši in tovarišice! Ne bom več govoril o tem vprašanju, ampak vam bom samo rekel, da bomo na to odgovorili, če bo nekoč potrebno, in to tedaj, ko bomo smatrali, da je zares že potrebno povedati, kaj je to in kaj ono. Sedaj pa dovolj.

Sedaj bi vam, tovariši in tovarišice, položil na srce, da uresničite tukaj sprejete sklepe, da jih izvedete Ti sklepi so številni in težki. Naloge so velike in težke. Toda mi se težav ne bojimo. Polagam vam na srce tudi to da razvijate v vrstah Komunistične partije po možnosti do skrajnih meja, delo za teoretično vzgojo naših partijskih kadrov Ne sme vam biti žal truda niti podnevi niti ponoči, kjer koli se vam nudi priložnost za študij marksizma-leninizma Če boste točno obvladali teorijo marksizma-leninizma, ako boste vse točno pojmovali in dialektično razumeli družbeni razvoj, je jasno, da nam ne morejo tedaj škodovati niti nas omajati nikaki ugovori Pravi komunisti se morajo oboroževati z najmočnejšim orožjem s teorijo marksizma-leninizma, vi pa bodite pri tem oboroževanju vztrajni Vem da bodo mnogi med vami rekli: delamo noč in dan in nimamo časa Ne, tovariši, čas morate imeti Treba je delati in se učiti, sicer ne bomo mogli doseči tisto kar smo si postavili kot nalogo Delo za teoretično vzgojo, za politični dvig naših kadrov prenašajte med najširše množice, kolikor je največ mogoče Naša Ljudska fronta je zelo široko in plodno torišče, ki nam omogoča vzgajati vedno nove in nove ljudi, ki bodo vredni biti člani Partije, ki so že danes vredni biti člani Partije, ki se bodo zavedali svojih odgovornosti, kajti od članov Partije kot mobilizatorskega razreda se zahteva mnogo več kot od drugih ljudi Storite, da bo čim več takih mobilizatorjev, ki bodo pripravljeni prenašati čim večje breme in odgovarjati za svoje ravnanje Storite, uresničite to, da se boste čim bolj vključili v ljudske množice, da boste videli vse obstoječe težave, da bi jih mogli laže in pravočasno odstraniti, da bi na dani stopnji z vsemi skromnimi sredstvi, ki jih imamo, vsaj minimalno zadovoljili tiste potrebe, ki so pri nas, kajti v takem mednarodnem položaju je zelo važno, kako je ljudstvo razpoloženo, ali je razpoloženo, da smatra, da je to najboljša oblast, ki je mogla priti, ali dvomi zaradi različnih napak, če je to najboljša oblast Prepričano mora biti, da je to najboljša oblast, ker je to res Vi pa mu to dokažite s svojimi dejanji, s svojimi ravnanji Torej, tovariši in tovarišice delegati kongresa, naprej med množice, učite i druge i sebe. Izpolnjujte svoje naloge, ki ste jih na tem kongresu postavili

Naj živi Komunistična partija Jugoslavije!

Naj živi socialistična Jugoslavija!

*

Ob koncu svojega dela je II kongres KP Hrvatske izvolil še člane in kandidate za člane CK KP Hrvatske ter člane revizijske komisije ter zaključil svoje delo.

Z zasedanja plenuma Zveznega odbora Ljudske fronte Jugoslavije

Okrepitev Ljudske fronte - osnovni pogoj za izpolnitev plana in zgraditev socializma v naši državi

Na zasedanju plenuma Zveznega odbora Ljudske fronte Jugoslavije, ki se je ob koncu prejšnjega tedna vršilo v dvoranı Kolarčeve univerze v Beogradu in ki naj bi rešilo organizacijske probleme Ljudske fronte, vprašanje klubov poslancev Ljudske fronte in izvolilo sekretariat, je prvi podal poročilo tov. Blagoje Neškovič.

V svojem poročilu je nanizal vrsto uspehov, ki jih je v minulem oddobju dosegla Ljudska fronta pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije, v zvezi s tem pa prikazal nekatere napake, ki so se doslej dogajale in katere bo treba v bodoče z vso odločnostjo odstranjevati.

Ko je govoril o političnem delu v organizacijah Ljudske fronte, predvsem na vasi je v zvezi s stanjem v Sloveniji med drugim dejal:

»V Sloveniji na primer nekatere organizacije Ljudske fronte slabo vodijo politično delo in politično borbo na vasi s komunisti na čelu tako da vas ni vir delovne sile za potrebe industrije, marveč je mesto vir delovne sile za potrebe vasi (Trbovlje, Celje). Takšen primer je bil na primer v neki vasi pri Mariboru, v kateri je opekarna. Da bi zagotovili delovno silo za to opekarno, so poslali iz mesta mladinsko brigado s 50 mladinci. Medtem ko delovne množice naše države z velikanskim poletom in plemenito požrtvovalnostjo izpolnjujejo vse obveznosti do svoje socialistične domovine, za zgraditev socializma v naši državi, pa ima naša frontovska agitacija in propaganda — pismena in ustna — sub in birokratski odnos do tega požrtvovalnega dela. Takšen odnos do dela naših delovnih ljudi ne mobilizira, marveč demoralizira. Politično delati pomeni: prvič omogočati, da s sredstvi agitacije in propagande dosmejo, v čem so in kje so njihove koristi, v čem in odkod grozi delovnim množicam nevarnost za njihove koristi; drugič pojasnjevati in razlagati delovnim množicam smisel in način izgraditve socializma omogočiti jim da se z lastnimi izkušnjami prepričajo, da je izgraditev socializma njihova najvišja korist, prav tako pa tudi, da so kapitalistični elementi največje nasprotje socializmu in temeljna zapreka pri graditvi socializma; tretjič, pojasnjevati in razlagati delovnim množicam, da je naše delo za izgraditev socializma v naši državi del krepitve fronte socializma z ZSSR na čelu, del borbe naprednih sil človeštva proti imperialističnim nepomirljivim in zakletim sovražnikom socializma sploh, sovražnikom neodvisnosti naše države in svobode naših narodov; četrtič, usmeriti delovne množice v konkretno politično borbo, se pravi, v borbo za zavestno izpolnjevanje vseh nalog izgraditve socializma, v borbo, ki naj stre sleherni odpor vseh sovražnikov zgraditve socializma v naši državi.«

Glede udeležbe članov Enotnih sindikatov pri delu organizacije Ljudske fronte je ugotovil, da je ta odnos načelno povsod pravilen. Pripomniti je treba, da se v praksi nekaterih organizacij napačno izvaja udeležba članov Enotnih sindikatov pri delu organizacij Ljudske fronte. Sindikalna organizacija je šola komunizma in je po svojem razrednem sestavu pri graditvi socializma najtrdnejši steber ljudske oblasti Ljudska fronta je konkretna organizacijska oblika zveze delavskega razreda in drugih delovnih množic V tem je velikanski pomen Ljudske fronte Ena organizacija (sindikati) ne izključuje druge (Ljudska fronta) Nasprotno, sindikalna organizacija je tudi najtrdnejše razredno jedro Ljudske fronte Da bi postala sindikalna organizacija to v organizaciji Ljudske fronte, morajo njeni člani sodelovati pri delu Ljudske fronte.

Tovariš Neškovič je nato kritiziral izločanje članov nekaterih sindikalnih organizacij od političnega in drugega dela osnovnih frontovskih organizacij, in rekel:

»Zato smatram da je treba energično prenehati z dosedanjo prakso nesodelovanja članov Enotnih sindikatov pri delu nekaterih frontovskih organizacij, to je prakso ustvarjanja delovnih enot kot frontovskih in sindikalnih izven delovnih enot teritorialnih frontovskih organizacij Mogoče bi bilo samo izjemoma potrebno, da bi sindikalna organizacija posebej organizirala kako delo na prostovoljni podlagi toda to bi bil dejansko izjemen primer... Naša dolžnost je, da zahtevamo boljše stanje v organizacijah Ljudske fronte glede tega vprašanja.«

V diskusiji, v kateri so sodelovali delegati frontovskih organizacij iz vseh republik je ob koncu govoril še tov. Edvard Kardelj, ki je o vprašanju osnovnih frontovskih organizacij rekel, da je treba ustanoviti en sam organizacijski sistem glede osnovnih frontovskih organizacij. Ta zahteva je zelo važna. Če bomo naše osnovne frontovske organizacije utrdili, bomo dali Fronti znova iste naloge, ki jih Fronta mora izvrševati, pa tudi politične in prosvetne. To pa ne pomeni, da moramo sedaj odstraniti, podcenjevati ali pa opustiti oblike dela frontovskih organzacij, kakor je na primer delo frontovskih skupin po ulicah, blokih itd. Delo takih skupin je izredno važno in prav to delo bo predstavljalo neposredno zvezo s širokimi ljudskimi množicami.

Govoreč o delovnih akcijah, ki jih organizirajo organizacije Ljudske fronte, je dejal:

Vloga teh delovnih akcij je pomembna ne samo v gospodarstvu, ampak predvsem tudi v politiki in prevzgoji množic Letošnja izkušnja delovnih brigad, posebno v Srbiji, je pokazala, kako vlogo lahko ima fronta na deželi pri pritegovanju kmečkih množic k socialistični graditvi Frontovske brigade ne pomenijo samo drugačnega odnosa do dela kmetov, ki so navajeni delati na svojem delu zemlje, ampak je to odraz odnosa kmetov do države, do socialistične graditve. Množična udeležba kmetov v frontovskih delovnih brigadah kaže, da so naše delovne množice na deželi povezane z našo socialistično graditvijo, in kaj še je mogoče storiti, če se uvajajo pravilne in ustrezne organizacijske oblike.

Ves ta pomen pa bomo uničili, če prostovoljno delo ne bo dejansko prostovoljno. Prav v tej prostovoljnosti je bistvo in politična vloga tega dela. Čim pričnemo kršiti to načelo, lahko postane tako delo škodljivo ne samo gospodarsko, ampak predvsem politično. Nedostatkov in napak glede tega je zelo mnogo. Napravili bi veliko napako, če bi skrivali to resnico Tu so nekateri tovariši hvalili nekatere delovne akcije in pravilno je, da so jih hvalili, ker so bile velikega političnega in gospodarskega pomena Nekateri tovariši pa so pri tem pozabili povedati, da je bilo pri tem tudi nekaj zelo hudih napak in da se je kršilo načelo prostovoljnosti. S tem so napravili še večjo napako. Če se ne bomo borili proti kršitvi prostovoljnosti, bomo uničili mnogo akcij prostovoljnega dela, prostovoljnemu delu pa bomo vzeli dober glas.

Glede odnosa članov sindikatov do Ljudske fronte in obratno pa je k izvanjem tov. Neškoviča še dodal:

»Sindikat je ne samo po svojih članih, ampak tuj kot organizacija sestavni del Ljudske fronte. Jasno je, da mora imeti sindikat tudi v bodoče to vlogo. Važno pa je povedati tudi to, da bodo prispevali delavci s svojo višjo zavednostjo in z delom v osnovni frontovski organizaciji k dviganju zavednosti drugih delovnih množic Vodstvo sindikatov in fronte se zelo lahko sporazumeta, n. pr. da obiskujejo delavci tečaje marksizma leninizma v sindikatu ne pa v osnovnih organizacijah Ljudske fronte ki lahko delajo to brez delavcev. Važno je, da sodelujejo delavci pri osnovnem delu osnovnih organizacij Ljudske fronte in prispevajo s tem kot najzavednejši del našega delovnega ljudstva k utrjevanju in jačenju Ljudske fronte.«

SKLEP O OBLIKAH ORGANIZACIJE LJUDSKE FRONTE

Nato se je oglasil k besedi tov. Neškovič, ki je med drugim rekel:

»Menim, da je bila diskusija vsestranska in bogata in da je izčrpala najvažnejše probleme, ki so bili na dnevnem redu tega našega današnjega sestanka.

Rad bi zlasti poudaril, da je ta naš sestanek velikanskega pomena za odstranitev vseh pomanjkljivosti v organizaciji naše Ljudske fronte, ki so bile tu navedene in ugotovljene.

Mislim, da se je na tem sestanku pravilno opozarjalo na pozitivne strani, da smo dvignili uspehe ter pod njimi iskali napake in pomanjkljivosti, in ponavljam, da je vprav v tem važnost tega našega sestanka.

Lahko smo prepričani, da bo tudi Zvezni odbor s tovarišem Titom na čelu napel vse sile, da bo pomagal organizacijam Ljudske fronte na terenu odstranjevati vse pomanjkljivosti in nadalje krepiti Ljudsko fronto kot zvezo delavskega razreda in delovnih množic naše države kot osnovni pogoj izpolnitve planov za izgraditev socializma v naši državi.

Na temelju diskusije in v soglasju s predsedstvom Izvršnega odbora Ljudske fronte predlagam tale sklep:

Zvezni odbor Ljudske fronte Jugoslavije je na svoji seji 27. novembra 1948 sprejel tale

sklep:

1. Osnovo Ljudske fronte tvori osnovna frontovska organizacija Osnovna frontovska organizacija se gradi na teritorialnem načelu, na bazi osnovne teritorialne volivne enote za volitev organov ljudske oblasti ali na bazi teritorija vasi.

2. Če se v enem kraju ustanovi več osnovnih frontovskih organizacij, se za ozemlje tistega kraja ustanovi krajevni odbor Ljudske fronte.

Krajevni odbor Ljudske fronte se ustanovi za združitev dela več osnovnih frontovskih organizacij, razen vasi, v katerih so samo osnovne frontovske organizacije.

3. Osnovna frontovska organizacija izvoli sekretariat najmanj 9 oseb. Sekretariat osnovne frontovske organizacije predsednikom in sekretarjem na čelu vodi delo osnovne frontovske organizacije v času med posameznimi njenimi sestanki. En član sekretariata osnovne frontovske organizacije je blagajnik

4. Krajevni odbor Ljudske fronte izvoli svoj Izvršni odbor s predsednikom in sekretarjem na čelu, sestoječ najmanj iz 11 oseb En član krajevnega odbora Ljudske fronte je blagajnik

5. Osnovna frontovska organizacija se lahko deli na skupine po blokih ulic ali po ulicah, po naseljih, naselbinah, vasicah itd Člani osnovne frontovske organizacije, ki pripadajo eni skupini, izvolijo sekretarja skupine in njegovega namestnika.

6. Predsedstvo Zveznega odbora Ljudske fronte Jugoslavije se pooblašča, da izda obvezna navodila za organiziranje organov in aparata vodilnih teles organizacij Ljudske fronte.«

Potem ko je bil sprejet tudi ta predlog je plenum izpopolnil predsedstvo ter izvolil sekretarja in tri člane sekretariata.

Ob koncu je predsednik maršal Tito predlagal, naj bi naročili predsedstvu Ljudske fronte oziroma sekretariatu, da pripravi vse potrebno za kongres Ljudske fronte, ki bo konec marca 1949.

Saj mi smo le z gmajne...

Ne dosti bolj postaven, odločen in krepak kot sedaj, je bil Debeljakov France takrat, ko sta se jemala s Frančiško, si urejala dom in začela skupno delati za družinico, on v »gmajni«, kot pravijo v njegovem koncu na Gorenjskem gozdu, ona pa na domu, na vrtu, njivici in v hiši, kjer ni zlepa utihnil otroški vrišč.

Šest otrok je rodila Frančiška, kot po stopničkah so prerasli zibelko in otroško srajčko. Če le ni bilo obilice dela, se je zgodaj zjutraj, ko je odhajal njen mož na delo z žago in sekiro, rahlo zasanjano zazrla za njim in v vrhove dreves tam zadaj. Navajena je bila dela od malega in udobno življenje ji je bilo

Udarnika Frančiška in France Debeljak

neznano — najprijetnejše pa ji je bilo delo v gozdu, kadar je pripravljala drva in dračje za dom. Mož ji pri tem ni mogel pomagati, delal je od jutra do večera za druge, da je prislužil družini skromne dinarje.

In kakor se je Frančiška razumela z možem in kakor so jo pritegovale skrbi in ljubezen na otroke, vendar je bila včasih malo, ampak čisto malo nevoščljiva svojemu Francetu. Ne za dinarje morda, ki jih je služil s trdim delom, ti so jo ob sobotnih večerih, ko sta jih skupno preštevala, zaradi pičlosti kvečjemu raztogotili. Sekira in žaga ji nista šli iz glave in tudi gmajna ne, kadar se je spomladi razbrstela, ko je poleti nudila zelen obok in hladno senco in je imela svoj čar tudi v jeseni in zimi.

Med vojno, ki je bila tako težka in krvava za naše ljudi, pa se je gozd Frančiški še bolj priljubil — njena ljubljena gmajna je tokrat krila partizane, ljudsko vojsko, drevesa in grmovje so prikrivala pota in sledi njih, ki so prinesli po štirih letih svobodo našemu ljudstvu. —

Takrat, ko so se partizani vrnili iz gozdov, ko je steklo življenje po novih tirnicah, je odločno krenila na novo pot tudi Frančiška.

Kuhinjo in hišico v vasi Novakih pod Golnikom je prepustila v skrb 14 letni, najstarejši hčerki, sama pa je stopila po klicu — »več premoga, več železa, več lesa za ljudsko državo, za socializem« — na mesto umrlega Francetovega dolgoletnega tovariša pri delu. Sekira in žaga sta ji postali, čudno, bolj domači od lonca in zajemalke.

Že dve leti odhajata sedaj »holcerja« Frančiška in France slednje jutro na svoje delovno mesto v gozdu. Četrt ure hoda imata in med tem časom se pogovarjata kot dobra življenjska in delovna tovariša, kaj bo tega dne delala njuna skupina, obstoječa iz njiju dveh.

Morda se nekateri Franceta spočetka pomilovali, češ, slabega sodelavca si je dobil, žensko, in kdo je še kdaj videl ženskopa dobrega »holcerja« v eni osebi. Pa so morali kmalu utihniti. Na norme in tekmovanje se namreč France dobro razume, skoraj tako kot na sekiro, cepin in žago. Zato je lahko vsakemu dvomljivcu pojasnil, da njegova skupina ne dela z izgubo za državo in zanj. Vsak za 25 odst. nabijeta slednji dan nad normo in nobenega delovnega dne ne izostaneta od dela. Tam, kjer so nekateri drugi delavci zapuščali delo in odhajali na druga dela in v druga gozdna gospodarstva zaradi strmega in težkega terena, sta France in Frančiška v letošnjem letu količinsko opravila več kot povprečna skupina petih delavcev.

Debeljakova Frančiška je tako kot prva »holcarka« pred ljudskim praznikom 29. novembra dočakala veliko čast — postala je udarnica in prav tako njen mož in še 29 delavcev gozdnega gospodarstva Preddvor.

Čeprav je bila dvorana okrašena in je bil oder s kulisami prirejen kot majhen gozd, je bilo Frančiški nerodno in težko na proglasitvi udarnikov.

»Udarniki«, je dejala, »le kako? Saj mi smo le z gmajne« — in se je spomnila nekdanjih sobotnih večerov, ko je pomenil njen mož le številko pri svojem delodajalcu, ko je delal za borne dinarje — sedaj pa so ploskali njej, možu, tovarišem, njihovemu skupnemu delu in uspehom in je svetlih oči dvignila glavo!

Mi pa bi lahko rekli: Le taki ljudje z gmajne in taka ljubezen do dela nam jamčijo, da bomo zgradili socializem.

STEKLARNA V ROGAŠKI SLATINI SE JE PRIDRUŽILA KOLEKTIVOM, KI SO ŽE IZPOLNILI PLAN

24. novembra ob 7. uri zjutraj je sirena steklarne v Rogaški Slatini naznanila izpolnitev plana za leto 1948. Kolektiv je s tem izpolnil obljube, ki jih je dal II. kongresu KPS in I. kongresu ZSJ. Ta pomemben uspeh je kolektiv dosegel s stalnim obravnavanjem vseh perečih problemov proizvodnje na proizvodnih sestankih, zlasti pa s pojačanim tekmovanjem na čast V. kongresu KPJ, I. kongresu ZSJ in II. kongresu KPS. V teh tekmovanjih so v zadnjih mesecih delavci stalno presegali plan, izpolnjevali točno plan znižanja proizvodnih stroškov in izboljševali delovno disciplino. Produktivnost dela so člani zvišali povprečno za 5 odstotkov na delavca. Poleg tega je dal kolektiv tudi 4040 ur prostovoljnega dela pri raztovarjanju vagonov, v »Tednu gozdarstva« pa so opravili 3251 ur. Udejstvovali so se tudi na kulturnoumetniškem področju, kjer ima kolektiv lastno godbo na pihala in dramatski odsek.

B. J.

ŠKOFJELOŠKA TKALNICA JE IZPOLNILA PLAN

Delovni kolektiv »Škofjeloške tkalnice« si je v tekmovanju s Škofjeloško predilnico zadal nalogo, da bo svoj letni plan izpolnil do 29. novembra 1948. Delavci in nameščenci se zavedajo, da si bodo le s svojim delom ustvarili lepšo bodočnost. Zato so s tekmovalnim poletom prijeli za delo in prekoračili obveznost, saj so dosegli plan štiri dni pred dano si obljubo in 36 dni pred rokom. 25. novembra je bil tako dosežen letni plan po količini in finančno, po asortimentu pa bo kljub pomanjkanju preje kolektiv izpolnil plan do 13. decembra.

Na dan 29. novembra je kolektiv tako proslavil dvojno zmago. Ob tej priliki je bilo nagrajenih 56 delavcev, ki so s svojim delom v največji meri pripomogli k hitremu izpolnjevanju plana.

Delovni kolektiv pa je tudi v tekmovanju s sindikalnimi podružnicami prejel od KSS Škofja Loka prehodno zastavico za kulturno-prosvetno delo. S takim uspehom tako v proizvodnji kakor na vseh ostalih področjih hoče kolektiv delati tudi v bodoče.

ZOPET NOV STROJ IZDELAN DOMA

V delavnicah fine mehanike MLO v Celju so pred nedavnim izdelali stroj za proizvodnjo »gimpo vrvic«. To je prvi stroj te vrste izdelan doma ter ima za 100% večjo zmogljivost, kot pa so jo imeli uvoženi. Delavci so porabili za njegovo izdelavo 1965 delovnih ur. Podrobne načrte za stroj je izdelal tov. **Cater**, ki je stroj izpopolnil, ga spremenil v dvodelnega in s tem visoko dvignil njegovo zmogljivost. Glavna dela na njem je izvršil tovariš **Drofenik**, mehanični mojster, pridno pa so mu pomagali vajenci in pomočniki.

Za prihodnje leto ima obrat fine mehanike še večje načrte. Izdelali bodo še dva taka stroja, ki pa bosta še bolj izpopolnjena. Za mizarsko delavnico bodo izdelali dva brusilna stroja in specialno veliko žago. V načrtu imajo tudi izdelavo povečanih aparatov in mlinov za mletje raznih barv. Vsi ti predmeti in še drugi, ki jih bo izdelala delavnica, bodo v korist naši lokalni industriji.

Kolektiv fine mehanike v Celju je dosegel tako velike uspehe predvsem zato, ker kolektiv vedno v najtesnejši povezavi rešuje vsa pereča vprašanja, ki nastajajo v obratu, ker se z voljo in delovnim poletom loti vsak član odrejenega dela in ker najde tudi slednji polno podporo za vsako novo zamisel. Te odlike kolektiva jamčijo tudi za popoln uspeh dela v prihodnjem letu.

Borba za plan v »Induplati« Jarše

V tovarni Induplati Jarše izdelujejo tehnične tkanine za našo industrijo in ostale potrošnike. Izpolnitev plana v takšni industriji je še posebno važna, ker bi sicer nastale motnje plana v ostali industriji.

Odstranitev grl proizvodnje je bila prva stvar. V pripravljalnici tkalnice je najbolj šepalo, zato so se nameščenci obvezali, da bodo izmenoma vsak drug večer od 22. do 24. ure previjali prejo. Snovalke osnov pa so se obvezale, da ne bodo gledale na uro, samo da bo čim več osnov in se tako zmanjšalo veliko ur čakanja v tkalnici, saj je bilo na proizvodnjem sestanku iznešeno, da ta hiba zmanjšuje plan tkalnice za 9%.

Drugo grlo je mokra predilnica, kjer stroji niso bili v pogonu zaradi pomanjkanja izučene delovne sile. 31 tovarišic iz drugih oddelkov se je obvezalo, da bodo poleg svojega dela vsak dan delale še 2 uri tudi v tem oddelku. Prav tako pa bodo dnevno podaljšale skoraj vse predice svoj delovni čas za 2 ali več ur.

Okrajno čevljarsko podjetje Tolmin proglasilo udarnike

27. novembra je delovni kolektiv Okrajnega čevljarskega podjetja v Tolminu proglasil 7 najboljših tovarišev za udarnike. **Udarnik Kemperle Anton je presegel normo za 28%, Pagon Franc za 42%, Mrak Leopold za 37%, Uršič Ivan za 27%, Borlj Pavel za 29%, Klinkon Pavel za 29% in Rutar Stanko za 25 odstotkov.**

Udarniki so se ob tej priliki obvezali v imenu svojih skupin, da bodo v decembru prekoračili mesečne plane: prva skupina za 20%, druga za 18% in tretja za 17%.

C. M.

CELJSKI DELOVNI KOLEKTIVI PRI MNOŽIČNI SEČNJI DRV ZA SVOJE ČLANE

Čeprav je bilo do danes oddeljeno med posamezne sindikalne podružnice na območju MLO Celje 6495 kub. m stoječega lesa za posek, niso uspehi taki, kakor bi morali biti. Od 19 podružnic, katerim je bila dodeljena sečnja drv, dela na terenu komaj 13 podružnic. V začetku je bilo zanimanje veliko. Kasneje pa, ko so nekaterim delovnim kolektivom dodelili sekališča na takih krajih, kjer je bilo spravljanje posekanih hlodov do vozne ceste zelo otežkočeno ali pa v zvezi z izrednimi stroški, so si nekateri delovni kolektivi, oziroma uprave podjetij same poiskale sekališča drugod v celjski okolici, da tako zasigurajo svojim delavcem potrebno kurivo za zimo. Nekaj sindikalnih podružnic beleži danes že lepe uspehe. Grajo za zasluži, da ekipe, ki so na terenu, ne pošiljajo nobenih poročil štabu za množično sečnjo drv v Celju. Zato tudi ni razvidno, koliko lesa je bila doslej posekanega.

Izmed 13 sindikalnih podružnic, ki sekajo drva na območju MLO Celje-mesto, je edino podružnica trg. podjetja »Žito« vso sečnjo izvršila in drva že razdelila svojim članom. Tudi sečnja na Planini, kjer seka brigada Mohorjeve tiskarne iz Celja, dobro napreduje. Nekaj posekanih hlodov se še nahaja na dvorišču tiskarne, kjer jih člani s prostovoljnim delom žagajo in cepijo in tako skrbijo, da delavci ne ostanejo brez kurjave čez zimo.

Tudi na skupnem sekališču nad Hudičevim grabnom, kjer seka štabna brigada drva za široko potrošnjo mesta Celja, je delo v tem mesecu vidno oživelo. Samo v 6 delovnih dneh je bilo opravljenih 849 delovnih ur in posekano 102 kub. metra hlodovine, katero so delno tudi spravili. Med posamezni sekači, ki se v akciji odlikujejo, zaslužijo po svoji pridnosti pohvalo: **Senegačnik Adam iz Tovarne emailirane posode, Mohor Vinko iz Ljudskega magazina, Vidmar Stanko iz Tovarne pohištva, Dorn Stanko iz »Koteksa« in Lebar Ivan iz Mohorjeve tiskarne.**

Kljub temu pa se mnoge sindikalne podružnice in uprave podjetij ne zavedajo dovolj resnosti preskrbe delavcev s kurjavo. To dejstvo je tudi ponekod glavni vzrok, da se še niso lotili sečnje ali pa da ista slabo napreduje. Vsekakor pa je dolžnost vsakega posameznega člana sindikata, da kontrolira delo upravnega odbora.

D. Š.

Zakaj smo začeli bolje delati

Z reorganizacijo sindikalnega odbora v Tovarni sadnih sokov in marmelade v Celju je delo na novo zaživelo. Uspehi, ki jih je naš delovni kolektiv dosegel v zadnjem času, so zelo pomembni. Naloge, katere je postavil pred delovne kolektive V. kongres KPJ, smo sprejeli soglasno kot svoje naloge. Sindikalna podružnica je s pomočjo partijske organizacije v podjetju organizirala v enem samem tednu pet študijskih krožkov, katere obiskuje stalno nad 50% članov vsega delovnega kolektiva, ki pridno študirajo material V. kongresa KPJ in drugo marksistično literaturo. V tekmovanju pri delu smo dvignili proizvodnjo in tudi kakovost izdelkov.

V naši podružnici vlada tudi veliko zanimanje za »Ljudsko tehniko« ter smo ustanovili avto-moto krožek z 20 člani, krožek fizikov in kemikov s 16 člani ter elektrotehnični in strojni krožek, za katerega je največje zanimanje.

T. D.

Še za 20% bomo presegli plan do konca leta

Delovni kolektiv Kemične tovarne v Celju je 20. novembra, t. j. 9 dni pred rokom, izpolnil svoj letni proizvodni plan. Žilava postaja borba za dosego proiz- Obenem je kot prva kemična tovarna v FLRJ izvršila letni plan po asortimentu in vrednosti, dočim je plan po obsegu in akumulaciji bil dovršen že 28. oktobra.

Kljub temu, da je letošnji proizvodni plan v primeri z lanskim znatno višji, se je celotni delovni kolektiv potrudil, da je plan pred rokom izpolnjen. K izpolnitvi plana je mnogo pripomogel komercialni sektor, ki je stalno skrbel za reden in dovoljni dotok potrebnih surovin.

Največ pa je pripomogla k predčasni izpolnitvi plana dobra povezava vodstva sindikalne podružnice in uprave podjetja, ki sta skupno na proizvodnih sestankih reševala vsa vprašanja, ki so se pojavljala v podjetju. Za znižanje polne lastne cene in zvišanje proizvodnje so preuredili peč za sušenje litopona in rotacijsko peč za barijev sulfid. To je pripomoglo, da so dosegli na obeh napravah za 100% večjo zmogljivost, obenem pa so se znižali stroški kurjave za 50%. Velike zasluge pri tem imata tehnika **Štefan Stojan** in **Hugo Vostel** ter mojster mehanične delavnice **Jože Verdnik**.

Ob tej veliki zmagi in uspehu so proglasili 23 udarnikov, 4 racionalizatorje ter enega novatorja. Uprava podjetja je razdelila nagrade v znesku 400.000 din. Celotni kolektiv se je ob tej svečani priliki ponovno obvezal, da bo do konca leta presegel plan še za 20%.

Viktor Kramar - drugi med prostovoljci na Dolenjski cesti

Delo pomeni Viktorju življenjski smisel. Z delom se je seznanil že zelo zgodaj, že takrat, ko ga je prvič pobožala žuljava roka matere-delavke. Stanovali so v eni največjih in tudi najstarejših hiš ob Karlovški cesti, ki so jo stari Ljubljančani imenovali »vaserkasarna«. Ta hiša je bila last barona Lazarinija.

Izmed številnih delavskih družin v »vaserkasarni« je bila Kramarjeva najštevilnejša. Oče je delal pri železnici, mati v tobačni tovarni. Vsako leto je v družini zajokal dojenček. Kakor svetle lučke so se prižigali in — ugašali. Štirinajst jih je bilo, izmed teh jih je ostalo šest. Čeprav sta delala oče in mati, so težko živeli. Zaslužek delavcev je bil majhen. Grenki so Viktorjevi spomini na otroška leta, nič lepši niso iz poznejših let, ko si je sam ustanovil družino. Res je, v prejšnji Jugoslaviji ni primanjkovalo živil. Lahko si kupil belo moko, maslo, jajca pa šunke in klobas, kadar in kolikor si hotel. In čeprav Viktor ni nikoli lenaril in je trdo delal od jutra do noči, so vendar bili pri njih največkrat na mizi le krompir ali slabo zabeljeni žganci, ker si vseh teh dobrot ob pičlem zaslužku ni mogel privoščiti.

Potem je prišel okupator. Dachau. Dve leti je prebil Viktor tam. Dve leti so essesovski rablji vihteli bič nad njim. Dve leti je moral trdo delati pod najbolj nečloveškimi pogoji. Mnogo tovarišev je

Vzor prostovoljnih delavcev Kramar Viktor

omagalo. Viktor je srečal nešteto smrti. Iz visokih dimnikov krematorija se je kadilo noč in dan. Kdaj pridem jaz tja? je včasih pomislil, — jutri, pojutrišnjem? Dostikrat je le za las manjkalo, da ni omagal. Trdo je moral stisniti zobe, kajti na vsak način je hotel še živeti, dočakati svobodo in delati v svobodni domovini.

Dočakal je...

Danes dela Viktor Kramar z veseljem in ponosom. Vsi njegovi delovni uspehi to dokazujejo. Šef laboratorija je na fotosekciji Urada za informacije pri predsedstvu vlade LRS. Ni lahko njegovo delo. Poleg strokovne izkušenosti zahteva tudi fizično odpornega človeka, saj ima opravka z neštetimi kemikalijami in mora večino dneva prebiti v fotografski temnici. Toda Viktor je zadovoljen s svojim delom, ki se dostikrat zavleče pozno v noč, ker ne trpi pri delu zaostanka.

»Kar pogrešam pri poklicnem delu, nadomestim s prostovoljnim delom,« pravi, — »tam se naužijem svežega zraka in se telesno razgibljem.«

Spomladi so vladne ustanove, h katerim spada tudi sindikalna podružnica Urada za informacije, prevzele kot svojo delovno obveznost prostovoljno delo pri modernizaciji Dolenjske ceste.

Viktor je bil dodeljen desetim delovnim prostovoljcem. Ne, delo ni bilo lahko. Dostikrat je moral stati Viktor do kolen in še čez v vodi. Tudi gumijasti škornji mu niso dosti koristili, ker mu je voda od zgoraj vdirala vanje. Treba je bilo preložiti stari vodovodni kanal ter zgraditi novega v dolžini 2 km. Pri delu se ni upoštevalo število ur, temveč učinek dela. Potrebe so dostikrat zahtevale, da se je delalo nad normalnim časom. To je bilo zlasti takrat, če se je bližala nevihta in je grozilo, da bo voda zalila jarke. Hiteti so morali tudi pri kopanju predora za vodovodne cevi pod železniško progo, ker so morali v času teh del vlaki zmanjšati brzino na tem delu proge. Neprestano je bilo treba paziti, da prostovoljci v svoji delovni vnemi niso poškodovali s krampi dragocenih priključkov na cevi. Vse te odgovorne in važne naloge je vestno izpolnjevala Snojeva brigada desetih strokovno usposobljenih prostovoljcev, med katerimi je bil tudi Viktor Kramar.

Danes so dela na Dolenjski cesti v glavnem dovršena. Tako se je tudi ta važna in zadnja še zastarela in zanemarjena cesta v Ljubljani uvrstila med moderne tlakovane ceste, kar pomeni novo, veliko zmago naših delovnih ljudi na fronti graditve socializma.

Med vladnimi ustanovami, katerih delovni prostovoljci so pri delih na Dolenjski cesti prispevali skupno 115.441 prostovoljnih delovnih ur, je prvi Viktor Kramar, ki je sam opravil 840 ur ter se s tem uvrstil na drugo mesto med prostovoljci, ki so delali na Dolenjski cesti, oziroma na 28. mesto med vsemi ljubljanskimi prostovoljnimi delavci.

Danes se blesti na Viktorjevih prsih zlata značka I. reda. Viktor pa že misli na prihodnje leto.

»Rad sem delal, — pravi, — ker je delo potekalo načrtno in sem lahko sproti ugotavljal, da sem tudi res nekaj naredil. Tako bom tudi prihodnje leto z največjim veseljem sodeloval pri gradnji novih stanovanjskih hiš ter po svojih močeh pomagal, da dobe naši delovni ljudje čimprej zdrava, dostojna stanovanja. V Dachauu sem delal, ker sem moral delati, danes pa smatram svoje delo za častno dolžnost do domovine.

IS.

Borba za plan v kovinski industriji Slovenije

Delovni kolektivi kovinske industrije Slovenije se v zadnjem mesecu drugega planskega leta še posebno borijo za dosego in presego svojih planov, da bi na ta način prispevali tudi k izpolnitvi plana v vsej državi. Številna kovinska podjetja so plan po količini in vrednosti že dosegla, niso pa še izpolnila plana po asortimentu, ki je pogoj, da bodo lahko vsa naša podjetja izpolnila svoje letne plane.

Naše tovarne so druga od druge odvisne in če ena ne izvaja v celoti svojih nalog, jih nujno tudi druga podjetja ne morejo.

Tovarna »Utensilia« v Ljubljani je svoj plan že dosegla, ker ji je Železarna Jesenice doslej pravočasno dobavljala material. Do konca leta so sprejeli že nove obveze, katere pa bodo lahko izpolnili le, če bo tudi jeseniška Železarna izpolnjevala svoje pogodbe in če bodo dobili drug manjkajoči material. Tovarna verig Lesce je zaradi velike odvisnosti od železarn Štore, Jesenice in tovarne Titan v Kamniku izpolnila plan s 70,3%, za november in december pa je delovni kolektiv sprejel visoke obveze, katere bo izpolnil in celo presegel, če bo dobil odgovarjajoči material. Tovarna **emajlirane posode v Celju** je izpolnila 90% letnega plana; tudi to podjetje je glede materiala odvisno od jeseniške železarne. **Livarna tovarne poljedelskega orodja Muta**, je svoj letni plan že dosegla, dočim so plan celotnega podjetja izpolnili 85%. Primanjkuje jim delovne sile, vendar plan trpi v glavnem zaradi neizpolnjevanja pogodb drugih podjetij. Vprašanje materiala je vplivalo na plan **tovarne kovinskih in bakelitnih izdelkov v Ljubljani, tovarne pločevinastih in žičnih sit v Celju**, ki bo izpolnila zadane si planske obveznosti pod pogojem, da ji Jesenice dobavijo naročeno jekleno pločevino in jekleno žico. **Tovarna tehtnic v Celju** trpi na pomanjkanju odlitkov in tudi **Tovarna orodja v Žrečah** se bori s pomanjkanjem materiala. **Tovarna okovja Limbuš Bistrica** je v začetku leta občutno trpela na pomanjkanju surovin, zato plana v dveh grupah ne bo izpolnila, v vseh ostalih grupah pa bo plan dosežen, če bodo druga podjetja in tovarne dobavile naročeni material.

Tovarna srpov in kos v Tržiču bo presegla plan v vseh planskih grupah, razen v industrijskih nožih, za katere ni dobila pravočasno naročil. Ta tovarna pa bi morala nekaj jekla, ki ga dobiva dovolj iz Guštanja, odstopiti **tovarni srpov in kos v Sv. Lovrencu na Pohorju**, da bi tudi ta tovarna izpolnila plan. Čim pa bodo kmetje preskrbljeni z zadostno količino srpov in kos in čim bodo izdelane dovoljne rezerve tega orodja, bo tovarna preusmerila svojo proizvodnjo na druge predmete, katerih še primanjkuje.

Proglasili smo udarnike in nagradili najboljše

Uprava Mohorjeve tiskarne v Celju je skupno s sindikalno podružnico organizirala proslavo 29. novembra. Ob tej priliki so bili proglašeni novi udarniki, racionalizator, pohvaljeni najboljši delavci in razdeljene letne nagrade.

O zgodovinskem pomenu 29 novembra je govoril predsednik sindikalne podružnice tov. Škrbec. Umetniško-kulturna skupina je recitirala recitacijo »29. november v Jajcu«. Ob tem slavnostnem delu so bili proglašeni novi udarniki: tov. **Jančič Ivan**, ki presega normo za povprečno 28%, **Vester Maks** in **Furlan Jaro** oba že vdrugič, ker sta presegla normo za 36 oziroma 35% in **Vrabl Milka** prav tako že drugikrat, ker presega normo povprečno za 32% in je dosedaj edina ženska v našem podjetju, ki nosi naslov udarnika. Kot najboljša delavka v oddelku si je v enem letu priborila prehodno zastavo že sedemkrat. Za racionalizatorja je bil proglašen tov. **Voršič Tone** »duša« strojev v podjetju. Mnogi stroji, ki so bili vrženi med staro šaro so z njegovo vztrajnostjo in vestnostjo pri delu ponovno prišli v pogon in s tem prihranili upravi mnogo stroškov za nabavo novih strojev. Med pohvaljenimi pa so: **Kroflič Jože, dr. Pavlič Peter, Herman Viktor, Rednok Minka, Mulej Milka, Škerbec Milan, Mulej Konrad, Lapornik Drago, Mauer Franjo, Ozebek Ivan, Plahuta Hinko in Cokan Tinček.** Vsem tem so bile razdeljene pismene pohvale in denarne nagrade. Razen tega je uprava podjetja razdelila med ostale najboljše delavce in uslužbence nad 50.000 din nagrad.

K U L T U R A I N

Pregled dela sindikalnih kulturno umetniških društev Slovenije ob tretji republiški reviji

III. republiška revija sindikalnih kulturno umetniških društev Slovenije se je vršila v dneh od 21. do 23. novembra in od 27. do 29. novembra t. l. v Mariboru. Njena posebna važnost je bila v tem, da na reviji niso nastopale več posamezne, izven društev stoječe skupine, ampak samo sekcije, ki so včlanjene v SKUD. Zato je bila to prva revija sindikalnih kulturno umetniških društev. Sam razvoj kulturno umetniške dejavnosti je namreč pokazal, da morejo SKUD s svojo organizacijsko obliko v svoje delo vnašati načrtnost, vlivati v vsebino dela napredno idejnost ter tako kvalitetno in s tem v zvezi mobilizacijsko odigravati važno vlogo v izgradnji kulturnega življenja socialistične kulture.

Od nenačrtne razgibanosti posameznih kulturno umetniških skupin, ki so na II. republiški reviji letos v maju sicer že pokazale znaten kvaliteten dvig, se je pričelo v kulturno umetniški dejavnosti poglobljeno ideološko delo, ki je moralo nujno voditi k novim organizacijskim oblikam. Delavski razred je začutil, da je tudi usoda razvoja kulturnih dobrin v njegovih rokah. Tuji ideološki vplivi, ki so prej skoraj nemoteno vdirali v šibke skupine, kvarni vplivi klerikalnih elementov ali malomeščanske stihije, so se ob zmagah naših delovnih kolektivov s pomočjo poglobljenega ideološkega študija morali umakniti zdravim silam delovnih ljudi. Ljubezen in nagnjenost slovenskega ljudstva do umetniške dejavnosti sta ob tem tudi na kulturno umetniškem področju pričeli poostrevati borbo proti apolitičnosti, življenjski odmaknjenosti, misticizmu in dekadenstvu ter pričela vnašati globljo, naprednejšo vsebino v delo svojih sindikalnih kulturno umetniških organizacij.

Dočim je v prvi polovici letošnjega leta obstajalo na območju LRS samo 16 SKUD, se je to število v predkongresnih akcijah povzpelo na 30 SKUD (32). Razna gostovanja, nastopi, študij in obiski so v drugi polovici leta razgibali in poglobili kulturno umetniško dejavnost v ideološkem in tudi strokovnem smislu ter jo dvignili na višjo stopnjo. Po nepopolnih podatkih 20 SKUD je bilo v letošnjem letu samo do 1. novembra nad 900 nastopov sekcij omenjenih SKUD s prilično pravilno usmeritvijo programov. K temu ni prišteto delovanje več desetin še izven društev stoječih skupin. Povprečno beleži vsako društvo v tej dobi nad 40 raznih nastopov.

Po istih nepopolnih podatkih združuje 23 SKUD 112 raznih sekcij s približno 3600 aktivnimi in 9300 podpornimi člani. Pri tem pa niso všteta naša največja društva: »Angel Besednjak« s 300 aktivnimi in 6000 podpornimi člani, »France Prešeren« Kranj s 700 aktivnimi in 3000 podpornimi člani, »Lojze Hohkraut« z 250 aktivnimi in 5000 podpornimi člani itd., in da je povprečje omenjenih 23 SKUD na eno društvo že 180 aktivnih in 475 podpornih članov.

Da so društva uspešneje vršila kulturno umetniško delo, je posledica poglobljenega študijskega dela. Vsa ona SKUD, ki so spoznala pravi namen društvenega delovanja, so uvedla za društvo kot celoto načrtno delo vseh sekcij, ki so obsegale programsko, umetniško, kadrovsko in organizacijsko delovanje, zato kot celota uspevajo že mnoga društva; nasprotno pa nekatera nova društva še ne čutijo važnosti načrtnega dela in ne morejo izvrševati mobilizacije sil širokih ljudskih množic ali pa imajo neenakomerno rast svojih sekcij, kar nujno vodi k odmiranju kulturno umetniškega sodelovanja. Čeprav so mnoga društva zelo napredovala s prirastkom mladega kadra, z rednimi samokritičnimi večeri po prireditvah, s šolanjem kadrov, s povezavo s strokovnjaki, obiski umetniških prireditev, prirejanjem tečajev, študijev splošnih kulturnih vprašanj ali z rednim strokovnim delom, se še vedno ponekod pojavlja tudi nepravilna idejna in organizacijska napaka, da se prepušča skrb za društveno dejavnost včasih edino nesposobnim strokovnjakom, kakor n. pr. v Kočevju, ali da sindikalne organizacije ne nudijo organizacijske in moralne opore posameznim društvom in strokovnim delavcem (Litija, FP Celje) ali pa hočejo napačno diktirati, kdo naj pride v upravni društveni odbor (Zagorje) ter se tako ne zapostavlja samo kulturnega pomena društvenega delovanja, ampak so smatrali tako delo do nedavna celo brez pomembne politične in ideološke vrednosti (Ptuj SKUD Jože Lacko, Litija, »France Prešeren in drugi). Prav zaradi tega se še vedno po mnogih krajih izgublja težnja mnogih posameznikov po udejstvovanju in sodelovanju v kulturni socialistični izgradnji. Nasprotno pa ljudska oblast in sindikalne organizacije na drugi strani nudijo ogromno materialne in moralne podpore društvom in kulturni dejavnosti sindikatov. Odnos sodelujočih delavcev in nameščencev v naših društvih ni vedno dober. Ponekod prevladujejo nameščenci (Novo mesto SKUD »Dušan Jereb«, »France Prešeren« Celje), v drugih krajih se zopet delavci ne okoriščajo zadostno s prosvetnimi kadri, ki so v krajih na razpolago.

Pogoje za pravilno rast so mnoga društva, ki delujejo na množični življenjski podlagi, skrbno razvila v svojstevne oblike dela (Angel Besednjak, J. Moškrič, Ruše, J. Mazovec, Slava Klavora, poštarji Maribor), ki imajo izvedeno ali pa v načrtih pripravljeno organizacijsko mrežo za povezavo in sodelovanje z raznimi kraji v bližini, ustanovami itd., kjer ustanavljajo svoje aktive in so izkušnje pokazale, da je širina mobilizacije tudi delno jamstvo za kvalitetne uspehe, da pa nasprotno toga društvena oblika zavira razvoj zdravih sil, odbija pritegovanje novih članov in kar je glavno, ubija najbistvenejši čut za kulturno rast v človeku, vulgarizira vsako umetniško dejavnost, ki se razblinja v gol lokalni diletantizem. Vsak diletantizem pa se razrašča v ozko nezdravo nastopanje, kjer nastopajoči mislijo, da imajo le oni edino pravilno obliko in vsebino umetniškega delovanja, kar nosi v sebi zelo negativne vzgojne momente. V prvi fazi svojega delovanja po prvi republ. reviji se je taka miselnost razvijala v SKUD J. Moškrič, Tine Rožanc itd., a danes opažamo tako miselnost še v mnogih mladih društvih. Vzgoji publike nekatera društva posvečajo premalo dela. Mnoga društva prilagajajo svoje programe in vse svoje delo sploh, nivoju povprečnega članstva, namesto da bi vzgajala članstvo in občinstvo. Mnoga starejša društva že vzgajajo občinstvo, kar bo treba od njih prenesti (Trbovlje, J. Moškrič, Tine Rožanc, France Prešeren Kranj itd.). Posebne uspehe prav na tem področju pa je pokazal godbeni odsek SKUD »Prežihov Voranc«, Guštanj, ki je s svojim skoraj vedno naprednim programom vplival na vzgojo občinstva in v mnogo širšem merilu še na vzgojo ostalih godbenih odsekov v Sloveniji, katerim je nasvetoval kvalitetnejše programe.

Najboljši mešani pevski zbor SKUD »Jože Lacko« iz Ptuja.

Ob priliki nastopov SKUD za ocenitev sekcij in pregleda dela pred nastopom na III. reviji se je vršil dvojni izbor sekcij. Prvi kriterij za nastop so postavila društva sama s prijavami onih sekcij, katere so smatrale za dovolj kvalitetne za tekmovanje na III. reviji.

Kako je velika težnja za sodelovanje pri tekmovanju, je razvidno že iz tega, da se je od 30 SKUD za revijo prijavilo 28 SKUD, ki so vršila predrevijske prireditve. Na vse te prireditve je GO poslal dve strokovni komisiji z namenom, da z enotnim kriterijem ocenita nastopajoče, jim dasta navodila za nadaljnje delo in odbereta skupine za nastop na reviji. Na reviji je po tem kriteriju nastopalo 21 SKUD, 5 pa je bilo odklonjenih (Domžale, Kočevje, Litija, Ruše, poštarji Maribor). Nekatera med odklonjenimi so v svojem delovanju dosegla oceno, da so že nadpovprečna v okrajnem merilu.

Pregled delovanja SKUD na terenu in njihove sposobnosti v organizacijskem in strokovnem smislu so pokazale naslednje značilnosti.

Večina SKUD vrše veliko množično kulturno umetniško vlogo in imajo izredne mobilizacijske uspehe. To so n. pr. potrdile med drugim tudi vse javne prireditve, ki so bile ob priliki predtekmovalnih društvenih nastopov vedno in povsod polno obiskane. Prav tu se je pokazalo, da je kvaliteten nastop z dobro izvedenim programom ono gibalo, ki priteguje vedno znova aktivne in podporne člane v društveni sestav.

Izbor programa za društveno delovanje v nekem obdobju ali za posamezne prireditve se je znatno izboljšal, toda ne vedno na račun sodelovanja celotnega članstva. Mnogokrat je izbor programa še vedno prepuščen posamezniku in slučaju, pri čemer ne igra vloge občuteno pomanjkanje materiala, kakor je to primer še pri orkestrih, godbah in plesnih skupinah, ampak bi izbor v svoji naprednosti mnogo pridobil, če bi se vršila boljša povezava s kulturnimi delavci in nasprotno, če ne bi naši aktivni ali pa drugi člani imeli o izboru programov napačnega mnenja, da sme o tem vprašanju odločati samo kak posameznik. Mnoge naše sekcije še vedno nimajo pregleda doslej izišlega kulturno umetniškega materiala in ga ne poznajo ali ne zbirajo, niti niso toliko organizacijsko prožne, da bi ga izmenjavale sekcije raznih društev med seboj. Z namenom, da se udejstvujejo, porabljajo nekatere sekcije vsak material, ki jim je pač slučajno pri roki. Programskim analizam se torej posveča še vedno premalo pažnje od strani celotnih kolektivov in se često predpostavljajo manjvredna dela s cenenimi efekti pred kvalitetnim delom. Mnoge sekcije smatrajo še vedno, da morajo n. pr. za proslave dajati samo programe iz borbene tematike, pa pri tem ne upoštevajo umetniško dognanih del, misleč, da jim ta tematika daje že zadostno jamstvo za vsak javen nastop in glasbeni odseki nastopajo celo nekako obvezno s slabo prirejenimi venčki, zapostavljajo pa mnoga pomembna dela iz preteklosti, namesto da bi prav ob raznih važnih proslavah morali izvajati najbolj izbrane kvalitetne programe. Programi iz repertoarja bratskih republik so pri mnogih šibkejših društvih še vse premalo izvajajo Slovanska instrumentalna glasba in slovanske odrske stvaritve (Cankar, Čajkovski, Smetana, zlasti Dvorak itd.) bodo morale v programih zavzemati na splošno večjo vlogo.

Zelo razveseljiv pojav v naših društvih je tudi, da so mnoge sekcije pridobile veliko mladega kadra. Mnogokje že opazujemo težnjo po šolanju. Posebno vestno in načrtno vrše to delo v Trbovljah, Guštanju, Kranju, na Jesenicah, Javorniku, Tržiču, FP Celje celo za godbene sekcije. Dočim pa druga društva kakor n. pr. Novo mesto, Slov. Bistrica in še nekatera nikakor ne morejo rešiti tega vprašanja, kar je seveda posledica slabega društvenega delovanja. Najlepši primer, kako se delavski razred nenehno vključuje v kulturno umetniško delo, nudijo n. pr. godbe v Zasavskih rudnikih in v Guštanju ali dramatski odseki na Javorniku in v Trbovljah ter tudi sekcije raznih drugih društev, kjer se naši udarniki in pohvaljenci po težkem fizičnem delu vključujejo z velikimi uspehi v kulturno umetniško dejavnost.

V glavnem pa naša društva še premalo skrbijo za splošno in strokovno izobrazbo. Ozkosti društev, ki so naslonjena samo na eno podjetje, tovarno itd., kjer delajo uprave društev ali uprave podjetij organizacijske težave, sindikalne organizacije pa nudijo premalo moralne pomoči (Ruše, Kočevje, Ivan Ključar, Celje), je treba napovedati ostro borbo. Tak predsodek je treba odstranjevati, intenzivno razširjati, nadaljevati in posploševati mobilizacijo s sestanki in diskusijami. Avantgardna vloga delavskega razreda v društveni politiki se mora kazati prav v tem, da društva s pravilnim kvalitetnim delom vključujejo in mobilizirajo pri svojem delovanju vse člane Ljudske fronte in nasprotno, društva naj bodo ona osnova, ki je jedro sodelujočega članstva, n. pr. pri predavanjih ljudskih univerz kakor tudi pri vseh akcijah splošno izobraževalnega pomena, ne glede na to, katera množična organizacija jih prireja. SKUD morajo biti osrednja sila borbe proti zaostalosti in brezidejnosti.

Kakor naša podjetja nenehno izboljšujejo svoje delovne uspehe z množičnim sodelovanjem, s kritičnim in samokritičnim ocenjevanjem, tako naj se tudi naše kulturno umetniške sekcije s temeljno metodo marksizma, kritiko in samokritiko dvigajo od uspeha do uspeha. V celoti kot princip doslej uvaja kolikor nam je znano, redne kritične in samokritične sestanke edino SKUD J. Moškrič. Prireditve pred III. revijo so pokazale, da je društvom kot celoti tak način dela še precej tuj. Ne bi bilo slabo opomniti, da so brez izjeme vsi kolektivi, med katerimi so mnogi imeli prvič z vsemi sekcijami skupen samokritičen večer ob priliki izbornih prireditev, ocenili prireditve s strokovnima republiškima komisijama kot nujno potrebno delo, na katerega stalno opozarjamo, pa se ne uvaja iz napačnih odnosov do kritike. Značilno je bilo za kritične prireditve, da so 2—3 sekcije na nižji kvalitetni stopnji smatrale kritično diskusijo po prireditvah za odvišno, morda prav zaradi tega, ker prepuščajo vse delo eni osebi, nasprotno pa zvračajo vso odgovornost individaulnemu vodstvu ene osebe, in da so posegali v diskusijo v negativnem smislu v takih primerih edino vodje sekcij, ki še niso pokazale posebnega razvoja: Mladinsko gledališče, Trbovlje, godba Ptuj, v celoti Litija, dramatski odsek Guštanj, kjer je sicer režiser pozitivno sprejel kritiko, sodeluoči pa negativno. Značilno za negativen odnos do kulturne dejavnosti nudi primer SKUD v Litiji, kjer je organizacijsko, mobilizacijsko in strokovno umetniško vodstvo združeno v eni sami osebi. Ni čudno, da potem taki kolektivi smatrajo, da so samo oni v vseh ozirih in v vseh panogah svojega delovanja najvzornejši. Opažamo tudi to, da so v svojem prejšnjem delovanju v nekaterih SKUD hotele posamezne sekcije dobiti oziroma prevzeti svoj monopol nad celotnim društvenim delovanjem (dramatska sekcija na Jesenicah in v Kočevju, godbena v Guštanju), kar pa se je v splošnem že popravilo. Nasprotno je velika večina vseh sekcij z vodji vred sprejela kritiko pozitivno in jo še poglobila s svojim sodelovanjem. (Primer: Trbovlje.) Iz njih so sekcije črpale sile za novo rast v umetniškem udejstvovanju in so prav zato po prireditvah vse naše sekcije svoje napore do nastopa na reviji še zelo poglobile. Morda je prav ob tem delu zanimiva izjava nekega starejšega vodilnega člana SKUD Prešeren v Celju, bivšega predsednika Celjskega pevskega društva, ki je izjavil, da se v dolgoletni njegovi društveni praksi doslej še nikdar ni zgodil tako važen vzgojni dogodek, kakor je bil način samokritičnega sestanka po prireditvi.

Prav samokritični sestanki so pokazali- kako kulturno-umetniški kolektivi naravnost željno pričakujejo moralne pomoči od svojih nadrejenih sindikalnih organizacij, ki jim jo pa na tem sektorju še zelo redko nudijo celo referenti naših KSS. Željno pa pričakujejo tudi strokovne pomoči, ki je ne znajo ali nočejo sami organizirati celo v onih krajih, ki imajo vse možnosti, da pokličejo na posvete dobre strokovnjake (primeri v Celju, prej v Mariboru, Trbovljah in Kranju), drugod hočejo označevati splošno potrebno izobraževalno pomoč inteligence za nepotrebno (Litija, do nedavnega zopet Celje in Kranj). Prav v takih primerih uporabljajo strokovnjake kvečjemu za kakšna tehnična dela, n. pr. za prepisovanje iger in not, urejevanje stolov v dvoranah itd., dočim jih pa ne privabljajo k onim posvetom, kjer bi lahko ogromno koristili s svojim znanjem pri svetovanju za izbor programov, njihove izvedbe, vzgoje novega kadra itd.

Prav iz tega napačnega pojmovanja nepravilne povezave aktivnih in društvenih delavcev s strokovnjaki izvira često napačna programatika v vsebinskem delu, napačna izvedba in interpretacija nekaterih del, o čemer bodo podrobneje govorili naši strokovnjaki. V Guštanju je bila n. pr. interpretacija sleberne pesmi njihovega zbora druga drugi enaka. Bodisi da je bila to množična, delovna, umetna ali narodna pesem, vse so bile napačno interpretirane. Vsebina, harmonija in melodija so bile prebarvane in so nosile v sebi pečat misticizma, zakorenelih cerkvenih, uspavajočih liturgičnih oblik. Nekatere naše delovne pesmi so n. pr. še vedno komponirane v smislu solzave romantike ali celo šlagerstva in vendar tega naši kolektivi še ne čutijo in jih ne analizirajo. Podobne pojave opažamo v manjši meri tudi v delu ostalih sekcij, kjer ob dobri interpretaciji recitacije, drame, plesnega nastopa istočasno prihaja v programe tudi napačno podana, torej nedoživeta vsebina neke reprodukcije (napačno interpretirani liki v drami »Izpit za življenje« Trbovlje, Ruski ples J. Moškrič, ples »Tamo daleko« v Guštanju itd.), skratka borba za idejnost v umetnosti, gradnja socialistične kulture, ki kaže na vseh področjih bujno rast, nosi še vedno korenine stare miselnosti, ki jo je treba prav zato še z večjo naprednejšo revolucionarno teorijo marksizma osvetliti, nato doživeti in podajati. Zaradi tega je potrebna v kulturno umetniškem delu vse širša povezava SKUD z Ljudsko prosveto, s strokovnimi kadri, treba je to delo z individualnim in splošnim študijem razširiti in poglobiti, pri čemer nam bodo članki iz knjig, revij, časopisov, razgovori in posvetovanja veliko koristili. Značilno je n. pr., da je pevski zbor SKUD Ivan Cankar, Celje, delovne pesmi slabo doživel in slabo podal, umetne pa mnogo bolje, kar bi se po sestavu sekcije zdelo nemogoče in kaže na problem napačnega pojmovanja individualne interpretacije. Reproduktivne umetnosti ne sme in ne more drugi oblikovalec izmaličiti, kajti umetnost je pristna samo takrat, kadar je resnična, verna, jasna, človeško gledana in le taka osvaja ljudi. Umetnost mora prikazovati pot in dajati razvojno smer, v sebi naj nosi zdravo jedro socialističnega patriotizma, velike in močne ljubezni do ustvarjanja in vso silo za izgradnjo onega zavestnega notranjega življenja, ki je odraz materialne kulture, gospodarske rasti in njene zgodovinske vloge. Prav zato bujno uspeva intenzivnost preobrazbe delovnega človeka in osvaja s svojo zvestobo in s svojim zaupanjem nove množice ter se prav s takim delom notranje čisti in krepi.

Na osnovi teh principov se je vršila III. republiška revija v Mariboru. Ker je osnova za mobilizacijsko delo predvsem kvaliteta, kvaliteta pa potrebuje požrtvovalne dejavnosti in borbenosti, ki sta značilni odliki delavskega razreda, je potrebna za osvajanje kvalitete načrtnost in povezava kulturno umetniškega pojmovanja s celotnim življenjskim dogajanjem in s celotnim kulturno prosvetnim delovanjem. Tega dela ne morejo uspešno vršiti posamezne med seboj nepovezane sekcije, ampak ga lahko vrše edino združena enotna društva. Prav zato je dala III. revija poudarek društvom in se ni ozirala na morda dobro delovanje nekaterih sekcij, ki se še niso znale preliti v društva.

Kvaliteta dela se seveda ne odraža vedno z matematično prepričljivimi številkami zmagovalcev posameznih sekcij društva, ampak se skriva često v splošnem enakomernem razvoju celotnega delovanja. Včasih nosi v sebi šele nakazane kali razvoja. Značilno in nujno pa je, da se najboljše delovanje društev kaže prav v delavskih centrih. Ni slučaj, da ima SKUD Lojze Hohkraut Trbovlje 9 sekcij, 250 aktivnih in 5000 podpornih članov, kvalitetno delo itd., da ima Angel Besednjak 8 sekcij, vzorno organizacijo, mobilizacijo in solidne kvalitetne uspehe vsega dela, ali da na pr. Kranj, eno najmlajših SKUD, hitro in stalno napreduje. *Prav zato je dobilo Trbovlje prvo, Angel Besednjak drugo in Moškrič tretje mesto,* kakor tudi ni slučaj in niti ni vplival na oceno proglašanja teh društev pojav, da so nastopala na reviji vsaka s štirimi sekcijami.

Na reviji je sodelovalo 42 sekcij in 12 solistov, oziroma recitatorjev. Kriterij obeh predtekmovalnih republiških komisij je bil kriterij republiškega merila, precej strog kriterij, ki mu je bilo glavno in edino merilo kvaliteta izvajanja in je bil šele drugotnega pomena tudi vzgojni moment. S tem pa seveda nikakor ni rečeno, da one sekcije, ali celo vsa ona SKUD, ki niso sodelovala na III. reviji, ne vrše dobrega kulturno umetniškega dela. Jasno je, da moramo ločiti kulturno umetniško delo visokih kvalitet od pravilnega dela in pravilne rasti v okrajnem ali celo krajevnem merilu, kajti celo iz družin, ki imajo danes še samo povprečno ali celo podpovprečno stanje, rastejo novi kadri in novi uspehi pri pravilnem razvoju društvenega delovanja.

Da bi bili uspehi rasti pravilneje poudarjeni, da bi bila analiza rezultatov iz kvalitetnih vidikov čim ostreje osvetljena, so se nastopi sekcij v soglasju s kulturnimi delavci Slovenije ocenjevali ločeno. Kriterij ocenitve je bil strog in strokovno kritičen. Le pri ocenitvah morebitnih malenkostnih razlik točk dveh sekcij je odločal v kriteriju vrstnega reda tudi pogoj ostalih življenjskih pojavov. Jasno je, da bi bila popolnoma napačna reakcija ocenitve pojav osebnih užaljenosti, lokalne ali strokovne ozkosti. Vsako društvo se mora zavedati, da je v bistvu že visoko priznanje uspeha njihovega dela v tem, če so sekcije nastopale na republiški reviji.

Pojav, da se vsaka sekcija, da se vsaka godba, pevski zbor itd. smatra kot najboljši že sam po sebi, je v svojem bistvu reakcionaren in nosi v sebi kali razpada. Ob vsem tem pa je treba še podčrtati dejstvo, da je javna kritika na javnih prireditvah nujna in potrebna ter da konstruktivna kritika s kvalitetnim kriterijem ne upošteva in ni upoštevala nobenih drugih okolnosti, razen dobrega in prepričljivega izvajanja, pri čemer mora biti jasno, da nosi taka kritika v sebi konstruktiven namen pomoči. Napačno je za uspehe in vse pomanjkljivosti kriviti samo strokovne vodje sekcij. Guštanjski primer nam n. pr. kaže, da se je ob pravilnem sprejemanju kritike od strani republiške komisije plesna skupina znatno popravila, dramatska družina pa poslabšala.

Po sekcijah je potek revije pokazal v splošnem naslednje ugotovitve.

Od 16 dramatskih odsekov, ki so bili prijavljeni za revijo, je sodelovalo na reviji 6 odsekov, med katerimi so štirje dosegli že nadpovprečne ocene. Med igralci je bilo opaziti kar 15 vidnih talentov, ki imajo ali pa kažejo možnost razvoja v poklicnih gledališčih. Glede na razmeroma visoko število in dober razvoj dramatskih skupin v Sloveniji je nerazumljivo podcenjevanje revije, da se niso prijavile na tekmovanje skupine iz Ruš itd. Tudi sam program nastopajočih odsekov, med katerimi jih je kar 3 nastopalo z ruskimi komadi, kaže na nepravilen odnos do zapostavljanja domače literature, pri čemer se ne more obdržati izgovor pomanjkanja izbora tem manj, ker so visoko kvalitetna Cankarjeva dela tokrat popolnoma izpadla iz programa, čeprav smo tik pred njegovo proslavo. Naša društva bodo morala čimprej pristopiti k načinu vzgoje novih mladih kadrov ali pa mladinskih gledališč po primerih, ki jih že kažejo n. pr. odseki v Trbovljah in na Javorniku.

Pevskih odsekov je nastopalo na reviji 13, dočim je bilo število prijavljenih nad 30. Pri pevskih odsekih je očividno napredovanje v izboru programov, pri čemer pa še vedno nismo dosegli nadpovprečne stopnje. Dober življenjski razvoj kaže prirastek v mladih kadrih že mnogo zborov (Kranj, Klavora, Murska Sobota, Mazovec), od sodelujočih 13 sekcij jih je šest doseglo nad 75% ocenitev vseh dosegljivih točk (Jože Moškrič, Slava Klavora, Angel Besednjak, FP Kranj, Murska Sobota in J. Mazovec, ki pa je samovoljno zamenjal program in se mu je zaradi tega odbilo 50 točk). V zborih bo v splošnem potrebno mnogo več strokovnega dela v izgovorjavi, artikulaciji, dihanju itd. Nekateri dobri zbori so na nevarni stopnji šabloniziranja (J. Moškrič), interpretacijske samovolje (Cankar, Celje, Spak, Slava Klavora »Plovi«) ali kot je primer pri zelo kulturnem zboru Ptuj nevarnost, da bi zašel v artizem, kar bi bila pogrešna pot. Napredek zborovskega petja v kvalitetnem in kvantitetnem smislu je sicer že posledica resnejšega strokovnega dela, pri čemer pa se nikakor ne more in ne sme držati šablon, kar pri nas prihaja le prečesto do izraza. Tudi pri stiliziranih plesih je treba paziti na odnos osnovnih folklornih elementov z vložki. Izogibati se je banalnosti, kabaretskih nastopov, sentimentalnih vložkov in zgrešenih idejnih stilizacij. Pri tem smo na reviji videli, da so nastopajoče skupine, ki so črpale program iz pristnih narodnih virov, večinoma to dobro izvedle (Javornik, Kranj, Guštanj), da pa so prireditelji skupin, ki so po lastni zamisli komponirali programe (Guštanj »Tamo daleko«, deloma Trbovlje) grešili. Balet je še na osnovni stopnji. Pri teh skupinah bo potrebno še zelo veliko strokovnega dela in študija.

Na terenu imamo zelo mnogo ljudskih talentov v najrazličnejših panogah umetniške dejavnosti. Za nastop na reviji se je prijavilo razmeroma nizko število recitatorjev (8), še nižje število

PROSVETA

Ob 148 letnici rojstva Franceta Prešerna

3. decembra 1800 se je v Vrbi na Gorenjskem rodil Francè Prešeren. Prvi svoj pouk je dobival najbrž od domačega župnika, toda že, ko je bil star sedem let, ga je vzel k sebi tačasni kaplan Jože, očetov stric, ki ga je poslal v ljudsko šolo v Ribnico, kjer je Prešeren kon-

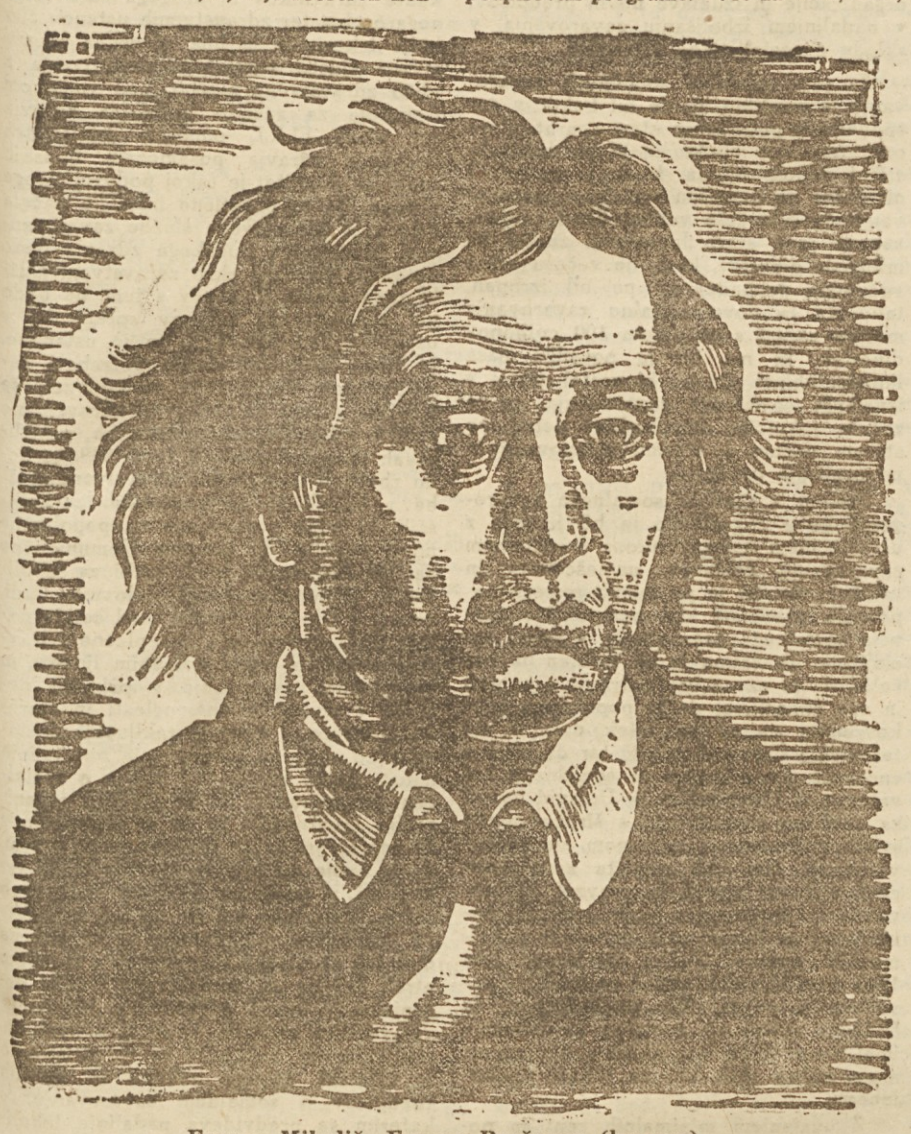

France Mihelič: France Prešeren (lesorez)

čal dva razreda. Tretje leto je bil v Ljubljani, kjer ga je poučeval tudi Valentin Vodnik. Leta 1821. je dovršil šest razredov gimnazije in dve leti filozofije. Ves čas je bil med najboljšimi dijaki. Leta 1821. je odšel na Dunaj. Tam je obiskoval tretji letnik filozofije in štiri leta pravo. Nato se je vrnil in se pri stricu Jožetu, županiku na Ježici pri Ljubljani, pripravljal na rigorozne izpite, spomladi leta 1827. pa je spet odšel na Dunaj in bil promoviran v marcu 1828 za doktorja prava. Še istega leta se je za stalno vrnil v Ljubljano, kjer je služboval kot odvetniški pripravnik pri Baumgartnu in kot zapriseženi konceptni praktikant brez plače pri finančni prokuraturi do leta 1831. Leta 1832. se je službi odpovedal in je v Celovcu opravil odvetniški izpit. Po vrnitvi v Ljubljano je bil zopet koncipient pri Baumgartnu, od leta 1934. do 1846. pa pri Crobathu. Zaradi poročila ljubljanske policije, ki ga je dolžila svobodomiselnosti, kritiziranja itd., ni nikakor mogel dobiti samostojne advokature v Ljubljani. Šele leta 1846. je dobil Prešeren samostojno advokaturo v Kranju, toda že v letu 1848. je zbolel, 8. februarja 1849 pa je umrl.

To je kratko opisana življenjska pot našega največjega pesnika, pot, ki jo je napolnil s čudovitmi umetninami. Živel je v času, ko naš narod še ni bil narod in so se tako imenovani voditelji in njih pesniki naslanjali na reakcionarne sile, podpisovali programe: »Vse za vero, dom, cesarja« — v tem času je živel in je torej moral biti nujno v nasprotju s temi protidemokratičnimi, protiljudskimi silami. On, svetovljan, globoko demokratičen in slovanski človek, on, oblikovalec prave, resnične ljudske besede na eni in strašni Metternichov režim, ki je čuval reakcijo in z njim naši Bleiweisi, Koseskiji na drugi strani — to je bilo nasprotje, ki je moralo biti ustvarjeno, kajti Prešeren ni predstavljal samo našega pristnega in pravega nacionalizma, temveč je bil tudi povezan s tokom revolucionarne demokratične svetovne kulturnosti. Iz tega nasprotja je Prešeren izšel kot zmagovalec. Toda ne samo kot umetnik, ki je naš narod postavil v isto vrsto z drugimi evropskimi narodi, temveč tudi kot sotvorec tega, kar je naš narod eno stoletje za njim dosegel v svoji borbi za popolno socialno in politično osvoboditev, v narodno-osvobodilni borbi.

Zato je Prešeren naš, ljudski. Oton Župančič je nekoč izrekel te-le besede: »Ljubiti Prešerna se pravi, ljubiti svobodo misli in besede, svetovnega nazora in vere. Spoštovati Prešerna-pesnika in Prešerna-človeka se pravi spoštovati človeško bedo in spoznati pomen in potrebo trpljenja za idejo. Prav pojmiti Prešerna se pravi pojmiti sebe in vzeti svojo usodo nase, pa naj bo še tako bridka, jo preizkusiti do zadnjega grenca in jo premagati v pokorni službi vseobčega življenja. Umetnik ne more biti vsak, človek pa, ki po svoje verno in vdano služi narodu in človeštvu, je lahko vsak najmanjši izmed nas.« In tako je. Prešernove misli in besede so vodile naše borce v bojih, naše aktiviste po vaseh in mestih. Na osvobojenem ozemlju so bile zapisane po hišah:

Največ sveta otrokom sliši Slave,
tja bomo našli pot, kjer nje sinovi
si prosti voljo vero in postave — — —

in njegova »Zdravljica« je bila deklamirana in recitirana na sto in sto mitingih:

V sovražnike z oblakov
rodu naj našga trešči grom;
prost, ko je bil očakov,
naprej naj bo Slovencov dom.
Naj zdrobé
njih roké
si spone, ki jim še težé!

Edinost, sreča, sprava
k nam naj se vrnejo;
otrók, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo.
Da oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša bosta last.

Živé naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
ko koder sonce hodi,
prepir iz sveta bo pregnan.
Ko rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.

In tako je bila Prešernova beseda potrdilo pravične borbe, in ker je bila resnična, smo izpolnili njegovo oporoko in jo bomo izpolnjevali, dokler je ne izpolnimo do popolnosti. Tov. Kidrič je napisal: »Bedne sodobne pojave, iznad katerih se je do neba dvignila Prešernova veličina — bleiweisovstvo, drobtiničarstvo, ozkost, partikularistično omejenost in zaplotništvo — je dandanes ljudstvo izpljunilo. Gre za to, da jih izpljune tudi naša kultura, če hoče biti zares vredna silnih dejanj našega ljudstva.«

Pri izpolnitvi tega bomo šele pokazali, da Prešerna ljubimo in da smo ga res vredni. J. K.

Naše gledališče

Vsak teden sta v ljubljanskem gledališču dve sindikalni predstavi, in sicer ob četrtkih in ob sobotah. **To soboto bo v Drami Sheridanova »Šola za obrekovanje«.**

Odslej bomo prinašali stalna poročila o vseh predstavah v Drami in v Operi, tako da bo vsak član Enotnih sindikatov o teh predstavah poučen že v naprej. — Člani sami pa morajo skrbeti, da pravočasno prevzamejo pri KS vstopnice za sindikalne predstave, kajti zgodilo se je že, da so vstopnice ostale nerazprodane in je bila gledališka hiša prazna, kar ni samo v škodo Upravi narodnega gledališča, temveč vsej naši gledališki kulturi. Zato je potrebno, da posamezne podružnice, ko pridejo na vrsto, takoj organizirajo kolektiven obisk, posebno tiste iz tovarn. Zavedati se moramo, da je gledališče danes last ljudstva in da je predvsem namenjeno delavskemu razredu

UMRL JE PESNIK IGO GRUDEN

Dne 29. novembra t. l. je umrl pesnik Igo Gruden. Rodil se je leta 1893. v Nabrežini pri Trstu. Doma iz krajev, ki so bili pod italijansko okupacijo, je nosil v sebi veliko domovinsko ljubezen, ki se je izžarevala v njegovih predvojnih pesmih, poglobila pa se je in dobila svoj dokončni pravi prizvok po narodnoosvobodilni borbi, saj je bil Igo Gruden eden tistih naših književnikov, ki se je priključil borbi za svobodo, za katero je tudi sam trpel, kajti že leta 1942. so ga kot člana OF zaprli domači izdajalci in ga kmalu odpeljali v koncentracijsko taborišče Visco v Italiji, od tu pa — spet po izdaji — v Chieso Nuovo pri Padovi in nato na Rab. Po zlomu Italije je odšel z narodno-osvobodilno vojsko na Vis, nato v Bari in Severno Afriko, leta 1945. pa je bil prepeljan v Beograd in je sodeloval pri slovenskih oddajah radia. Takoj po osvoboditvi je že — kot prvi slovenski pesnik — pripravil novo zbirko pesmi »V pregnanstvo«, kjer riše trpljenje svojega naroda in že nakazuje novi, resnični in pravični svet.

Slovenska zemlja, v vsi lepoti svoji
pogažena, nam sveta od krvi:
nasilje, smrt, pregnanstvo, upori, boji,
v gozdove beg, gorijo v noč vasi.

(»Glas domovine«)

Dočakal narod čas je razodetja,
na smrt obsojen se je dvignil uporno
s krvavo zarjo sončnega spočetja.
V stoletnem snu preroško razodeta
vzplamtela zdaj je luč svobode zlate,
svetal spomin nas z onimi prepleta,
ki pali so, slovenska zemlja, zate.

(»Slovenska zemlja«)

V letu 1946. je izdal še eno zbirko »Pesnikovo srce«, ki pa časovno spada v leto 1941. Zadnje čase se je pečal predvsem s prevodi bolgarske in makedonske lirike, sodeloval je pa tudi pri mladinskih listih (»Ciciban«), zavedajoč se velikega pomena mladinske književnosti v današnjih dneh. Sam sebe je prikazal s temile verzi v pesmi »Hčerki«:

... a meni življenja ukaz je usodni,
zajemati v pesem obupanih tuge,
v svetlobo na poti jih spremljati blodni,
ne zase živeti, a peti za druge.

Njegovo življenje je bilo plodno — saj je izdal šest zbirk — njegovo delo pa je last vsega našega ljudstva. K.

Sovjetski sindikalni tisk v borbi za petletko

V dvorani kluba moskovske tovarne čevljev »Burevestnik« prirejajo takozvane »stahanovske torke«. Vsak teden namreč list »Trud«, organ Vsezveznega centralnega sveta sindikatov prireja takšne »torke« v dveh ali treh industrijskih središčih države. Na teh »torkih« se vršijo predavanja vodilnih delavcev v proizvodnji, ki prenašajo svoje izkušnje na svoje tovariše in strokovnjake dotične panoge industrije. Zatem pa se na straneh tega sindikalnega lista objavljajo podrobna poročila o predavanjih stahanovcev in dopisi o tem, kako izkušnje najboljših v proizvodnji pronicajo v delo tovarn in ustanov.

Sindikalni tisk Sovjetske zveze pomaga torej pri organiziranju in propagira socialistično tekmovanje med milijonskimi množicami delovnih ljudi.

Na straneh lista »Trud« so objavljeni načini dela številnih vodilnih delavcev sovjetske države. Med njimi so: doneški rudar Gerasim Zaporožec, ki je mesečno storilnost stroja za drobljenje premoga povečal na 14.000 ton; Ivan Nevčas, mojster za avtogenično varenje jekla, čigar predavanja so proučevali inženirji, študenti in metalurgi Dnjepropetrovska in tako dalje.

Kurjač električne centrale v Kaširu Jegor Pavlov je napisal v listu »Trud«, kako je za prvo polletje 1948 prihranil več kot dva tisoč ton premoga. Imetnik Stalinske nagrade, kopač v rudniku Gora Visokaja na Uralu, Stjepan Jermolenko, tkalka Margelanskega (Kazahstan) kombinata svile Šarapad Kadirova in številni drugi heroji povojne petletke prenašajo svoje znanje na ostale tovariše v proizvodnji.

Sovjetski človek vzgojen v socialistični družbi, stalno stremi za tem, da prenese svoje izkušnje tudi na druge tovariše. Težko bi si predstavili katerega koli mojstra v tovarni čevljev v kapitalistični Ameriki, ki bi si upal nastopiti na sestanku inženirjev in mojstrov konkurenčnih podjetij in tam razkrivati tajne svojih velikih uspehov. Takšen mojster bi bil prav gotovo takoj odpuščen iz službe, ker bi ga smatrali, da je izdal načela kapitalistične konkurence.

Popularizacija stahanovskih izkušenj je pomemben prispevek sindikalnega tiska Sovjetske zveze v borbi za predčasno izpolnitev petletnega plana. Prav takšen cilj in nalogo si je zadala tudi založba za sindikalni tisk — »Profizdat«, ki tiska številne knjige in brošure, katere so napisali delavci-novatorji v proizvodnji. Minulo leto je »Profizdat« izdal celo vrsto knjig in brošur, ki propagirajo petletni plan in mobilizirajo čitalce za njegovo predčasno izvršitev. V letošnjem letu se je delavnost te založbe še bolj razmahnila.

Odločilno vlogo v borbi za predčasno izpolnitev petletnega plana igra povečano dviganje akumulacije. Vir te akumulacije tiči predvsem v povečani storilnosti, v izpopolnjevanju proizvodnje, štednji materiala, surovin in električne energije ter v znižanju polne lastne cene proizvodov. Zaradi tega sindikalni tisk aktivno podpira vsak novatorski podvig.

Poleg centralnih in republiških listov tiskajo v Sovjetski zvezi tudi na tisoče listov po raznih podjetjih. To so listi — organi partijskih in sindikalnih komitejev.

V borbi za predčasno izpolnitev petletke zajemajo tovarniški listi veliko število vprašanj iz življenja svojega kolektiva. Tako na pr. lahko v listu »Za kakovost in tempo« čitamo članek brigadirja Jefremova pod naslovom: »Vrednost ene minute«. V istem listu poleg tega predsednik odbora nekega oddelka, Korkin, kritizira tovarniški odbor, ker je prepočasen v zbiranju uspehov tekmovanja.

Sovjetski sindikati pa zasledujejo tudi razvoj stanovanjskih gradenj in sodelujejo pri prevzemanju dograjenih zgradb. Razumljivo je, da se tovarniški odbori in aktivisti socialnih komisij poslužujejo ugleda sindikalnega tiska, da bi hitrost in kakovost stanovanjskih gradenj odgovarjala planu.

Tisk sovjetskih sindikatov pa se še posebno zanima za delo posebnega odbora, ki je bil ustanovljen zaradi obnove in ureditve kopališč in zdravilišč. Samo v tem letu je začelo obratovati 120 obnovljenih in novozgrajenih počitniških domov in sanatorijev. Veliko pomoč tovarniškim odborom, ki organizirajo socialistično tekmovanje, pa nudi množični list »Na pomoč tovarniškim odborom«, v katerem so objavljeni članki in material, nanašajoč se na vprašanja praktičnega dela v sindikatih. Enkrat mesečno izhaja tudi teoretični časopis »Sindikat«.

Uspešna izpolnitev povojne petletke bo velik korak na poti za rešitev glavne gospodarske naloge Sovjetske zveze — doseči in preseči na vsakega prebivalca industrijsko proizvodnjo glavnih kapitalističnih držav. Sindikalni tisk stremi za tem, da bi se vsak tekmovalec zavedal te naloge in se tudi boril za njeno izvršitev. S tem, ko propagira sindikalni tisk komunistični odnos do dela, ko vzgaja mojstre visoke storilnosti, in s tem ko širi njihove izkušnje, sindikalni tisk Sovjetske zveze pomaga pri izpolnitvi plana povojne petletke in izgradnji komunizma.

V ANGLIJI SO PREPOVEDALI KNJIGO, KI PIŠE O MIRU

Osem mladih angleških oficirjev je napisalo v Angliji knjigo pod naslovom »Našega dela ne obsojajte«. Knjigo so odobrili in je bila že v tisku. Nedavno, ko bi morala knjiga iziti, pa so jo naenkrat povsem nepričakovano prepovedale vojaške oblasti.

Kakor poroča angleški tisk, je bila knjiga prepovedana zato, ker so oficirji izrazili v njej željo, da bi radi videli po vojni mir brez kakršnih koli groženj na novo vojno. Te misli so se zdele vojnim hujskačem preveč »nevarne«, zato so knjigo v zadnjem trenutku prepovedali.

BORBA SLOVENSKIH LJUDSKIH MNOŽIC ZA SVOBODNO ŠOLO

Ministrstvo za prosveto LRS in Republiški odbor Zveze prosvetnih delavcev za Slovenijo sta v novembru t. l. odprla razstavo šolstva LRS, ki ima namen prikazati stoletno borbo slovenskega ljudstva za napredek in kulturo. In ker v decembru praznujemo delo dveh naših kulturnih velikanov, Prešerna in Cankarja, ki sta vsak po svoje gradila stavbo našega napredka, ki smo jo dokončno postavili z zmago v narodno-osvobodilni borbi in ki jo dograjujemo v obnovi, je prav, da se nekoliko ozremo po tej razstavi, ki nam pokaže razvoj napredka naše mladine prav od prvih početkov, ko so se slovenski otroci učili doma pri očetu in materi v takozvani življenjski šoli (izdelava oblek, lov, priprava pijače itd.), pa do danes, ko že stoji v drugi razstavni dvorani najmodernejša učilnica, ki jo bomo vpeljali v vse naše šole.

Razstavljeno gradivo o zgodovini našega šolstva je razdeljeno tako, da nam prikaže tri dobe razvoja: **prvo obdobje** od prvih začetkov šolstva pa do zloma predaprilske Jugoslavije, t. j. do 10. aprila 1941. — **drugo obdobje**, ki obsega ves čas narodno-osvobodilne borbe, prav od začetka pa do naše osvoboditve 9. maja 1945: — **tretje obdobje** kaže razvoj slovenskega šolstva od dneva osvoboditve pa do današnjih dni, to se pravi, seznanja nas s šolskim delom v času obnove, ki jo vodi petletni plan, in nam kaže, kaj vse je storila in žrtvuje naša ljudska oblast, da bi omogočila šolanje prav vsakemu. V gradivu, ki nam kaže prvo obdobje, vidimo naše zapostavljene otroke v najstarejših časih, ko so bile le samostanske in mestne šole, kamor slovenski otrok ni imel dostopa. Za njimi pride prva slovenska knjiga Primoža Trubarja in že vidimo našo deco v srednjem veku, spoznamo konkordatskega učitelja, postopanje reakcije klerikalne in liberalne s slovenskim učiteljem, zapiranje šol v predvojni Jugoslaviji, borbo ljudstva na Koroškem in v Benečiji, teptanje naših pravic v fašistični Italiji itd., itd., na kar pa že preidemo v drugo obdobje, obdobje narodno - osvobodilne borbe. Tu vidimo šole, tečaje, pionirčke pri pouku, partizansko učilnico, žrtve iz vrst šolnikov in šolarjev, učbenike in priročnike, ki so izšli med borbo itd. Ta material je dokaz, kaj je slovensko ljudstvo pod vodstvom Partije storilo že med samo borbo za dvig in razvoj svoje kulture, kajti samo raznih periodičnih edicij je izhajalo okrog 60 in čez 100 knjig, namenjenih šoli in vzgoji. V tretjem obdobju se nam pokaže naša današnja stvarnost, ko naša oblast posveča šolstvu tako skrb, kot je še ni bilo v zgodovini. Široka demokratičnost ljudske oblasti, ki je odprla vse vrste šol vsej naši mladini, je začela novo epoho v naši zgodovini. Ogromni izdatki za šolstvo, internati, domovi igre in dela, nove šole raznih vrst, tečaji, pomožne šole, gluhonemnice, šole za slepe, šole za invalidne otroke itd. — v njih se odraža tista velika demokratičnost, ki omogoča prav vsakomur največjo izobrazbo. In ta tempo, ta višina razvoja šole v tem kratkem razdobju od osvoboditve!

Državna založba je ob tej priliki izdala brošuro »Borba slovenskih ljudskih množic za svobodno šolo«, ki je nekak vodnik po razstavi. Ker pa obsega podroben opis vseh obdobij našega šolstva in je opremljena s slikami, skicami in fotografijami, omogoča tudi tistemu, ki si razstave ni mogel ogledati, da dobi popolno sliko naše šolske zgodovine. Imeti bi jo moral vsak, predvsem pa vsi vzgojitelji naše mladine.

---

solopevcev (2). Ljudskim talentom je treba posvetiti mnogo več pažnje, jim dati mnogo več podpore in pobude ter strokovne pomoči. O njihovih nastopih bodo poročali naši strokovnjaki. Režiserji dramatskih skupin naj se v bodoče z isto skrbjo kot režiji iger posvečajo recitatorjem svojih kulturno-umetniških društev in gojijo realistično smer podajanja recitacij (Prežihov Voranc, Samorastniki).

Slikarske sekcije so v društvih v splošnem slabo povezane z ostalim delovanjem. V splošnem še niso nikjer toliko močne, da bi prirejale samostojne razstave. Društva, uprave sindikatov in posamezniki se vse premalo brigajo za razvoj teh sekcij. Nasprotno pa je pohvalno dejstvo, da so mnoga društva vključila v svoj sestav knjižnice in da zanje precej lepo skrbijo.

Zbliževanju delavcev, kmetov in inteligence, posebno pomoči kulturnih in prosvetnih delavcev v društvih naj posvečajo uprave SKUD-ov stalno skrb s pravilnim delovanjem in s pravilnim usmerjanjem.

Navedena kratka analiza delovanja SKUD-ov v drugem polletju, ki bo osvetljena še s strokovne strani naših kulturnih delavcev Slovenije, ki nudijo društvom dragoceno pomoč, naj bo prav zaradi svoje kritične analize največji uspeh in največja pridobitev III. revije. Na osnovi dobrega napredka, ki ga je revija pokazala, predvsem pa na osnovi kritike, s katero ravno delavski razred dosega svoje uspehe pri vsakem svojem delovanju, gradimo in poglabljamo svoje delo. V. kongres KPJ, I. kongres ESJ in II. kongres KPS so dali skrbno analizo vsega delovanja in nakazali važno mesto kulturno-umetniškemu delu. Temeljit študij tega materiala naj bo osnovna naloga naših društev, obenem pa kažipot našega poglobljenega dela na tem sektorju.

Ne odlašajte z naročili za sindikalni koledarček

V decembru bo sindikalna založba »Delavske enotnosti« izdala sindikalni koledar za leto 1949. Cena koledarčka za vsak broširan izvod bo znašala 20 dinarjev.

Sindikalne podružnice naj zato pohite z zbiranjem naročnikov in naj vsaj že v prvi polovici tega meseca pošljejo založbi naročilo, iz katerega bo razvidno, koliko izvodov koledarčkov želijo prejeti. Obenem z naročilom naj podružnice odpremijo po poštni položnici tudi zbrani denar. **Na hrbtni strani srednjega dela položnice izrecno označite, da je nakazani znesek namenjen za koledarček.** Naš čekovni račun pri Narodni banki v Ljubljani ima številko 6-90603-9.

Še enkrat opozarjamo vse sindikalne forume, da bomo z razpošiljanjem koledarčkov začeli v prvi vrsti tistim, ki bodo vsaj do **20. decembra nakazali tudi denar**, dočim bomo zapoznelim naročnikom poslali koledarčke le, če bo to še dopuščala naklada.

Pohitite zato z naročili in odpremite denar do gornjega roka, da bo eleherni naročnik prejel koledarček brez zamude!

Sindikalna založba
»Delavske enotnosti«
Ljubljana, Miklošičeva 22/II.

SAMO V POVEZAVI S SINDIKATI BOMO USPEŠNO REŠILI VPRAŠANJA DELAVSKIH RESTAVRACIJ IN MNOŽIČNE PRESKRBE

Vsakemu dobremu funkcionarju, slednjemu delovnemu kolektivu in delavcem samim je znano, da je stalnost delovne sile, pravilen odnos do dela in zadovoljstvo delavcev in nameščencev, s tem pa tudi izpolnjevanje plana v vsakem podjetju, v največji meri odvisno od delovnih in življenjskih pogojev, v katerih delajo in živijo člani kolektiva. Prav zaradi tega polaga ljudska oblast tudi vso pozornost vprašanjem ljudske preskrbe in plod njenega prizadevanja za dvig kulturne in življenjske ravni delovnih ljudi je bila med drugim tudi uredba o ustanavljanju delavsko-nameščenskih restavracij. Ta uredba jamči s predpisi o primernih prostorih in potrebni opremi restavracij kulturno postrežbo delovnim ljudem, z dodatnimi obroki na različne vrste živilskih nakaznic pa izdatnejšo, boljšo in cenejšo hrano.

Zaradi take vsebine uredbe bi človek sodil, da bodo sedaj, nekaj mesecev po njenem izidu, prihajala s terena poročila, kako se vsepovsod organi ljudske oblasti, uprave množične preskrbe pri OLO, množične organizacije in v prvi vrsti podjetja sama trudijo, da bi kar najbolje izvedla uredbo ter dala našemu delovnemu človeku primerno in zasluženo oskrbo.

Vendar pa teh in takih poročil ni.

Na terenu so le maloštevilne uprave množične preskrbe pri OLO pravilno prijele za delo po vprašanjih organizacije delavsko-nameščenskih restavracij, izboljšanja menz, študentskih kuhinj itd. Poverjeniki za preskrbo na OLO so skoraj povsod odpovedali pomoč tem novo ustanovljenim upravam, nalagali so jim še drugo delo, povezave s sindikati ni bilo in s strani podjetij je bilo čutiti marsikje namesto odločne, iniciativne pomoči oportunistično zaviranje ali celo popolno nerazumevanje.

Od okraja do okraja, od restavracije do restavracije lahko nizamo probleme in napake, ki jih bomo morali odpraviti, če bomo hoteli imeti delavsko-nameščenske restavracije ne le po imenu, temveč po vsebini.

Poglejmo v Ruše. **Tovarna dušika** zaposluje visoko število delavstva. Zato je tu predvidena delavsko-nameščenska restavracija, katere pa še nimajo. Zakaj ne? V menzi se je hranilo doslej le 1,5% zaposlenega delavstva, ostali so ostajali lačni in so kasno hodili na oddaljene domove. Menza je bila slabo oskrbovana, slabi so bili tudi prostori. Za delavsko-nameščensko restavracijo pa mora biti večje število abonentov in prostori morajo biti vse drugačni. Če bi bil izpolnjen drugi pogoj o prostorih, potem ne bi bilo vprašanja, kje vzeti abonente, še preveč bi jih bilo. A lepe, zračne prostore v bivši gostilni je LO Ruše spremenil rajši v komercialno podjetje — krajevno oštarijo, delavci važne kemične industrije pa zaradi tega nimajo svoje restavracije, kjer bi bili po trdem delu za plan postreženi z dobro in izdatno hrano.

Delo gradbenih delavcev v Mostah pri Žirovnici je zelo težavno. Kljub temu je njihova prehrana urejena še vedno tako, da prejemajo v vrsti stojé obroke v razbite skodele, ki jih pa tudi ni dovolj. Restavracija za nameščence pa je kar najlepše urejena in opremljena z dovoljnim številom porcelanastih krožnikov. Popolnoma pravilno je, da imajo krožnike iz najfinejšega porcelana. Z delavsko-nameščenskimi restavracijami hočemo doseči prav to, da bodo delovni ljudje kar najbolje postreženi, vendar — če za enkrat obe restavraciji še nimata dovolj takih krožnikov — ali ne bi bilo pravilno, da bi si jih porazdelili, del nameščenci, del delavci!

Na podobno neumljivo nerazumevanje pa naletimo še marsikje. Najbolj kričeč primer bi bila **nameščenska restavracija v Trbovljah.** Sredi Trbovelj, na Vodah, je uprava rudnika v krasnih restavracijskih prostorih, kuhinjah in skladiščih začela organizirati rudniško delavsko-nameščensko restavracijo. Ko so odgovorni činitelji iskali dovoljenja za restavracijo, so neprestano govorili: »Za jamske delavce je treba vse udobje, za jamske delavce . . .« Dobili so prostore, dovoljenje in 22 ljudi za delo v kuhinji in za postrežbo, čeprav bi jih tudi 15 zadostovalo. Takoj so restavracijo spremenili v izključno nameščensko in opravičevali ta korak z besedami, da mora biti v Trbovljah tudi reprezentativna restavracija, ki lahko služi od časa do časa kakemu prehodnemu funkcionarju, stalno pa nameščencem in maloštevilnim zunanjim delavcem. Ekonomija rudnika Trbovlje je, kakor je videti, popolnoma doumela to stvar in podprla delo nameščenske restavracije z nekaterimi reprezentativnimi dodatki, kakor so na primer prašiči.

Hkrati pa životarita v Trbovljah še dve restavraciji — na Vzhodnem in Zapadnem obratu, namenjeni pretežno jamskim delavcem. V teh dveh restavracijah so prostori umazani, hrana doseže v Vzhodnem obratu obrok nakaznice SD, osebja je premalo, kontrole ni in delavci so nezadovoljni. Tudi ekonomija ni tema restavracijama doslej namenila še nobenega reprezentativnega dodatka.

Te podatke je zbral in ugotovil upravnik množične preskrbe OLO Trbovlje ter na napake opozoril vodstvo podjetja. To pa je bilo tudi vse, kar je storil. Niti na um mu ni prišlo, da bi se zaradi rešitve takega nemogočega stanja povezal s sindikati, republiškim odborom Zveze rudarjev, ki so v prvi vrsti moralno odgovorni za prehrano delavstva in odnose uprave do njih.

Tudi v okraju Mozirje, v Šoštanju, ima Gradis dvoje delavsko-nameščenskih restavracij. Eno za delavce, drugo za nameščence. Podjetje plačuje dvojno osebje, čeprav bi restavraciji lahko združili in na polovico zmanjšali stroške. Dvojno restavracijo opravičujejo po treh linijah, s tremi vzroki. Ravnatelj je dejal, da mora biti za nameščence posebna menza, »ker bi si sicer nameščenci umazali čevlje, ko bi šli 50 korakov daleč po blatu do delavske restavracije«. Po nekem drugem viru so delavci rekli, da nočejo skupne restavracije, ker bi jih nameščenci s pripadajočimi SD kartami prikrajševali za njihove TD obroke. Nihče jim namreč ni pojasnil posebnih dodatkov na težje karte v takem primeru. Z eno besedo, podjetje, uprava množične preskrbe in sindikat, vsak po svoje so grešili, kar pa ni čudno, ko ni nobene povezave med njimi.

V tem okraju pa lahko zasledimo pri množični preskrbi še druge pomanjkljivosti. Kljub petdnevnim poročilom rudnika Velenje o stanju hrane v restavraciji, kljub prednostnemu značaju rudnika, je upravnik množične preskrbe OLO Mozirje zvedel šele na konferenci v Ljubljani, da rudnik za mesec november še ni prejel maščob v garantirani preskrbi, čeprav je bil del kontingenta poslan na okraj.

Pomanjkljivo odgovornost upravnikov množične preskrbe, vodstev podjetij in upravnikov restavracij bi lahko našteli še marsikje. Izgovori na razne težave, pomanjkanje kadra v upravah množične preskrbe, pomanjkanje prostora in drugo, ne more ublažiti njihove krivde. Kjer je bila povezava uprave množične preskrbe s sindikati, kjer so se upravniki podjetij v resnici zavzeli za svoje delavstvo, tam napak, vsaj tako grobih, ni bilo. Če je mlado dekle Angela Lorber doslej dobro upravljala posle upravnika množične preskrbe v Kočevju, če je v povezavi s sindikalnimi organizacijami dosegla lepe uspehe, če v redu poteka delo take uprave v Mariboru in je temna točka le Tovarna avtomobilov zaradi vodstva te tovarne, če je razmeroma dober položaj v Ljubljani, potem bi bil ob primerni odgovornosti ljudi, ki so zadolženi za preskrbo, lahko tak položaj tudi drugod. Napake, ki jih delamo v preskrbi, gredo na račun našega delavca, zato so neodpustljive.

Samo s sodelovanjem s sindikati, pogodbami z državnimi podjetji in kmetijskimi zadrugami, kontrolo ekonomij in če je treba z ostrim kaznovanjem nerazumevajočih upravnikov podjetij, bodo vestni in odgovorni ljudje lahko rešili številne probleme v pogledu delavsko-nameščenskih restavracij v zadovoljstvo naših delovnih ljudi in v korist petletnemu planu.

Kaj bodo dobili delavci z reorganizacijo socialnega zavarovanja

Naše socialno zavarovanje je imelo v svojem razvoju tri osnovna obdobja. Prvo obdobje je trajalo od osvoboditve do novega zakona o socialnem zavarovanju, ki je stopil v veljavo 1. januarja 1947. Drugo obdobje je trajalo od začetka izvajanja socialnega zavarovanja po novem zakonu, pa vse do letošnjega leta, ko se je pričela nova reorganizacija socialnega zavarovanja. Tretje obdobje, v katerem smo danes, je obdobje nove reorganizacije in izdelave novih predpisov, v nadaljnjem izboljšanju zavarovanja, v skladu s socialistično izgradnjo.

Za prvo obdobje socialnega zavarovanja je značilno, da je bil kakor v gospodarstvu podedovan stari aparat, stare organizacijske oblike in slabi, kapitalistični odnosi. Škoda, ki jo je povzročil okupator na poprišču socialnega zavarovanja, je bila zelo velika. Fond zavarovancev je v stari Jugoslaviji znašal tri milijarde dinarjev, ki pa je v času vojne večinoma propadel ali pa bil izropan, tako da je novo socialno zavarovanje moralo začeti s posojilom 100 milijonov dinarjev, ki mu jih je posodila naša ljudska oblast. Da ne bi nastal zastoj v izvajanju socialnega zavarovanja, se je začelo takoj po osvoboditvi delati po starem načinu, s starimi ustanovami in po prejšnjih predpisih.

Prelom v razvoju socialnega zavarovanja nove Jugoslavije je bil izvršen z uresničenjem novega zakona o socialnem zavarovanju delavcev, nameščencev in uslužbencev, ki je po svojih materialnopravnih predpisih dal perspektivo razvoja socialnega zavarovanja v smeri socializma. Ta zakon je bil izdelan na načelih, da je zavarovanje državno, enotno in vse obsegljivo, da je popolnoma enakovredno, da se za višek dela in za težje delo daje več pravic ter da obstoji enotnost gospodarstva in socialnega zavarovanja. Ustanovljen je Državni zavod za socialno zavarovanje s široko mrežo svojih podružnic, z namenom, da se zavarovanje čim bolj približa zavarovancem. Državni zavod je prevzel zavarovance in upokojence vseh prejšnjih zavarovanj in likvidiranih privatnih pokojninskih fondov. Dočim je konec leta 1940. imel Osrednji zavod za socialno zavarovanje vsega 955 upokojencev, je Državni zavod za socialno zavarovanje imel konec 1946. leta 53.252 upokojencev, a novembra 1948. leta že 113.140 upokojencev.

Z uvajanjem minimalnih rent in pokojnin so bile v času od 1. aprila 1948 povišane rente za 430%, pokojnine pa za 629%.

Zaradi hitrega razvoja našega gospodarstva naglo raste tudi število zavarovancev. Pred socialno zavarovanje se postavljajo vse težje in obsežnejše naloge. Čeprav so bili v tej smeri storjeni veliki koraki, socialno zavarovanje s svojo zdravstveno in organizacijsko mrežo ni zadovoljevalo potreb zavarovancev. Zaradi tega se je že v tem letu pristopilo k reorganizaciji Državnega zavoda za socialno zavarovanje. Da bi obstoječi kader zdravnikov in drugega zdravstvenega osebja ter zdravstvenih ustanov čim bolje izkoristili, je bila združena zdravstvena služba socialnega zavarovanja z občo zdravstveno službo, pod vodstvom Komiteta za zaščito ljudskega zdravja pri vladi FLRJ, odnosno ministrstva ljudskega zdravja posameznih ljudskih republik. Komitet je takoj podvzel stroge ukrepe, da se praktično izvedejo načela prioritete zdravstvene službe zavarovancev. Ministrstva ljudskega zdravja bodo posvetila posebno skrb zdravstveni službi zavarovanih delavcev s tem, da bodo niz zdravstvenih ustanov spremenili v ustanove zaprtega tipa, to je ustanove, ki bodo izključno služile potrebam zavarovancev. Poleg tega so podvzeli še številne ukrepe za zboljšanje zdravstvene službe v bolnišnicah, sanatorijih, poliklinikah in ambulantah. V letu 1949. se bodo zboljšali tudi pogoji zdravstvene službe v kopališčih in klimatskih zdravilišči, ki bodo postavljene na popolnoma nove temelje. V. kongres Komunistične partije Jugoslavije je, v skrbi za izboljšanje življenjske ravni delovnih ljudi, vnesel v program Partije med ostale naloge tudi uresničenje brezplačne zdravstvene zaščite vsem delovnim ljudem in brezplačno zavarovanje v primeru nesreče v službi, v onemoglosti in starosti. Kongres je v svojih zaključkih postavil pred socialno zavarovanje pet važnih nalog: **da se izdela nov zakon o socialnem zavarovanju; da se izboljša organizacija zavarovanja in da se zavarovanje še naprej približuje zavarovancem s tem, da bi svoje materialne pravice lahko izkoristili v podjetjih oziroma ustanovah samih. Prav tako naj se ves čas zaposlitve vračunava v pokojnino in se poveča dodatek za otroke sorazmerno s številom otrok ter da se zdravstvena služba organizira v smeri zagotovitve prioritete delavskemu razredu.** V zvezi s temi direktivami in zaključki se je pristopilo k izdelavi novega zakona in ostalih predpisov o socialnem zavarovanju, s katerim se predvideva nadaljnje izboljšanje našega socialnega zavarovanja, skladno z našim socialističnim gospodarstvom.

(Po »Radu«)

Pristopimo pravočasno k planiranju proračunov za leto 1949

V državah, kjer so proizvajalna sredstva last ljudstva, je nujno potrebno plansko gospodarstvo. Država usmerja vse gospodarsko življenje in razvoj s splošnim državnim gospodarskim planom. Ta plan določa obseg in vsebino proizvodnje, razdeljuje novo nastale družbene dohodke na fond reprodukcije in na fond potrošnje. Narodni dohodek se na temelju tega splošnega državnega gospodarskega plana porabi za kritje splošnih državnih potreb, potreb gospodarskih panog, podjetij in ustanov, kakor tudi za kritje potreb prebivalstva. Gospodarski plan je temelj tudi za proračunsko planiranje, kajti proračun planiramo in ga izvršujemo na podlagi gospodarskega plana. Naloga proračuna je, da zbira denarna sredstva socialističnega gospodarstva in del dohodkov prebivalstva ter jih nato na novo razdeli v skladu z gospodarskim planom med posamezne gospodarske panoge in za druge potrebe ljudstva in države.

Proračuna pa ne smemo nikdar smatrati kot mrtvo beleženje dejanskega stanja, temveč nam pomaga pri odkrivanju materialnih in denarnih rezerv v gospodarstvu in državni upravi, odkriva šibka mesta v gospodarstvu ter pomaga, da se kar najbolj učinkovito zagotovi izpolnitev gospodarskega plana.

Pri planiranju proračunov za leto 1949. bomo morali posvetiti vso pozornost in skrb predvsem našim ljudskim odborom. Vedno večji razvoj in izgradnja lokalnega gospodarstva, organizacijska krepitev lokalnih organov državne oblasti ter nove in večje planske naloge, ki jih čakajo, zahtevajo zagotovitev finančnih sredstev za izvršitev teh nalog. Doslej so bili okviri proračunov ljudskih odborov, posebno pa še krajevnih ljudskih odborov, nezadostni za izpolnjevanje postavljenih nalog. Za leto 1949. je treba to stanje popraviti in zagotoviti lokalnim organom državne oblasti z njihovimi proračuni finančna sredstva v okviru splošnega državnega proračuna in v skladu z njihovimi nalogami pri izvrševanju gospodarskega plana.

Vse številne naloge na področju gospodarstva bodo mogli ljudski odbori v tretjem letu petletke izpolniti samo s postavitvijo solidnega realnega gospodarskega plana, ki se bo finančno izražal v njihovem predlogu proračuna izdatkov za leto 1949. Z nadaljnjim dvigom lokalnega gospodarstva bomo povečali dohodke iz gospodarstva in s tem krili delež potreb ljudskih odborov. Pri pobiranju dohodkov od prebivalstva pa bodo v bodočem letu še bolj zaščiteni socialno šibki delovni ljudje, vsi tisti pa, ki bodo skušali izrabljati delovno ljudstvo, bodo lahko občutil, da je ljudska oblast v davčni zakonodaji poskrbela za primeren delež, ki ga bodo morali dati skupnosti.

Najvažnejša naloga izvršnih okrajnih ljudskih odborov v odnosu do krajevnih ljudskih odborov pa bo v bodočem letu pravilna ureditev financiranja izdatkov krajevnih ljudskih odborov. Izkušnje letošnjega leta so pokazale, da je marsikateri ljudski odbor ostal brez sredstev za kritje izdatkov in da prav zaradi tega krajevni ljudski odbori niso mogli opravljati svojih nalog.

Pri sestavljanju proračunov moramo izkoristiti vse izkušnje letošnjega leta in stremeti, da bodo proračuni čim prej in čim bolje sestavljeni.

NOVI UDARNIKI V INDUSTRIJI UMETNEGA KAMNA

Dne 28. novembra t. l. je delovni kolektiv industrije umetnega kamna na proslavi obletnice rojstva nove Jugoslavije položil račun za svoje delo v letu 1948. Delavci, ki so največ doprinesli, da je bil letni plan izpolnjen že 21. oktobra t. l., so bili proglašeni za udarnike. Med njimi je tov. Tome Rafael in tovarišici Drab Kristina in Miloševič Vera. Denarne nagrade pa so prejeli: Tome Rafael, Božič Mihael, Koblar Viktor, Podlesnik Anton, Drab Kristina, Fritz Karel, Miloševič Vera, Petrovič Julka, Valenčič Vijoleta, Lindič Francka in Dragan Marija.

Iz take mladine rastejo borci za graditev socializma

Nedavno je bila v Kamni gorici skromna, toda prisrčna in pomembna slovesnost. Minister za socialno skrbstvo LRS tov. dr. Kržišnik Anton je obiskal pionirje - prostovoljce, ki so pomagali pri gradbenih delih za zidavo začasnega prehodnega mladinskega doma in jim prinesel s seboj lepa darila. Ob tej priliki so pionirji improvizirali nekaj pevskih in glasbenih točk ter s tem pokazali, da ob fizičnem delu niso pozabili na kulturno udejstvovanje.

Prehodni domovi se gradijo z namenom, da v njih dobe začasno oskrbo otroci, ki so določeni za sprejem v otroške in mladinske domove, vzgajališča, zavode za defektno mladino in počitniške kolonije. Namenjeni so pa tudi ostalim otrokom brezdomcem, dokler niso sprejeti v redno oskrbo. V prehodnem domu se otrok prouči, izvrši se tako imenovana fizična in umska triaža, na podlagi katere se podvzamejo nadaljnji, za njegov uspešni razvoj potrebni ukrepi. Ministrstvo za socialno skrbstvo LRS ima v načrtu, da v bližnji bodočnosti zgradi stalni prehodni mladinski dom za 250 otrok. Do takrat pa si bo pomagalo na ta način, da bo stavbo bivšega pensiona Jelovica v Kamni gorici preuredilo v zasilni prehodni dom za okrog sedemdeset otrok. Gradbena dela so se pričela letošnjo pomlad. Glavno poslopje bo dograjeno že letos, dvoriščne stavbe pa drugo pomlad. Poslopje, ki je bilo med okupacijo poškodovano, je bilo treba deloma popraviti, deloma pa čisto preurediti in dozidati, zlasti dvoriščno stavbo, kjer bodo prostori za dnevno bivanje, izolirnica in ambulanta. Ministrstvo je bilo v zadregi za delovne moči, ker ni bilo mogoče dobiti več kakor tri zidarje in tri pomožne delavce. Če bi bilo pri tem ostalo bi se gradbena dela zavlekla v nedogled. Prišla pa je na pomoč tista mladina sama, ki je deležna socialne zaščite. Na pobudo ministrstva so mladinci iz domov bosanskih otrok v Medvodah in na Vranskem ustanovili delovno brigado 36 pionirjev, starih 12—15 let, ki so v začetku aprila pričeli z delom. S kakšnim poletom so delali, dokazuje dejstvo, da so do nedavnega prenesli 30 kub. m gradbenega lesa, podrli 50 kub. m starega zidu, prenesli na stavbo 30.000 komadov opeke, 20 kub. m betona in 50 kub. m malte. Pri tem so opravili 3057 ur, kar predstavlja 36.900 dinarjev prihranka na mezdah, ki bi jih bilo treba plačati poklicnim delavcem. Toda tu ne gre za ta prihranek, ampak za smotrno in postopno navajanje k družbeno koristnemu delu, za čimer naše sodobno socialno skrbstvo stremi pri svojih varovancih. Izredna pridnost, s katero Bosanški delajo in njihova velika disciplíniranost pri učenju, igri in vsem vsakdanjem življenju, vzbujata pozornost pri domačem prebivalstvu in sta dokaz pravilnih in uspešnih vzgojnih metod v naših socialnih ustanovah, v domovih za bosanske otroke, ki smo jih pred nekaj leti sprejeli sestradane, gole, bolne, skrajno nedisciplinirane, neuke in nedelavne — in ki smo jih v kratkem času vzgojili v disciplinirane in za delovno življenje sposobne ljudi. To delovno akcijo bosanskih otrok lahko smatramo za praktični izpit pred vstopom v samostojno življenje, ker se bodo v bližnji bodočnosti vsi vključili v srednje ali strokovne šole. Primer teh 36 Bosančkov-prostovoljcev pa hkrati predstavlja vse tiste tisoče bosanskih otrok, ki jih je LRS sprejela po osvobojenju in ki je iz njih po zaslugi združenih prizadevanj našega socialnega skrbstva, zdravstva in prosvete uspelo vzgojiti zdrave, poštene in delovne mlade ljudi, ki bodo — kakor je naglasil tov. minister v svojem govoru — svoji domovini Bosni v veselje in ponos, skupnosti delovnega ljudstva v korist in sebi v zadovoljstvo in srečo. Sklicujoč se na besede maršala Tita je tov. minister poudaril, da naša država prav posebno skrbi za naš naraščaj zato, da bo mladi rod nadaljeval delo za dokončno izgradnjo socializma.

IZ SPLOŠNE STAVBNE V MARIBORU

BUDNOST JE NAŠE MOČNO OROŽJE
ne sme pa prikrivati lastnih napak

Naši kolektivi dosegajo v borbi za plan iz dneva v dan nove uspehe, nove delovne zmage, o katerih s ponosom piše ves naš tisk. Kako bi mogli spoznati stotine in stotine naših najboljših, v delu najbolj predanih in požrtvovalnih ljudi, če ne bi naši dopisniki šli med delavce, če naši dopisniki ne bi iskali potrebnih podatkov pri upravah sindikalnih podružnic, pri vodilnih ljudeh podjetja, ki najbolje poznajo svoje kolektive. Koliko tihih, nepoznanih naših najboljših sinov, ki z vztrajnim delom pomagajo nam vsem ustvarjati boljše in lepše življenje, bi še bilo treba spoznati in se na njihovih primerih učiti socialističnega dela!

Ta velika naloga stoji danes med drugim tudi pred dopisniki, katerim lahko in so dolžni pomagati predvsem funkcionarji partijskih in sindikalnih organizacij v podjetjih. V podružnicah, kjer uspešno delajo, radi povedo dopisnikom o svojih uspehih, prav nasprotno pa se tam, kjer nimajo uspehov, poslužujejo različnih načinov, da bi dopisnike odpravili brez jasne slike. Primer v Splošno-stavbeni v Mariboru nam to dokazuje.

Na desni strani nasproti tovarne, ima sindikalna podružnica »Splošne« svoje pisarniške prostore. Nič hudega sluteč, išče dopisnik predsednika podružnice, s katerim bi se lahko kaj več pogovoril o delovnih pogojih, disciplini, storilnosti, kakovosti dela itd. Toda že sami prostori in čudna napetost ljudi ga nekoliko motijo. Ojunači se in pove, kdo je, se predstavi in pokaže na zahtevo vse potrebne legitimacije.

»Premalo,« izjavi predsednik, »imamo slabe izkušnje, ne damo nobenih podatkov!«

Začuden nad takim sprejemom, ga dopisnik, po kratkem razgovoru, vendar prepriča, da noče nič posebnega, nič več kot lahko zve vsakdo, ki čita časopisje.

»Razumljivo, človek včasih res ne ve, kaj bi,« se opravičuje predsednik.

Tudi dopisnik uvidevno pritrdi njegovemu mišljenju, saj sam dobro ve, da je treba biti buden, da imamo še dosti skritih sovražnikov, ki bi se po neprevidnosti lahko okoristili s kakšnimi podatki.

Po polurnem razgovoru pride v pisarno še tovariš Oblak, ki je tudi funkcionar v podjetju. Z nezaupanjem gleda in opazuje, kaj neki ta dopisnik sprašuje in piše. Kar nič mu ni povšeči. Prekine razgovor s predsednikom in ponovno zahteva legitimacijo.

»To vse skupaj ni nič! Kje imate posebno potrdilo od Uprave varnostne službe ali komiteta? Takšne legitimacije ima lahko tudi vsak vohun,« pouči Oblak presenečenega dopisnika in že razburjen našteva primere vohunstva in končno uveri še nič hudega slutečega predsednika podružnice, da ima najbrže opraviti s prebrisanim vohunom.

Vsa dopisnikova dokazovanja, da pozna predstavnike sindikalnih organizacij na OSS-u v Mariboru, kjer lahko telefonično povpraša in poizve, da je resnično dopisnik, niso zalegla.

Dopisnik se po takšnem razgovoru ni hotel več zadrževati. Imel je že podatke o delovnih naporih osemkratnega udarnika avtogenskega rezača Lozinška Andreja, ki že dve leti presega normo od 52 do 64%, in kovača-novatorja Dregariča, zato se je poslovil. Toda tovariš Oblak mu je z vso odločnostjo zabičal, naj se ne gane iz prostorov, dokler ne pokliče varnostnih organov, ki bodo končno ugotovili in če je potrebno, spraviti »na varno« ljudi, ki vohunijo za njihovimi najboljšimi delavci.

Ko po enournem čakanju ni bilo nikogar, je Oblak dopisnika vendar velikodušno odpustil.

Tem tovarišem je treba povedati, da je budnost potrebna v vsakem primeru. Toda budnost, za katero se skriva slabo delo, pa nas ne bo odvrnila, da ne bi razkrinkali in ožigosali napak in če treba tudi funkcionarjev v podružnici, ki ne skrbijo dovolj za delovno disciplino, preskrbo delavcev itd. Borili se bomo proti vsem napakam in iskali tudi njihove povzročitelje, popularizirali pa napore delavcev v tekmovanju, s katerim pospešujejo izvedbo planskih nalog in hitrejšo izgradnjo socializma.

Prav v tem primeru pa se za to »budnostjo« skriva nekaj drugega, namreč strah, da ne bi javnost zvedela o njihovem slabem delu in surovem odnosu do delavcev.

Kako se brigajo za zboljšanje delovnih pogojev delavcev, nam kaže neprestano odhajanje delavcev iz podjetja. Od meseca februarja so izmenjali nad 80% vseh delavcev, kar zelo slabo vpliva na kakovost njihovih izdelkov in na plan. Doslej še niti en strokovni tečaj, ki so jih organizirali, ni povsem uspel. Ideološkovzgojnega dela ne poznajo, saj po sindikalni liniji nimajo organiziranega niti enega študijskega krožka. Da bi pa iskali globljih vzrokov neuspehov, pa jim niti na misel ne pride.

Tudi hvalisanje, da imajo 32 delovnih brigad, ki uspešno delajo, ne more preslepiti javnosti, saj vsak delavec ve, da teh brigad praktično nikjer ni, in da uspešno dela samo ena brigada in za silo še tri druge, toda prav gotovo ne po zaslugi sindikalne podružnice, kajti, če bi uspešno delalo vseh 32 brigad, bi bila »Splošna« eno izmed najboljših podjetij.

Lahko bi pokazali še vrsto primerov, ki kažejo, kakšno je organizacijsko delo s kolektivom, ki se kljub vsemu trudi, da izvede naloge, ki jih postavlja predvojne petletni plan.

S tovariškim odnosom do delavcev, z dobro voljo in boljšo organizacijo dela bi te napake lahko odpravili in se tako otresli vsakega strahu pred dopisniki.

FIZKULTURA

Športne prireditve na Dan republike

V okviru proslav II. zasedanja AVNOJ-a je bilo širom Slovenije več športnih prireditev. V Ljubljani so se pomerili najboljši nogometaši Ljubljane in Maribora, v Mariboru pa sta igrali »B« reprezentanci obeh mest.

Po kratki uvodni svečanosti in izmenjavi daril se je pričela igra, za katero je vladalo precejšnje zanimanje v Ljubljani in okolici. Tekma se je končala z zasluženo zmago Ljubljane z rezultatom 10:4 (3:3).

Že sam pričetek tekme je pokazal, da bi ob suhem vremenu bila igra še bolj zanimiva. Prvi predori so Ljubljani prinesli vodstvo, toda Mariborčani so po Plazniku izenačili ter v nadalje popolnoma obvladali teren ter dali še 2 gola. Tik pred koncem prvega polčasa so se domači zopet zbrali ter izenačili na 3:3

Kondicija igra posebno pri nogometu veliko vlogo. To smo opazili tudi na tej tekmi, ko so po odmoru Mariborčani precej popustili, ter bili tudi poraženi. Tako je bilo v drugem delu igre doseženih osem golov, kar je tudi svojevrsten rekord. Končni rezultat je bil 10:4 za Ljubljano.

Isti dan sta se v Mariboru pomerili »B« reprezentanci Ljubljane in Maribora. Srečanje se je končalo z zmago Ljubljane 4:1 (2:1).

ATLETI SO S »TEKOM REPUBLIKE« USPEŠNO ZAKLJUČILI LETOŠNJO SEZONO

Vrhunec športnega sporeda na čast Dnevu Republike, največjega praznika jugoslovanskih narodov, je bil v Ljubljani »Tek republike«, ki ga je priredila Atletska zveza Slovenije. Poleg najboljših slovenskih atletov in atletinj so se teka udeležili tudi predstavniki drugih naših republik, med katerimi sta vzbudila največje zanimanje znana dolgoprogaša Ceraj in Mihalič, člana CDJA »Partizan«. Prav zaradi sodelovanja najboljših atletov, se je k teku zbrala številna množica gledalcev, ki je navdušeno pozdravljala borbo najboljših »Teka Republike« se je skupno udeležilo nad 200 tekmovalcev in tekmovalk. Kakor je bilo pričakovati, si je priboril naslov absolutnega prvaka naš državni reprezentant Ceraj, ki je za svojo zmago prejel umetniško nagrado — kip »Zmaga«, dar predsednika vlade LRS in sekretarja CK KPS, tovariša Mihe Marinka.

Med člani je bila najostrejša borba med Cerajem in Mihaličem, ki sta celo progo tekla skupaj in je Ceraj tik pred koncem proge uspešno prehitel Mihaliča in zmagal. V tej disciplini je dosegel lep uspeh tudi Mariborčan Pernat, ki je s precejšnjim naskokom prehitel Štajnerja, člana Kladivarja in Hanca, člana Enotnosti ter je za svoj uspeh prejel ličen hip »Gozdar«, darilo Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije.

Tudi uspehi v mladinskih tekih so povprečno dobri. Med mlajšimi mladinci je zmagal Mariborčan Šober ter prejel kot nagrado srebrn lovorjev venec, darilo Glavnega odbora ZSS. Med starejšimi mladinci pa je prispel prvi na cilj Rožman in si osvojil spominsko plaketo, ki jo je poklonil maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito.

Med članicami je zmagala Repovževa, članica celjskega Kladivarja in prejela srebrno vazo, darilo Fizkulturne zveze Slovenije.

V OKVIRU PROSLAV JE BILA V LJUBLJANI TUDI NAJVEČJA ŠAHOVSKA PRIREDITEV V LETOŠNJEM LETU

Pretekli teden je bila v Litostroju slovesna otvoritev letošnjega sindikalnega množičnega turnirja za prvenstvo Ljubljane v proslavo Dneva republike, na katerem je sodelovalo rekordno število moštev — 50, s 400 igralci.

V veliki dvorani menze Litostroja so se zbrali šahisti iz najrazličnejših delovnih področij ter tako manifestirali enotnost delovnega ljudstva. Govorniki so poudarili pomen Dneva republike, kot dneva rojstva naše nove države. Naglasili so veliko prizadevnost naših delovnih ljudi, da si čimprej zgradijo socialistično domovino. Zbrani šahisti so izrazili svojo voljo za nadaljnjo graditev socializma in izpolnitev petletnega plana s tem, da so soglasno sprejeli pozdravno brzojavko predsedniku vlade FLRJ, maršalu Titu.

Takoj po otvoritvi se je pričelo tekmovanje. Po triurni borbi so bile končane vse partije prvega kola. Rezultati kažejo, da bodo borbe za naslov prvaka Ljubljane zelo ostre. Razveseljivo je, da poleg starejših delavcev in nameščencev sodeluje tudi mnogo delavske mladine.

FIZKULTURNI TEČAJ ZA VODNIKE SPLOŠNE TELESNE VZGOJE V ROGAŠKI SLATINI

Sedaj, ko je konec glavne letoviške in zdraviliške sezone, je Rogaška Slatina sprejela veliko število mladih ljudi, ki se v najrazličnejših tečajih usposabljajo in dopolnjujejo za čim plodonosnejše delo v svoji stroki. Med ostalimi tečaji je tukaj tudi fizkulturni tečaj okrajnega merila.

Glavni odbor Zveze sindikatov je z dokajšnjimi sredstvi omogočil, da so telovadnico v fizkulturnem domu uredili in opremili z najpotrebnejšim orodjem. Tečaj, ki bo trajal predvidoma štirinajst dni, se je pričel z enodnevno zamudo, kajti za pleskarji in zidarji je bilo treba počistiti. Pokazalo se je, da roke šestnajstih mladih fizkulturnikov veliko zaležejo. Vse je bilo v redu, le domači funkcionarji dosedanjega fizkulturnega društva in funkcionarji ostalih množičnih organizacij so, razen društvenega sekretarja tov. Lajovica Ivana, pokazali tako malo smisla za urejanje telovadnice, kakor da se vse to njih ne tiče. Seveda je bilo z urejanjem in popravljanjem telovadnice, ki je bila dolga leta zanemarjena in je služila v glavnem le različnim zabavam, veliko dela in sekretar sam ni zmogel vsega kljub temu, da je zelo odličen in vztrajen in pomoč izvrta, če je le mogoči, bodisi pri eni sindikalni podružnici ali drugi množični organizaciji. Toda nečesa mu doslej ni uspelo — pri odgovornih funkcionarjih doseči vsaj nekoliko resničnega razumevanja. Le-ti gledajo na fizkulturo samo od strani in ne ganejo niti s prstom.

Tovariš Lajovic si beli glavo, kajti on razume, kakšnega pomena je za telovadno društvo, ki se bo v kratkem ustanovilo, urejena telovadnica. On razume, da je za gojence Steklarske industrijske šole, ki jih je sto šestdeset, nujno potreben prostor za telesno vzgojo. Toda kaj menijo vsi ostali, ki stoje ob strani? Predsednik društva, ki je sam aktiven nogometaš, mu je celo ob priliki, ko ga je prosil za majhno intervencijo pri urejanju telovadnice, zabelil pod nos, da je plačan od svojega podjetja in se ne utegne ukvarjati z drugimi posli.

Po krivdi takih in podobnih funkcionarjev še do danes ni prišlo do ustanovitve novega telovadnega društva navzlic temu, da je že dober mesec, odkar je prispelo v Rogaško Slatino popolnoma novo telovadno orodje z mrežo za odbojko, navadnimi žogami, medicinkami, švedskimi klopmi itd. Sedaj se vprašujemo, koliko časa bi se danes tako dragoceno orodje prašilo v eni stranskih garderob, če ne bi prišli tečajniki in uredili telovadnice?. Vprašujemo se, kako bi odgovorni funkcionarji zagovarjali svoj tako rekoč saboterski odnos do mladine, ki si želi telesne vzgoje?

Tečaj obiskuje šestnajst tečajnikov

Navzlic vsem težavam tečaj v redu poteka. Tečajniki so prišli skoraj iz vseh društev poljčanskega okraja. Marljivo delajo ves dan, zvečer pa v dveh študijskih krožkih ponavljajo gradivo. Nekateri so bolj izurjeni in bolj spretni, drugi nekoliko manj, vendar vsi po vrsti kažejo veliko razumevanja in volje za dosego čim večjega znanja.

V tečaju se obravnava najrazličnejša praktična in teoretična snov. Težišče vsega dela pa je v praktičnem vodstvu vadbenih ur za posamezne oddelke. Tukaj se nauče poleg obvladanja vadbene snovi in metodskega postopka pri učenju tudi pravilnega nastopa.

Za tiste, ki doslej še niso delali kot vaditelji, predstavlja ta predmet trd oreh, vsem pa povzroča nazivoslovje največ preglavic. Že sedaj se z veliko skrbjo pripravljajo za končne izpite, kajti nihče od njih ne bi hotel iz tečaja brez vaditeljskega izpričevala. Pri učenju in ostalem delu v tečaju med seboj tudi tekmujejo, kajti najboljši tečajnik bo dobil v dar telovadno opremo.

Tako bodo društva v poljčanskem okraju v kratkem pridobila nekaj novih vaditeljev, ki bodo sposobni prevzeti vodstvo oddelkov. Tudi iz Rog. Slatine obiskujejo tečaj štirje redni tečajniki in isto število izrednih, ki prihajajo samo v popoldanskih urah. Njihova naloga bo, da bodo prevzeli delo v bodočem telovadnem društvu, kar je najzanesljivejše jamstvo, da bo v bodoče v okviru telovadnega društva Rogaška Slatina na fizkulturnem področju zadovoljivo zaživela.

ŠAH

Sindikalno šahovsko prvenstvo v Celju

V počastitev 3. obletnice ustanovitve nove Jugoslavije se je v nedeljo 28. novembra začelo moštveno šahovsko prvenstvo v Celju. V vrtni dvorani hotela »Evrope« se je zbralo 14 nepopolnih moštev od 16 prijavljenih.

Dopoldan so odigrali prvo kolo prvenstva, popoldan pa je mojster Puc odigral simultanko na 41 deskah. Dosegel je 31 zmag in 10 remijev.

Organizacija dobro poteka in je videti, da bodo doseženi lepi uspehi. Lanskoletni prvak, aktiv Kovinarja, ki si je priboril prehodni pokal, je letos postavil kar dve moštvi in bo zato borba za prvo mesto precej huda.

Za kulturni dvig vasi so letos v Sovjetski zvezi izdelali 100.000 detektorjev

V Sovjetski zvezi so letos izdelali detektorske radiosprejemnike, ki so namenjeni predvsem za še neelektrificirane kolhoze. V kratkem bo podjetje »Radiorom« in »Radiofront« dalo v promet te sprejemnike, s pomočjo katerih bo mogoče poslušati celo vrsto radiopostaj.

Ti detektorski sprejemniki sprejemajo namreč srednje in dolge valove in jih bo mogoče uporabljati v katerem koli kraju. Za njihovo delovanje je potrebna samo zunanja antena in spoj z zemljo.

Podjetja izdelujejo sprejemnike dveh tipov: »Komsomolec« in »DR-1«. Vestna in natančna izdelava teh detektorjev omogoča, da je mogoč sprejem tudi na dveh parih slušalk. V tem letu bodo izročili v promet že 100.000 takšnih detektorskih radiosprejemnikov, naslednje leto pa jih bodo izdelali še več.

Borba za dosego letnega plana v rudniku svinca in topilnici Mežica

Bolj ko se približuje konec drugega leta prve Titove petletke, tem bolj vodnega plana. Letošnji proizvodni plan mežiškega rudnika je nad 50% višji od lanskega ter je od celotnega delovnega kolektiva treba največjega napora,da bo v prvi polovici decembra 1948 plan izkopnine tudi izpolnjen. Treba je vedeti, da v metalnih rudnikih plan še ni dosežen v trenutku, ko rudno kamenje pride iz jame, ampak da je treba še mnogo znoja, da pridemo do gotovega proizvoda — svinca.

Dočim je do oktobra lanskega leta bila stara mehanska izbiralnica tisto »ozko grlo«, ki je zaviralo višjo proizvodnjo, je danes v novi moderni flotaciji z urejenim tehnološkim procesom, možno predelati dovolj izkopnine, dati topilnici dovolj koncentratov in to zlasti visoki peči, od katere je odvisno, kdaj bo dokončno izpolnjen letni plan.

Resolucija Informbirajo in neupravičena kritika na naše Partijsko in državno vodstvo sta dala našim rudarjem novega poleta. Doseženi rezultati pričajo o vdanosti našega delavskega razreda stvari socializma pod vodstvom maršala Tita.

Ker zaradi pomanjkanja delovne sile v normalnih delovnih dneh plana ne bi mogli izvesti, se je iz vrst delavstva samega porodila misel, da bi uvedli obratovalne nedelje. Vsak obrat si je določil po eno nedeljo in nato so v dotičnem obratu normalno obratovali. Vendar tudi ta požrtvovalnost rudarjev ni povsem zadostovala za redno mesečno preseganje plana. Četudi so jamski obrati dajali dovolj izkopnine in ker v nekaterih mesecih v njej ni bilo dovolj svinčene in cinkove rude, plana v flotaciji in topilnici niso mogli dosegati. Pokazala se je potreba po postavitvi operativnega notranjega plana v vseh obratih in po delavnicah.

Septembra sta uprava podjetja in sindikalna podružnica izdelali do podrobnosti notranji plan, ki je vsakemu obratu določil naloge za vsak dan posebej do konca leta. Na širši sindikalni seji 3. septembra, kateri so prisostvovali poleg članov upravnega odbora tudi predsedniki pododborov, odgovorni obratovodje in vsi nadzorniki, predstavniki rudarskega komiteta KPS, so sklenili, da bodo uvedli notranji plan v rudniku. Ta notranji plan je bil sprejet tudi v zvezi s tekmovanjem, ki so ga udarniki, novatorji in racionalizatorji napovedali rudniku ter topilnici svinca in cinka v Trepči.

Kmalu so se pokazali veliko boljši rezultati. Iz oktobrskih rezultatov pa so razvidni uspehi, kakršnih mežiški rudnik še ni nikoli dosegel. Jamski obrati so dosegli plan izkopanine s 117.68%. To visoko preseganje plana je bilo doseženo ob dobri organizaciji in delno tudi z nedeljskimi obratovanji. Del tega uspeha je pripisati tudi povečanju normiranega dela za 8%. Jamskim obratom manjka 50% planirane delovne sile, odstotki jamskega učinka na vsakega posameznika pa znašajo 172%. Plan znižanja proizvodnih stroškov je bil dosežen za okrog 12%.

Dobra organizacija dela v jamskih obratih je v veliki meri prispevala k takim rezultatom. Notranji plan tonaže izkopnine je bil razdeljen na vse jamske obrate. Vsak obrat si je svoj del razdelil na tri osnovne skupine, vsaka skupina v štiri skupine, te pa v obzorja in na posamezne odkope. Tako je bilo dnevno razvidno, koliko rudnega kamenja mora dnevno dati vsak odkop. Hkrati je bilo možno dnevno nadzorstvo, kje se plan presega in kje ne. Dnevna poročila pa so upravniku jamskih obratov dajala sliko, kje in kako je treba pomagati obratom. Važno vlogo je imel tudi izvoz izkopnine, da so bunkerji v flotaciji bili dnevno enako polno zasedeni. V jami sami se organizirala takozvana jamska separacija, ki loči prazno kamenje, ki gre v jalovino in čiste koncentrate, katere oddaja nato neposredno topilnici v predelavo. Tako je v oktobru jamska separacija za 2 dni proizvodnje razbremenila flotacijo.

Ni več daleč dan, ko bo tudi letni plan v jamskih obratih izpolnjen. Normiranega dela je v naših jamah toliko, kot v nobenem našem metalnem rudniku.

Visok % presege plana v jamskih obratih pa je dal novega delovnega poleta tudi ostalima dvema glavnima obratoma. Tudi topilnica ni zaostajala, saj je na surovem svincu bil dosežen plan s 105% na rafiniranem s 101%. Tovarne svinčenih izdelkov pa so v šibrah dosegle 124%, v pločevini 117%.

Oktobrski rezultati kažejo pravo bitko za plan. Da delovni polet v oktobru ni bil neka dnevna ali tedenska kampanja, ampak organizirana borba za plan, dokazujejo rezultati v tem mesecu, ko so dnevni plani v vseh proizvodih doseženi in preseženi, razen v topilnici, kjer je predčasno prenehala obratovati visoka peč.

Do konca leta je le še nekaj dni. Vendar bo plan dosežen, če bo delo v topilnici, ki je danes glavna skrb vsega kolektiva, teklo tako, kot v jamskih obratih in flotaciji. Kakor lahko o jami in flotaciji govorimo, da sta vzorna kolektiva,da se z vsemi silami trudita za dosego plana, tako tega ne moremo trditi o topilnici. Stari topilci, predvsem pa novo-došli, se vse premalo brigajo za planske naloge podjetja. Za te tovariše, ki so prišli s podeželja, bi moral sindikalni pododbor v topilnici bolj skrbeti in imeti drugačen odnos do njih. Topilnici, kjer je sedaj glavna bitka za plan, pa bodi največja skrb odprava neupravičenih izostankov ter sploh utrditev delovne discipline kajti čas še ni zamujen. Še vedno je mogoče 100% in več doseči plan. O tem ni nikakega dvoma. Odborniki v topilnici naj si vzamejo za vzgled skrb za plan in uspehe tovarišev iz Helene. Tako bo tudi odpadla kritika »o slabih zaslužkih«, ki morajo biti slabi, kadar tudi delovni učinek ni najboljši. Jamski obrati in flotacija zahtevajo in želijo, da bo tudi topilnica konec leta med obrati, ki so svojo dolžnost do plana, ki je pot v socializem, izpolnili.

Notranjski oglarji

Teh je prav za prav silno malo, ne samo na Notranjskem, ampak tudi drugod in ogelnico je treba dolgo iskati in popraševati po njej, preden jo človek najde.

Petriček z Vrhnike jih ima že nad sedemdeset, pa še vedno oglari. »Z ogljem vred bom še jaz zoglenel in kar tam naj me pustijo!« tako pripoveduje.

Petriček ostaja v gozdu vse poletne mesece, le kadar mu zmanjka masti in koruzne moke, jo primaha v dolino. Tako dela že dolgih pet in petdeset let. Tudi oče je bil oglar, pa je oglar še sin.

»Kaj bi tisto, kaj res mislite, da je tako lahko narediti ogelnico in kuhati oglje? Ej, če ni dobro zadelana z zemljo, se lahko vse pokvari!«

»Oče, mar se vam nobena ogelnica ne pokvari?«

»Nobena, saj se ne sme. Pa še zdaj, ko je tako pomanjkanje oglja in oglarskih delavcev. Pred mnogimi leti, ko sem šele začel oglariti, se mi je ena pokvarila, potem pa nikoli več. Takrat sem bil komaj petnajstleten fante. Danes jo naredim v trdni temi, če hočem in če je potreba seveda!«

»Pravite, da je pomanjkanje oglarskih delavcev? Kaj mladi nimajo veselja do tega poklica?«

»Podoba je, da ne, saj nobeden ne zdrži dolgo. S pomladjo pridejo, z jesenjo odlete kakor lastovke in mnogih ne vidim nikoli več. Vse gre v tovarne. Kajpak, železo je bolj važno, vem to, toda tudi oglja potrebujemo. No, meni lahko dajo še enkrat večjo plačo, toda oglarjenja ne pustim! V zaprtem prostoru bi me vzelo v štirinajstih dneh. Žal mi je, ker nimam sina, da bi vsaj on za menoj prevzel oglarjenje, tako pa,« zamahnil je z levico, z desnico pa si popravil kapo, ki mu je zlezla na oči.

»To je še daleč. Preden boste umrli, lahko vzgojite še celo vrsto mladih oglarjev!«

»O, saj bi jih, ko bi se le dalo, toda pomanjkanje gozdnih delavcev in zlasti oglarjev je zelo veliko. Jaz ne vem, da se vsak tako boji biti črn, saj se umiješ, pa si tak kot roža. Še pesem je o oglarju. Veste, tista starinska, saj jo gotovo znate:

»Kol'kor je fantov vmes
oglar je najbolj fest,
oglar pa mora biť moj!«

Oče Petriček je v prijetnem notranjskem narečju zapel staro oglarsko pesem.

Ko začne pozno v jeseni zavijati burja in zapade sneg, se Petriček preseli s težkim srcem iz gozdov v svojo hišo na Vrhniko. V zimskih večerih pripoveduje včasih svoja doživetja in o raznih neprijetnih srečanjih z medvedom ali volkovi.

»Toda to je zdaj strašno daleč. Še toliko časa bi rad živel, da bi videl, kako se bo čez nekaj let oglarilo v naši državi. Pravijo, da bo šlo to čisto drugače in se bo kuhalo oglje na nov način, menda silno hitro. Nemara tako kot v Ameriki. Eden bo lahko naredil za deset!« Oči se mu zaiskrijo — in res mlad je, ko misli na bodoče čase in na moderno kuhanje oglja, o katerem je slišal pripovedovati.

Včasih potegne s police harmoniko, se odkrije in nagne glavo malce na stran, potem pa zaigra Marsikatero poskočno je že zaigral. Od štajerška in polke pa vsakokrat pride na ono staro narodno, o oglarju, ki mu je od vseh najljubša.

PROGLASITEV UDARNIKOV 29. NOVEMBRA

Delovni kolektiv lesno industrijskega obrata »Tomaža Godca« v Boh. Bistrici je na čast pete obletnice zgodovinskega zasedanja AVNOJ-a prvič proglasil najboljše delavce za udarnike ter razdelil denarne nagrade in pismene pohvale. Za udarnike je bilo proglašenih 16 tovarišev in tovarišic, številni so bili nagrajeni z denarnimi nagradami, nekaj pa je bilo pohvaljenih s pismenimi pohvalami. Na proslavi je udarnik tov. Ravnik Ivan govoril o pomenu brigadnega sistema v lesni industriji, o medsebojnem tekmovanju in o ideološki vzgoji. Pozval je svoje sotovariše pri delu k pojačanemu tekmovanju v korist sebi in skupnosti ter jim prikazal pomen raznih tečajev za polkvalificirane in kvalificirane delavce.

Najmlajši udarnik v gozdarstvu

V nedeljo, 29. novembra, so v kranjskem gozdnem gospodarstvu, uprava Preddvor, proglasili 40 udarnikov gozdarske stroke.

Kot najmlajši udarnik je bil proglašen pri tej gozdni upravi tov. **Štular Marjan**, star 16 let, ki že več kot leto dni dela pri poseku in spravilu gozdnih sortimentov. Dela v skupini s tov. **Škrjancem**. V zadnjih treh mesecih sta prekoračevala normo za 48%. Najmlajši udarnik je brez staršev ter je v skrbi pri neki kmečki družini. M.

Prostovoljno delo rudarjev v Kočevju za 29. november je rodilo velik uspeh

Rudarji v Kočevju so v počastitev Dneva republike s prostovoljnim delom v borbi za plan naložili 82 ton premoga in 30 kub m jalovine. Odkrili so nova delovišča ter jih pripravili za drugi dan, da bi delo teklo nemoteno in z višjo zmogljivostjo. Mladinci in mladinke so nabrali po raznih že opuščenih deloviščih 11 ton premoga ter ga prenesli 30 m daleč do tira. Tudi v jami so delavci s prostovoljnim delom izvršili razna dela, uredili so tire tako, da bodo prihodnje dni nemoteno delali na odkopu. Čeprav ovira delo rudarjev večkrat slabo vreme, vlagajo delavci ves trud za čim boljše uspehe, kajti prav dobro se zavedajo, kako pomembno vlogo igra v našem gospodarstvu, v našem petletnem planu prav premog.

Za 29. november so bili v kolektivu najboljši proglašeni za udarnike, nekateri delavci pa so bili pohvaljeni in nagrajeni.

Strokovno usposabljanje žena v Tovarni hlačevine je bil eden izmed pogojev za uspešno izvedbo letošnjih planskih nalog

Delovni kolektiv Tovarne hlačevine v Celju spada med kolektive, ki z delovnimi pogoji vsakega posameznega delavca, ob podpori partijske in sindikalne organizacije dosega uspehe, s katerimi se lahko uvršča med najboljše kolektive tekstilne industrije Slovenije.

Že 6. novembra 1948, to je 23 dni pred obveznostjo in 55 dni pred plansko določenim rokom, so izpolnili letni plan po količini in vrednosti. Ta delovna zmaga je ponoven dokaz predanosti in zavestne borbe delavk za izvrševanje nalog, ki jih pred nje postavlja naše socialistično gospodarstvo.

Že v začetku leta so pričeli z organizacijo delovnih brigad, ki so jih zaradi tehničnih ovir sicer težko postavili, vendar pa sedaj uspešno delajo že štiri mladinske brigade. Potem, ko so določili dnevne planske naloge in ko si je vsaka delavka za vsak stroj lahko začrtala na diagramu dosežene uspehe, se je razvilo živahno individualno tekmovanje. Vsaka delavka je hotela biti prva in postati udarnica. V času od V. kongresa KPJ in dalje do I. kongresa ESJ in II. kongresa KPS pa so tekmovanje v proizvodnji še bolj razvijali. Obrat A je napovedal tekmovanje delavcem obrata B in tudi mojstri oddelkov so si napovedali medsebojno tekmovanje.

Storilnost dela starejših kvalificiranih delavk je vidno rastla, posebno še z uvedbo tehničnih norm. **Petkratna udarnica Marija Bertoncelj** je najbolj spretna in malokatera delavka se upa z njo tekmovati. Tudi kakovost njenih izdelkov je vedno visoko ocenjena. Bertoncljeva je bila za svoje delo odlikovana tudi z medaljo dela. Posnemanja vredne v delu so tudi **udarnice Imenšek Marija, ki presega dnevno normo za 13 odstotkov, Mihelak Helena, Kugler Amalija, Šloser Fani, Kristanšek Ana** in še vrsta drugih, ki stalno presegajo normo za več kot 10%. Da je delovni kolektiv pravilno razumel svoje naloge, dokazuje 140 udarnikov, ki so jih proglasili v letošnjem letu.

Da bi strokovno usposobili čim več delavk, so organizirali tečaje za polkvalificirane in kvalificirane delavke, katere obiskuje 128 delavk. Prvi tečaj, ki so ga nedavno zaključili, je obiskalo 47 delavk-udarnic. Zaključne izpite je dovršilo 41 delavk z dobrim in prav dobrim uspehom. Skrbna izbira kadrov je pripomogla, da je na odgovorna delovna mesta bilo postavljenih 41 najboljših, novo usposobljenih delavk-udarnic. Pravilna razmestitev kvalificiranih delavk vzpodbuja k strokovni izpopolnitvi v tečajih vedno nove in nove delavke. Poleg teha pa se 38 učencev v gospodarksi šoli usposablja za mojstre in drugo vodilno osebje.

V primeri z lanskim letom so izboljšali kakovost proizvodov za dvakrat. Z boljšo izdelavo, štednjo surovin in drugega materiala ter dobro disciplino so pripomogli, da so polno lastno ceno znižali za 2,6%, pri čemer se je najbolj izkazala barvarna, ki je pri barvah in kemikalijah prištedila 10 odstotkov več, kot jim je bilo določeno.

Pri teh uspehih jih je vzpodbujala tudi skrb za delavce s strani uprave podjetja in sindikalne organizacije. Svetla, lepo urejena delavsko-uslužbenska restavracija, kjer so delavke in njihove družine prav dobro oskrbovane, to najbolj zgovorno dokazuje. Tovarniška ekonomija, ki so jo dobili v obdelovanje šele meseca aprila, jim nudi že dovoljne količine zelenjave in drugih pridelkov.

Tudi otroške jasli za 40 otrok, kamor so delavke vložile veliko število prostovoljnih ur, bodo kmalu zgrajene. Matere že prav težko pričakujejo, da bodo njihovi malčki oskrbljeni in da se bodo lahko brez vsake skrbi posvetile delu pri strojih.

Tovarna doslej tudi kopalnic ni imela. Uprava podjetja se je že v drugem planskem letu odločila, da čimprej zgradi primerne kopalnice in tako zboljša delovne pogoje.

Skupni napori in složno delo so prinesli Tovarni hlačevine v letu 1948 velike uspehe, ki se bodo v naslednjem letu prav gotovo še stopnjevali, posebno, če bodo pritegnili h kulturnovzgojnemu **in ideološkemu delu še več mladine.**

Zavest borcev narodnoosvobodilne armade Kitajske, da se borijo za pravično stvar, je močnejša od ameriških tankov in dolarjev

Položaj Čangkajškove vojske se je v minulem tednu še poslabšal. Narodnoosvobodilna armada Kitajske, ki je ob koncu prejšnjega tedna odsekala severno Čangkajškovo armado, je sedaj obkolila v celoti še ostale, ki so branile Hsučou in uničila v tem predelu pet Čangkajškovih armad. Prodiranje se sedaj uspešno nadaljuje proti jugu, zaradi česar je resno ogrožena že tudi Čangkajškova prestolnica. Čangkajškova vojska sicer skuša utrditi svoje obrambne položaje pred prestolnico, toda kljub temu postaja položaj iz dneva v dan bolj resen, kar prihaja posebno še do izraza v mrzličnem begu ameriških državljanov, ki hitijo pospravljati svoje imetje in bežijo v varnejše predele Kitajske in celo na Filipine.

Na svojem pohodu proti jugu, ko so enote narodnoosvobodilne armade Kitajske uničile že več Kuomintangovih čet, ostale na zajele, se je večina teh vojakov izjavila, da se priključujejo kot prostovoljci v vrste narodnoosvobodilne armade Kitajske, ker so spoznali pravičnost borbe, kakršno vodi narodnoosvobodilna armada Kitajske. Samo v poslednjih nekolikih dneh je stopilo na stran narodnoosvobodilne armade več kot 100.000 Kuomintangovih vojakov. Druga važna okolnost, ki privlačuje Kuomintangove vojake v vrste narodnoosvobodilne armade pa je odnos, kakršnega so deležni Kuomintangovi vojaki ob vstopu v narodnoosvobodilno armado. Dočim so bili Kuomintangovi vojaki doslej izpostavljeni najrazličnejšemu mučenju od prisilne mobilizacije do pretepanja s strani komandantov, ki so prišli iz šol ameriških in angleških vojaških instruktorjev, doživljajo v vrstah narodnoosvobodilne armade Kitajske tovariški sprejem. Zato ker Kuomintangovi vojaki spoznavajo, da prinaša borba borcev narodnoosvobodilne armade svobodo, pravico in srečnejšo bodočnost tako njim, kakor vsemu kitajskemu narodu, ni prav nič čudno, če vsak poziv vodij narodnoosvobodilne armade Kitajske, namenjen Kuomintangovim vojakom, najde med njimi silen odmev. Samo zapadno od Mukdena je ob uničenju Čangkajškovih armad stopilo v vrste narodnoosvobodilne armade Kitajske več kot 80.000 Kuomintangovih vojakov, ki so prinesli s seboj tudi vso opremo ameriškega porekla.

Razumljivo je, da gleda Čangkajšek zaskrbljeno na takšen položaj in išče in kliče na pomoč svoje ameriške gospodarje, ki prav tako ne vedo, kako bi izvlekli sebe in Čangkajška iz tega položaja. Narodnoosvobodilna armada Kitajske pa osvobaja nove predele, prodira proti jugu, ogroža že Čangkajškovo prestolnico in jo na njenem pohodu ne more zaustaviti nobena nova pomoč Združenih držav Amerike, ker je zavest teh borcev, da se borijo za pravično stvar, močnejša od ameriških tankov in dolarjev.

PO DE GASPERIJEVEM OBISKU V INOZEMSTVU

V Italiji narašča nezadovolistvo proti vladni politiki

Predsednik italijanske vlade De Gasperi, ki se je mudil v inozemstvu in se pred dnevi vrnil s svojega obiska v Bruslju in Parizu, je pred ministrskim svetom obrazložil rezultate svojega potovanja, pri tem pa je imel daljše razgovore s predsednikom italijanske republike in ministrom za zunanje zadeve.

Z vrnitvijo predsednika italijanske vlade De Gasperija je nastal v Italiji položaj, ki kaže, da se notranji položaj in nesoglasja v sami vladi čedalje bolj zaostrujejo. To napetost je zlasti izzval predlog resolucije voditelja socialistov Pietra Nennija, ki je zahteval, da se izglasuje vladi nezaupnica. — Nerazpoloženje proti sedanji vladi povzroča predvsem zunanja politika vlade, proti kateri nastopa tudi skupina demokristjanskih poslancev in ministrov, ki zahtevajo, da mora minister zunanjih zadev Sforza zapustiti svoje mesto v vladi, »ker se ni pokazal dovolj močnega, da bi Italiji ohranil afriške kolonije«. Ostro je obsodil vladino politiko tudi socialistični poslanec Faralli, ki je kritiziral čedalje hujše prodiranje ameriškega kapitala v italijansko gospodarstvo, posebno v petrolejski industriji. V zvezi s tem vprašanjem je iznesel celo vrsto dokazov o ameriških investicijah, vloženih v italijanska petrolejska podjetja in grajal zasužnjevalne pogodbe ameriške petrolejske družbe »Standard Oil Company«, ki so bile sklenjen z italijanskimi državnimi družbami. Obsojal je, da je na ta način dobila ameriška družba popolno nadzorstvo nad proizvodnjo in izkoriščanjem naftinih in petrolejskih nahajališč v Italiji, ker so se italijanske družbe zavezale, da bodo skozi dobo dvajset let razdeljevale in prodajale naftine proizvode, bencin in olje samo po predhodnem pristanku ameriške družbe.

Tako zaradi takšnih in sličnih napak raste do sedanje De Gasperijeve vlade nezadovoljstvo, ki se ne pojavlja samo v vrstah socialistov, ampak prehaja tudi že v vrste saragatovcev in celo demokristjanov. Vse kaže, da se bo v Italiji še zaostrila vladina kriza in da bo De Gasperi, ki bi rad povlekel Italijo v zapadni blok imperialistov in jo gospodarsko popolnoma podredil, prisiljen izmenjati nekatere ministre v svoji sedanji vladi, kajti ni izključeno, da je De Gasperi takšna navodila tudi prinesel s svojega potovanja, ko bo moral nastopiti proti vsem, ki nočejo, da bi postala Italija kolonija Združenih držav Amerike in se priključila zapadnemu vojaškemu bloku. O tem je večernik »Republica« zapisal takole:

»Prav nič čudno ne bo, če bo prišlo do rekonstrukcije vlade, saj vemo, da je De Gasperi še vselej, ko se je vrnil s potovanja v inozemstvu, izzval krizo vlade, da je tako laže sestavil novo vlado v smislu navodil, kakršna je prejel v inozemstvu.«

AVSTRIJSKE OBLASTI NA SLOVENSKEM KOROŠKEM UKINJAJO SLOVENSKE ZADRUGE

Avstrijske oblasti na Koroškem ob vsakem koraku ogrožajo življenje koroških Slovencev in zatirajo vsako njihovo gospodarsko dejavnost. Pred kratkim je višje trgovsko sodišče v Gradcu potrdilo odlok koroških oblasti na Slovenskem Koroškem, ki so odredile, da se razpusti 16 slovenskih zadrug, katere so bile doslej prisilno vključene v avstrijske zadruge.

Lansko leto, tik pred konferenco štirih ministrov za zunanje zadeve, ki so zasedali v Moskvi, so avstrijske oblasti na Koroškem navidezno odobrile samostojno delovanje in celo obljubile, da bodo tem zadrugam v kratkem vrnile tudi njihovo imetje. Toda, to je bila samo pretveza, kajti takoj po konferenci so avstrijske oblasti vse te zadruge zopet vključile v avstrijske zadruge, katere vodijo in opravljajo znani hitlerjanci. S tem so slovenskim zadrugam odvzele vsako samostojnost in jih podredile avstrijskim zadrugam. Proti takemu odloku je poslalo okrog 40 zadrug koroških Slovencev protestne izjave avstrijskemu trgovinskemu ministrstvu, v katerih zahtevajo, da se prekliče sklep o prepovedi delovanja slovenskih zadrug, ker vidijo, da je ta ukrep nov dokaz, kako čedalje bolj raste vpliv nacističnih elementov na Koroškem.

Drugi kongres Svetovne federacije demokratičnih žena

Budimpešta 1. dec. (Tanjug.) Včeraj popoldne se je v navzočnosti delegatk iz 51 držav slavnostno pričel drugi kongres Svetovne federacije demokratičnih žena. V imenu madžarske vlade je kongres pozdravil predsednik Lajos Dinnyes in predstavniki množičnih organizacij.

V imenu Svetovne federacije demokratičnih žena se je zahvalila za pozdrave predsednica Czeni Koton. Po slavnostni otvoritvi kongresa je bila v čast delegatk slavnostna predstava v državni operi.

2,160.000 žena v naši državi je obsodilo vojnohujskaško politiko zapadnih imperialistov

Stališče, kakršno so zavzeli hujskači na novo vojno iz vrst zapadnih imperialistov proti sovjetskemu predlogu, iznešenemu na Generalni skupščini Organizacije združenih narodov v Parizu o znižanju oborožitve, prepovedi atomske sile za vojaške namene in o mednarodni kontroli glede uporabljanja atomske energije, je tudi med ženami Jugoslavije izzvalo silno ogorčenje.

Zato so tudi žene naše države podpisale in poslale Organizaciji združenih narodov številne resolucije in tako odločno podprle miroljubno stališče jugoslovanske delegacije na zasedanju Generalne skupščine OZN. V teh pismih se žene sklicujejo na velike žrtve, katere je dal naš narod v času narodnoosvobodilne borbe in dvignile so svoj glas proti vojno-hujskaški politiki zapadnih imperialistov.

V vsej Jugoslaviji je doslej takšne resolucije podpisalo 2,160.000 žena iz vseh republik.

To akcijo žena Jugoslavije pa so podprle tudi žene ostalih narodnih manjšin, ki živijo v naši državi.

AKCIJA ZA POMOČ FRANCOSKIM RUDARJEM

Do 2. decembra 1948 so sindikalne organizacije v Sloveniji v akciji za pomoč francoskim rudarjem zbrale naslednje zneske:

Do 24. nov. t. l. nabrano	2.113.161.50 din
PTT Gorica	3.460.— din
OSS Kočevje	32.229.— din
OSS Kranj	79.711.— din
KSS Rog. Slatina — Steklarna	30.000.— din
KSS Mežica-Črna	17.845.— din
KSS Slovenjgradec	3.255.— din
OSS Postojna	40.147.— din
KSS Bled	9.989.— din
OSS Murska Sobota	45.266.— din
OSS Sežana	26.484.— din
OSS Kočevje	16.634.— din
Skupaj nabrano:	2,118.181.50 din

V Tovarni avtomobilov v Mariboru bodo morali spremeniti brezdušen odnos do učencev v industrijski šoli

Od kod pa ti, Meta, si bila na rajži? — Da, na rajži, prav gor v Mariboru sem bila. — Kaj te je neki neslo tja gor? — I, saj veš, da naš France ni miroval, dokler nisva s starim pristala, da lahko gre v industrijsko šolo, sedaj pa je prišel na svoje. Ampak veš, skoraj mi je žal, da sem šla z njim, ker sem mu bila odveč, fant je hotel vse sam urediti. Mogoče se je tudi malo bal, da ne bi vzgojiteljem rekla, naj ga le trdo primejo, kajti mlad je še. Pa sem jim vseeno, skoraj na skrivaj, naročila in jih prosila naj mi poročajo, kako se bo učil, je odgovarjala mati Meta radovedni sosedi.

*

Tako so se zbirali učenci za industrijsko šolo Tovarne avtomobilov v Mariboru. Nekateri so prišli s starši, drugi sami, tretje so poslala razna podjetja, da si zagotovijo kadre, da izpolnijo plan kadrov. Mladi fantje so z veseljem prihajali in z veseljem pomagali tudi pri gradnji zidanih barak, svojih stanovanj. Poslopje za 150 učencev je bilo v šestih dneh dograjeno, strokovno pa je dela vodil Gradis. Prav tako so dogradili tudi delavnico, nad njo pa stanovanja.

Prihajanje učencev se je zavleklo, zato so s šolo nekoliko zakasneli in med tem časom so dogradili stanovanja, ki pa še ne zadostujejo. (Uprava pač ni računala, da bo tudi v letu 1948-49 treba skrbeti za učence industrijske šole, zato se ni brigala za stanovanja!) Po barakah spita po dva učenca na isti postelji, primanjkuje celo slamnjač in zadostne odeje. Slame je sicer dovolj, blaga za slamnjače pa upravi ni uspelo nabaviti.

Učenci industrijske šole v Tovarni avtomobilov imajo svojo, od delavsko-nameščenske restavracije povsem ločeno menzo, ki je primer, kakšna menza ne sme biti, kajti takšna menza je bolj podobna svinjski kuhinji kot pa prostoru, kjer se pripravlja hrana za ljudi. Eden izmed sekretarjev mladinskega aktiva industrijske šole je izjavil: »**Čim vidiš, v kakšnih prostorih in kako umazani in malomarni ljudje pripravljajo našo hrano, te mine ves tek. Poleg tega, mi učenci nimamo svoje obednice, zdi se mi, da v očeh uprave nismo toliko vredni, da bi pri jedi sedeli in da bi nam hrano servirali. Tako iz dneva v dan stojimo v neskončnih vrstah s posodami v rokah in čakamo, da nam nalijejo hrane, katero v temnem in tesnem prostoru na hitro in stoje pojemo. Često se zgodi, da v gneči suvamo drug drugega in »dragocena menaža« se razlije po naših oblekah.**«

Po teh prilikah sodeč naj bi bili učenci industrijske šole TAM manj vredni kot ostali delavci in zanje naj bi bilo vse dobro. Uprava in sindikalna podružnica se trudita, da bi to stanje odpravili — stalno obljubljata, da bodo menzo učencev izenačili z delavsko-nameščensko restavracijo v tovarni, toda samo od obljub, brez resnega dela, se stanje ne izpremeni.

Stanovanja, v katerih stanujejo učenci, so po svoji higieni zelo podobna tistim, v katerih so v kapitalistični Jugoslaviji stanovali vajenci, ki niso imeli možnosti niti sredstev za dostojna stanovanja. Nti luči jim ne privoščijo. V mrzlih in temnih spalnicah se morajo učenci v temi oblačiti, kar je posebno nerodno ob jutrih. In zakaj je ta mladina prav za prav prišla v šolo, Zato, da si pridobi čim več teoretičnega in praktičnega znanja in če bodo učenci zaradi brezbrižnosti trpeli, bo nosila glavno odgovornost uprava. Žarnice so v prosti prodaji, povsod jih je mogoče nabaviti in zakaj se uprava ne potrudi, da bi jih namestili po barakah? Tudi na peči niso mislili poprej, sicer ne bi šele sedaj stikali za njimi, ko je že zima tukaj. Treba bi bilo samo razumevanja in nekoliko več ljubezni do teh mladih ljudi, ki so sedaj skoraj pozabljeni, in vsa ta vprašanja bi lahko rešili. Ta mladina je naš jutrišnji strokovni kader, od katerega je odvisna proizvodnja in izpolnitev petletke, zato je prva in največja dolžnost vodstva industrijske šole, uprave in sindikata, da prelomijo s tem brezdušnim odnosom do učeče se mladine.

*

Gojenci industrijske šole v Mariboru so iz vseh krajev Jugoslavije. Vodstvo kovinarske šole se borj pri svojem delu z velikimi težavami, zlasti primanjkuje strokovnega kadra. Strokovnemu kadru kovinarsko industrijske šole gre vse priznanje, kajti zelo si prizadeva, da bi učencem čim več nudil. Med mojstri v delavnicah se najbolj trudi mojster Mavri, ki vestno vrši svojo dolžnost in se temeljito zavzema za vsakega zaupanega mu mladinca. Zaključek te največje industrijske šole v Jugoslaviji pomeni izpolnitev plana kadrov v težki industriji in kader, ki bo izšel iz te šole bo res kvalificiran, sposoben za velike naloge naše petletke.

Ob vstopu v šolo je bilo med učenci največje zanimanje za mehaniko, skoraj vsak bi rad postal šofer. Ko pa so jim prikazali pomembnost drugih strok, so se radi odločili za ključavničarje, strugarje, itd.

Med posameznimi razredi industrijske šole je razvito živahno tekmovanje v kulturno-prosvetnem delu. Na političnih seminarjih imajo predavanja, ki jih posredujejo vsem razredom. Mladina z velikim veseljem in poletom sledi delu in učenju. Nekateri so še res nedisciplinirani, morda celo razpasjeni in povzročajo precej dela vzgojiteljem. Gotovo so temu krive tudi neurejene razmere v stanovanju in prehrani. Dolžnost uprave, sindikalne podružnice in drugih odgovornih činiteljev v Tovarni avtomobilov je, da neizprosno odpravljajo te napake, kajti v ljudski državi, ki gradi socializem, morajo biti tudi odnosi in skrb za ljudi socialistični.

Racionalizatorji železniške sekcije za zveze v Sarajevu so dosegli nove uspehe

Železniška sekcija za zveze v Sarajevu je dobila iz tovarne v Novem Sadu v začetku leta pošiljko izolatorjev brez kapic. Izolatorje brez kapic niso mogli uporabljati, ker bi zaradi dežja lahko prišlo do kratkega stika.

Sekcija pa je imela plan, ki ga je bilo treba izvršiti. Toda brez materiala bi bila izvedba plana otežkočena. Ker so bili izolatorji neuporabni, sta se Luka Kopetski in Franjo Pregernik sama odločila izdelati kapice za izolatorje, ki so jih prej dobivali iz inozemstva. Po dolgem razmišljanju sta napravila načrt nove matrice za izdelavo kapic. Vse dele matrice so napravili sami iz starega materiala v delavnici sekcije.

Kmalu so pričeli izdelovati kapice na novi matrici. V eni izmeni je delavnica železniške sekcije za zveze izdelala 700 kapic, ki so bile bolje izdelane, z žlebom, ki odbija vodo s kapic in preprečuje prodiranje tudi najmanjše količine dežja v izolator, kot se je to dogajalo pri tovarniško izdelanih kapicah.

Urejuje uredniški odbor. Glavni urednik T. Seliškar — Uredništvo (telefon 45-38) in uprava (telefon 20-42) v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22/II — Izhaja vsak petek — Mesečna naročnina 12 din — Številka ček položnice 6-90603-9. — Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani.

LJUDSKA TEHNIKA

V zasavskem bazenu je »LT« dosegla že lepe uspehe

Nekatera naša industrijska središča imajo za seboj že bogato tradicijo. Med temi industrijskimi središči je tudi Hrastnik. Njegova industrijska zgodovina sega daleč nazaj. Sega v tiste čase, ko se je v Evropi pričela razvijati industrija. Takrat so bile v Hrastniku zgrajene tovarne, ki so tipičen primer kapitalistične gradnje: nizki zaprašeni prostori, v njih slab zrak, skratka zgrajeni in opremljeni tako, da na vsakem koraku ogrožajo življenje delavca. Kapitalist pa vidi pred seboj samo svoj cilj — čim večji dobiček. Tega pa doseže s čim večjim izkoriščanjem delavcev.

V takih okoliščinah oziroma v taki družbeni ureditvi je popolnoma razumljivo, da delavci niso imeli interesa, da bi izboljševali stroje in ostale naprave. Vsaka izboljšava je bila le v korist kapitalistov, ker je z višjo produktivnostjo dvigala njihove dobičke, na drugi strani pa je bila v škodo delavcev, ker je zaradi take izboljšave ostalo novo število delavcev brez posla. Poleg tega pa tudi niso imeli možnosti, da bi izpopolnjevali svoje strokovno znanje.

Danes rastejo v Hrastniku nove tovarniške zgradbe, rastejo novi stanovanjski bloki na najlepših prostorih, kjer bodo stanovali delavci. Življenje se je spremenilo, postalo veselo. V Hrastniku, kakor v vsej naši novi Jugoslaviji, gradimo socializem. Da so v Hrastniku spremenili odnos do dela, nam dokazuje lepo število udarnikov, ki so jih proglasili. V svoji sredi imajo racionalizatorje in iznajditelje, ki s svojimi predlogi mnogo doprinašajo k dvigu produktivnosti in s tem k čimprejšnjemu dosegu petletnega plana.

Uspešno delo v proizvodnji pa bodo dosegli ne samo z ozkim strokovnim znanjem v svoji stroki, temveč s širokim strokovnim obzorjem, ki je neizčrpno v vseh vejah tehnike, kemije, mehanike itd. Vse to pa nudijo našim delavcem in mladini društva, klubi in krožki Ljudske tehnike.

*

V Hrastniku so bili med prvimi, ki so pristopili k organiziranju klubov, krožkov, kakor tudi društev »LT«. Njihovo delo nam lahko služi za vzgled, kako premagujejo težkoče in odstranjujejo vse nepravilnosti, ki količkaj zavirajo njihov razvoj.

V kemični tovarni Hrastnik je bil organiziran prvi klub »LT« v Sloveniji. Drugi je bil Litostroj. Klub »LT« v kemični tovarni ima 54 članov. V klub so vključeni 4 krožki: kemični, radioamaterski, strojni in foto. Med najboljšimi je foto krožek. Foto krožki v Hrastniku, ki jih je 6, so vključeni v foto društvo. Tako ima foto društvo 109 članov. Društvo vodi z uspehom tovariš Geršak, predsednik foto društva in foto krožka v kemični tovarni. On vodi tudi foto tečaje. Tečajniki imajo predavanja vsak četrtek. Iz foto krožka in kluba se jih je za ta tečaj prijavilo 42. Med prijavljenci so sami delavci. Od teh redno poseča predavanja od 30—36 prijavljencev. Med zelo agilnimi foto krožki je bil foto krožek v rudniku, ki je zadnje čase nekoliko popustil. Klub »LT« v rudniku bo moral poiskati vzrok zastoja aktivnosti tega foto krožka in to nepravilnost odstraniti, da se bo krožek še nadalje razvijal enako uspešno, kakor je to pokazal ob samem začetku.

Vsa dejavnost fotoamaterjev se vrši v Puharjevem domu, ki je eden najlepših domov foto društev. Zgrajen je bil prav v ta namen. S prostovoljnim delom so si prihranili nad 75.000 din. V njem so imeli že več fotografskih razstav. Med prvimi je bila razstava padlih partizanov, druga razstava ustreljenih talcev, tretja je bila razstava vseh kulturnih prireditev v Hrastniku. Poleg teh sta bili še dve umetniški razstavi. V domu so že večkrat predvajali 16 mm kulturni film.

Skratka, ta dom je središče vseh foto dejavnosti v Hrastniku.

Najboljši klub »LT« pa je v steklarni, ki šteje 40 članov. Za svoje delo je klub prejel od republiškega odbora »LT« prehodno zastavo. Steklarski krožek, ki je najmočnejši in ima 25 članov, je pričel izdelovati kondenzorje, ki se potrebujejo za povečevalne aparate. Prvi poizkusi so pokazali pozitivne uspehe. Te vrste foto material se je vedno uvažal iz inozemstva. Foto krožek oziroma društvo v Hrastniku je sedaj v tem pogledu popolnoma neodvisno od uvoza ter že krije svoje potrebe. Sedaj so organizirali tudi varilski krožek.

Z uspehom dela v Hrastniku tudi radioamaterski krožek. Vsako soboto imajo teoretična predavanja. V torkih in četrtkih pa praktično delo. Tudi ta tečaj obiskujejo sami delavci. Vse to delo pa z uspehom vodi tovariš ing. Safanov, ki zna delavcem na razumljiv in zanimiv način prikazati osnove radiotehnike.

Tudi avtomoto društvo s krožki ne zaostaja za fotoamaterji. Tudi oni si gradijo delavnico. Pri gradnji te delavnice, ki bo v prihodnjem letu gotova, so dosedaj že dali nad 1.900 prostovoljnih ur. Ta delavnica bo prav tako center vsega avtomoto dela v Hrastniku, kjer se bodo praktično, kakor tudi teoretično dvigali naši novi strokovni kadri.

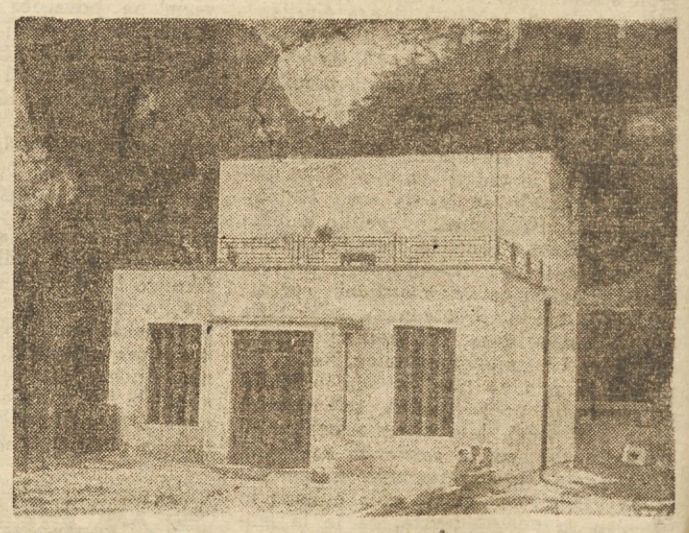

Puharjev dom fotokluba v Hrastniku.

Tako delajo v Hrastniku, kjer so razumeli važnost strokovne izobrazbe zgraditve socializma in čuvarjev naše nove Titove Jugoslavije. Drugače pa je v Zagorju, kjer važnosti tega ne pojmujejo tako, kot bi bilo treba. Klub »LT« pri rudniku Zagorje je imel že 30 članov. V začetku so pokazali že prve uspehe. Zadnje čase pa je delo v klubu zamrlo. Sedaj ne delajo ničesar. Svojo nedelavnost opravičujejo, češ da je glavno in prvo izpolnitev proizvodnega plana. To je popolnoma točno. Toda kdo bo pa izvršil plan, ako ga ne bodo delavci? In to čim bolj bodo ideološko in strokovno oboroženi, tem prej ga bodo prekoračili. Krožki in klubi »LT« v tovarnah, podjetjih in ustanovah so tisti, kjer se delavci in nameščenci v svojem prostem času seznanjajo s pridobitvami tehnike, kot n. pr. foto, avtomoto, radio tehnika itd. Oni bodo mnogo doprinesli k vzgoji nove delavske inteligence, ki bo svoje praktično znanje in izkušnje združevala s teoretičnim znanjem in gradila socializem. Zato moramo največ pozornosti posvetiti kadrom, ker je od njih odvisno vse.

Slično kot v Zagorju je tudi v Trbovljah, zato velja ista kritika tudi za Trbovlje.

P. E.

POPRAVEK

V prejšnji številki našega lista se je vrinila napaka, češ da znaša mesečna naročnina našega lista 10 dinarjev, **namesto pravilno 12 dinarjev.**